

Luk

Jisas nukan män Eposek Luk nukas jer wewon

Okoro buk nukan onoktapau

Jisas ko omar oik tononuk, woisan 30 orip manonuk, Luk nukas kon ämän jer wewon. Luk ko dokta, kos roasiret sip orip jekwariäwon. Ko Jura ro wa, ko Krik ro. Ko Jisas kon amukus aparau wa, utianik, ko Jisas nukan tamariäwon roat pak erek ariewon, okon, kon ämän äpu mowon. Ko Krik roasiret jer we marowon. Luk nukas keser awarowon, “Jisas ko ika ro senek kos omnokou pakan roasiret erekapu mesin wous meianik, akan onok aru pakan imwaraun kowon.”

Buk Aposel kiro nais Luk nukasar jer wewon.

Okoro puk tainoraun ämän

1:1-4 Luk nukas kon ämän onoktorowon.

1:5–2:52 Jisas owose pewon.

3:1-20 An jomariäu ro, Jon nukan sarau.

3:21–4:13 Jon nukas Jisas an jomuronuk, Satan nukas koianik, Jisas ate aparwon.

4:15–9:50 Jisas ko Galili provins opok Anut nukan ämän roasiret tamarowon.

9:5–19:27 Jisas ko Galili provins utomoi, Jerusalem näu mena potowon.

19:28–23:56 Jisas ko Jerusalem näu mena kon sarau pataraun tonowon.

24:1-53 Jisas ko meiemara, ätäi siräiewon. Kon tamariäwon roat ak ko apar rauna rauna, ko

ätäi omar oik tonowon.

¹ Tiofilus,

na Anut nukan wonas meieäum ro. Meten roat näunäu akas meter Jisas nukas onok ätär mukowon. Kiro jer wein. ² Meter karauk roat akas kiro onok aparianik, äiein jer wein. Keseria, is nais erek kiro ämän roianik, na jer we musom. ³ Is Luk, meter is kesekur kiro ämän onok rowaun totwaraun arimin, is erekapu roumoi, jer we musom. ⁴ Keseria, na äpu mo, kiro ämän na ätär musom kiro epar senes.

⁵ Kiro ses opok Herot ko Juda omsau kameäwon ro näwäu, kiro opok kar ro ko Anut kamuk raiäwon ro* kon enip Sekaraia, kon waun enip Elisabet, ko nais Anut kamuk raiäin roat akan kinjaunaka. ⁶ Kiro ro kon wau ori au Anut nukan amuk opok eposek raianik, kon ämän erekapu tainoriäir au onok aru wäpik. ⁷ Utianik, au mokoi wäpik, owon, Elisabet ko mokoi wa miäwon. Keseria, Elisabet Sekaraia ori au koiam senes sareirin.

⁸ Kar omre opok Sekaraia kon sarau maun ses penuk, ko Anut jou muraun tup owa tone Anut nukan amuk opok sarau me rawon. ⁹ Anut kamuk raiäin roat akan onok kesek, ak aiauk sipiräieanik, Sekaraia nukas Anut osap nuriäi ou näwäu* owa sarau mau tonowon. Keseria, osap sou eposek orip makaun ko nurin. ¹⁰ Kiro ses opok, Sekaraia ko Anut nukan osap sou eposek makaun opok, roasiret sosop ak kasik tai raianik, ak Anut auri rain. Ko Anut nukan owa jou muraun tononuk,

¹¹ Anut nukan sarau eitek* ko siakup pemara, ipou näu kaima epit sou eposek pe rawon opokas pe tai rawon. ¹² Sekaraia ko Anut nukan sarau eitek aparianik, karkairmara, iminewon. ¹³ Anut nukan sarau eitekus auruwon, “Na wa iminäu. Anut nan ämän aurumon rowon. Okon, nan wat Elisabet ko kar mokoï owai. Na kon enip Jon mam. ¹⁴ Kiro mokoï penuk, naka pak karauk roat asiret näunäu sosop ak woiaka ereraiei. Akan woiaka näu saräiei. ¹⁵ Ko Anut nukan amuk opok ro näwäu rawai. Ko an wain pak, an sakau pak wa jai. Ko anak wou uru raunuk, Anut nukan Osou Näu kiro mokoï pak orip orip rawai. ¹⁶ Kos Israel* roasiret sosop akan woiaka piririanik, ätäi akan Anut Näwäu siakup imware potai. ¹⁷ Ko Näwäu amukup amke potai. Ko ro sakau orip Elaija senek rawai. Kos mokoit pak akan momonakat pak ätäi erek turur marai. Kos roasiret akan ronkat aru miäi ätäi ronkat eposek pirir marai. Kos Näwäu nukan roasiret jekur marai.”

¹⁸ Sekaraia nukas Anut nukan sarau eitek ätäi auruwon, “Kiro onok epar penuk, is owose äpu mau? Is koiam senes saremin, isan asir nais emas senes sarewon, kiro onok owose päi?”

¹⁹ Anut nukan sarau eitekus auruwon, “Is Gabriel. Is Anut nukan amuk opok tai räiäim. Is Anut nukasar äsimoirnuk, kiro ämän eposek aisau koimin. ²⁰ Utianik, na isan ämän tainorau utomoi, na kiro onok keserum, okon, kiro paip musom penuk, na wa aräm, on utup sare rawam.”

²¹ Anut jou muraun owa ko kesernuk kesernuk, roasiret ak kasik raianik, Sekaraia owo sarau

mora rai ronkat sosop oin. ²² Ko ätäi kasik nemara, ko aräu senek wa. Kesernuk, roasiret ak äpu moin ko tup owa kar onok penuk, aparwon. Ko are marau senek wa, okon, ko owo ämän awaraun ipousar ätär maronuk, aparin.

²³ Sekaraia, kon sarau miäwon ses manonuk, ko kon mena manowon. ²⁴ Rai rai, kon wau Elisabet amaiwo saremara, ko keir 5 orip kon mena ute manau wa. ²⁵ Kos äiewon, “Rusapai, Anut nukas sareiromara, ko isan memes jākäi murowon.”

Anut nukan sarau eitekus Maria ko Jisas owaun auruwon.

²⁶ Elisabet ko amaiwo raunuk raunuk, keir 6 orip Anut nukas ätäi kon sarau eitek Gabriel, Galili provins kar mena enip Nasaret mena äsimornuk, potowon. ²⁷ Anut nukan sarau eitekus kar asir makun, kon enip Maria, aparaun äsimornuk, potowon. Maria ko kar ro, enip Josep, owaun sare murin. Josep ko Devit nukan askanai pakan. ²⁸ Anut nukan sarau eitek ko kiro asir Maria siakup pemara, auruwon, “Pere, Maria, Anut na pak rau. Anut nakanun wou eposek sarewon.”

²⁹ Maria kiro ämän roumara, karkairianik, ronkat sosop owon. ³⁰ Anut nukan sarau eitekus ätäi auruwon, “Maria, na wa iminäu. Anut na pak rau. ³¹ Na tawa amaiwo sarianik, kar mokoï an jowam. Kiro mokoin enip Jisas mam. ³² Ko ro näwäu sarianik, Anut nukas ko roasiret kamwaraun äsimorai. Kon askanai Devit rawon senek rawai. ³³ Ko Jakob nukan kinjaukut kamwaraun

ro nāwāu orip orip rawai. Kon roasiret wa utwarai.”

³⁴ Maria nukas ätäi Anut nukan sarau eitek auruwon, “Is kar ro pak ninau wa, okon, kiro onok owose is opok päi?”

³⁵ Anut nukan sarau eitekus Maria ätäi auruwon, “Anut nukan Osou na opok kowai. Anut nukan sakau na opok rawai. Keseria, kiro mokoi Anut nukan Mokoi äiäiei. ³⁶ Maria, meter nan epaut Elisabet ko emas mowon mokoi wa owai äiein, ko rusapai amaiwo rau. Kon keir 6 orip manowon. ³⁷ Owo onok Anut nukas keseraun ko keserai.”

³⁸ Maria nukas ätäi Anut nukan sarau eitek auruwon, “Is Anut nukan sarau asir, kiro osap nas äiem senek is opok päura.”

Maria ko Elisabet aparau potowon.

³⁹ Keseria, Anut nukan sarau eitekus Maria ute manowon. Kiro ses opok, Maria siräianik, Elisabet aparau Judia provins omtorou opok kon epauk aparau potowon. ⁴⁰ Maria ko Sekaraia nukun owa tonomara, Elisabet auruwon, “Pere.” ⁴¹⁻⁴² Elisabet ko Maria nukas ‘Pere’ aurnuk, kiro mokoi kon wou uru rawon karkairianik, siräiewon. Anut nukan Osou Nāu Elisabet opok ok penuk, Elisabet ko Anut jou murianik, Maria auruwon, “Na asir sakau orip, nas asiret erekapu okoro omsau pakan na karar enmat jou kāmioik musaiei. Na kiro mokoi an jowam eposek rawai. ⁴³ Owon, kiro onok eposek is opok peu? Isan Nāwāu nukun anak ko is rawa kou. ⁴⁴ Is nas ‘Pere.’ airola, isan mokoi woi uru rau karkairianik, wou erermara, siräiewon. ⁴⁵ Na asir nan won epar senes sarewon, okon, nan won

ereram. Anut nukasar aisowon siar nan won epar senes saräi.”

Maria nukas Anut jou muruwon.

⁴⁶ Maria nukas Anut jou murumara, äiewon, “Is totom orip erekapu Nāwāu jou murim. ⁴⁷ Isan woi nāu sareu, owon, Anut nukas is sareiromara, imäirou. ⁴⁸ Is, kon sarau asir enim nāwāu wāpik, rusapai is kāmioik murou. Rusapai pote tawa pak roasiret erekapu okoro omnokou pakan äiäiei, kiro asir kon wou erer rau. ⁴⁹ Owon, kiro onok nāwāu Anut sakau orip nukasar keserwon. Anut nukan enip eposek. ⁵⁰ Meteran roasiret pak rusapaian roasiret pak ak Anut jou muraiei, kon wouti ak pak rawai. ⁵¹ Kon sakau nāwāus kiro roat akan enmaka jou miäi, kos akan enmaka tonoi marai. Kiro roat akan enmak kāmioik miäi, ak utwaronuk, sepuk sepuk manaei. ⁵² Anut nukas kamwareäi roat näunāu akan taneäi sia pakan oi kurwaronuk, nona, kos ätäi roat enmaka wāpik sarwareanik, akan enmaka oik mareanik, omoi eposek opok marai. ⁵³ Anut nukas sou rai roat o eposek arai. Ko roat osap sosop orip äsimwaronuk, erar maneäi. ⁵⁴ Meter Anut nukas iken askanai opok paip marowon. Kos Apraham kon kinjaukut pak äiewon ak sarwaram. Keseria, ko ik Israel kon sarau roasiret sareikowon. ⁵⁵ Ko ik Israel roasiret meter iken askanai Apraham pak kon tupsiu pak paip marowon rusapai kon wou eposek momara kou.” Maria keser äiewon.

⁵⁶ Maria ko keir 3 orip Elisabet pak rawonus, ätäi nukan mena manowon.

Elisabet nukas Jon an jowon.

⁵⁷ Elisabet ko an jowaun ses kounuk, ko mokoi an jowon. ⁵⁸ Kon menan roasiret pak kon tupsiu pak ak kiro ämän roumana, ak poteanik, ko pak woiaka erermoi, nepipirin. Owon, Anut nukas wou eposek sare muruwon.

⁵⁹ Israel akan onok, mokoi omre 8 orip utonuk, kon enip kerau patiriän*. Kiro mokoi omre 8 orip utomoi, kon enip kerau patiraun kon tupsiu pak erek imäi tup owa tonoin. Kiro ses opok, kon tupsiu akas momokun enip Sekaraias tunaror maurin. ⁶⁰ Kon anakus ätäi awarowon, “Kiro wa. Kon enip Jon.”

⁶¹ Kon tupsiu akas ätäi Elisabet aurin, “Nan kar tupsiu enip Jon rawau wa.” ⁶² Kon tupsiu akas ätäi kon momok totorin, ko ok utup aräu senek wa, okon, kon tupsiu akas kon mokoi enip maun ipiakas ätär murin.

⁶³ Sekaraia nukas kon ipous pepa opok jer wäun awaronuk, kar pepa oi nuruna, oumara, jer keser wewon, ‘Kon enip Jon’. Roasiret ak kiro enip aparmana, ak karkairin. ⁶⁴ Kiro ses opok Sekaraia ko ok utup rawon, ko ätäi arewon. Ko nepipirianik, Anut nukan enip jou muruwon. ⁶⁵ Kon om jaukut ko siakup raiän kiro ämän erekapu roumoi, ak iminemoi, kiro ämän erekapu Judia provins omtorou opok jou manowon. ⁶⁶ Roasiret ak kiro ämän roumoi, karauk totwaroin, “Kiro mokoi tawa ko owo sarau mai? Kiro mokoi Anut nukan ronkat pak kon sakau näwäu ko pak rau.”

Sekaraia ko nepipirmara, Anut jou muruwon.

⁶⁷ Jon nukan momok, Sekaraia ko Anut nukan Osou Näu kon wou uru raunuk, ko Anut nukan enip keser jou muruwon,

⁶⁸ “Ik Israel akan Anut Näuwäu nukan enip jou murau. Kos koianik, ik kon roasiret sareikeanik, ätäi kau mukowon. ⁶⁹ Kos kon sarau ro Devit nukan tupsiu pakan kar ro ik ätäi kau mukaun äsimornuk, kowon. ⁷⁰ Meter Anut nukas kon ämän roianik, ariain roat* akan oiaksau pakas äiewon. ⁷¹ Ko äiewon, kos iken iwäinokot pak karauk roat ik aru mukiäi pakan ätäi imäikai. ⁷² Kos äiewon, ko iken kinjaunokot eposek kamwareanik, sarwarmara, kon paip meter mowon ronkateu. ⁷³ Ko iken asanok Apraham epar senes auruwon. Kiro ämän rusapai ik opok epar peu. ⁷⁴ Ik ko iken iwäinokot akan ipiakapan imäikai. Ik wa iminäu, ik Anut nukan sarau wa utau. ⁷⁵ Keseria, ik omnokou opok raia, ik kon amukup orip orip kon sarau eposek tuku tainori mam. ⁷⁶ Na, isan mokoi, tawa nan enmat Anut kämioik rau nukan ämän roianik, ariäu ro senek aisaiei. Na Näuwäu nukan apu sare murianik, amke potam. ⁷⁷ Na roasiret ätär marota, ak äpu maiei, kos akan onok aru jäkäi maromoi, ak ätäi imwarai. ⁷⁸ Iken Anut Näuwäu ko ikenun wous meieanik, ko keserai. Ko omar oikan om merek ik opok äsimorai. Kiro merekus ik ätäi imäikai. ⁷⁹ Kiro merekus roat pututu rai pak meiäuri pak merek kurwarai. Kon wou eposek sareanik, apu ätär mukai.”

⁸⁰ Kiro mokoi Anut nukan sakau orip urek sarewon. Ko ro wäpik mena pote rawon. Rai rai, Israel roasiret akan amiakap pemara, Anut nukan ämän tamarowon.

2

Maria nukas Jisas an jowon.

¹ Kiro ses Elisabet ko Jon an jowon opok, kar ro nāwāu Sisa-Okastas ko kiro ses opok kiro omsau pakan roasiret erekapu enmaka owaraun ämän surmarowon. ² Kiro mena kar ro kon enip Sairinias ko Siria provins kameäwon. ³ Roasiret erekapu akan askanai pewon opok ak karar karar akan enmaka buk opok wäun potoin.

⁴ Josep ko Nasaret menas siräimara, Galili provins pakas pote Betlehem mena, Juda provins opok potowon. Ko Devit nukan askanai, okon, ko kiro opok kon enip wäun potowon. ⁵ Josep ko kon wau Maria owaun sare murin amaiwo orip, enip erek wäun imäi potowon. ⁶ Pote Betlehem mena rauna rauna, Maria ko an jowaun ses pewon. ⁷ Maria kon kaman mokoi an jowon. Omjos kururur momara, bulmakau akan o jeäin maro uru nini mowon. Kiro mena kar ou waru erar rawau wa, om erekapu oi kurein. Owon, roasiret kiro mena enmak wäu potoin akas om erekapu oi kurein.

Anut nukan sarau eitek nukas sipsip kamwareäin roat awaroin.

⁸ Kiro om ses opok, kiro mena kasakup karauk sipsip kamwareäin roat ak kiro pututu akan sipsip kamware ninoin. ⁹ Anut nukan sarau eitek ak siarakap penuk, Anut nukan arou nāwāu kiro roat opiakap merek kurwarowon. Kiro roat akas kiro arou nāwāu apari iminein. ¹⁰ Anut nukan sarau eitekus awarowon, “Ak wa iminäu, owon, is ak ämän eposek ak rawa oi koim. Okoro ämän

mesin roasiret erekapu nepipiraiei. ¹¹ Rusapai pututu akan askanai Devit nukan mena, kar ro ak sarwaraun an jowon. Ko Krai* Nāwāu. ¹² Ak kiro onok äpu maiei. Ak potoinai, kiro mokoi kon anakus bulmakau o jeäin maro opok nini momoi, omjos kururur mowon rau, ak pote aparwe.”

¹³⁻¹⁴ Keser arenuk arenuk, omar oikan Anut nukan sarau eitek sosop pemana, Anut nukan enip jou mianik, sir wein. Ak keser sir wein, “Anut ko sakau orip, ko omar oik rau. Omnokou pakan roasiret ak onok eposek mona, Anut nukan wou eposek sareu, akan woiaka päurar rawaiei.”

¹⁵ Kiro Anut nukan sarau eitek manona, sipsip kamwareäi roat aka aka arein, “Kir, ik Betlehem mena potea, ik kiro osap pewon Anut nukas aikowon pote aparau.”

¹⁶ Keseria, sipsip kamwareäin roat akas kurte poteanik, Maria kon komu Josep ori pote tarwatianik, kiro mokoi bulmakau akan maro uru nini rawon aparin. ¹⁷ Sipsip kamwareäin roat kiro mokoi aparianik, kon momok anak ori Anut nukan sarau eitekus ämän awarowon siar kiro ämän erekapu awatoin. ¹⁸ Roat kiro opok rain kiro ämän roianik, karkairin. ¹⁹ Maria ko kiro ämän roianik, kon wou uru erekapu me rawon. ²⁰ Keseria, sipsip kamwareäi roat ätäi akan mena poteanik, Anut jou murianik, sir wein. Owon, ak akan amiakas kiro mokoi aparin, Anut nukan sarau eitekus awarowon siar keseriar pote aparin.

Mokoi enip Jisas moin.

²¹ Omre 8 orip utonuk, kiro mokoin enip kerau patirianik, kon enip Jisas moin. Kiro enip meter Anut nukan sarau eitekus Maria amaiwo saräu wa opok kiro enip mowon.

Maria Josep ori Jisas tup owa imäi tonoirin.

²² Maria Josep ori omre 40 orip manonuk, anak ko mokoi pak ätäi eposek saräun, Anut nukan owa tonoirin. Owon, meter Moses nukas äiewon, ‘Aninakat, momonakat akas akan mokoit Anut nukan amuk opok imware pote Anut nuraiei.’ ²³ Kiro Anut nukan sintore ämän opok rau. ‘Kiro mokoit urektapau ak amke naiei, kiro mokoit ak Anut Näwäu nuruwe.’ *Kisim Bek 2, 12*

²⁴ Au Anut jou muraun ai manap oirori sintore ämänis äiewon siar oi tonoirin. *Wok Pris 12:8*

Simeon nukas tup ou näwäu uru Jisas aparwon.

²⁵ Kiro ses opok kar ro Jerusalem mena rawon. Kon enip Simeon. Ko Anut nukan amukup ro eposek raiäwon. Ko orip orip Anut jou muriäwon ro. Ko kar ro Israel roasiret ätäi imwarau kowaun kume rawon. Anut nukan Osou Näus Simeon pak rawon. ²⁶ Anut nukan Osou Näus Simeon auruwon, “Na kurte wa meiäm. Na kiro ro Näwäu nukas äsimorai, kon enip Krais aparmata, epar na meiäm.”

²⁷ Keseria, Anut nukan Osous kiro ro äsimornuk, tup owa tonowon. Jisas nukan momok anak ori awan mokoi imäianik, tup owa meter akan asanakat akas keseriäin senek keseraun tonoin. ²⁸⁻²⁹ Simeon nukas Jisas Maria ipokupan imäumara, Anut nukan enip kämioik keser jou muruwon. Ko äiewon, “Näwäu, rusapai nan

sarau ro utota, päurar meiaura. Isan woi äiäurar rawai. Meter na is paip muromon, rusapai epar peu. ³⁰ Isan amias nas ik imäikaun paip momon pewon aparim. ³¹ Na okoro roasiret amiakap okoro paip jekur maromon aparim. ³² Kiro mokoinak kos kon arou kar omsau pakan roat opok arou marai. Kos nan Israel roasiret akan enmaka jou näwäu marai.”

³³ Josep Maria ori au Simeon nukas ämän awatowon roianik, au karkairianik, ronkat sosop oirin. ³⁴ Simeon nukas jekur rawaun ämän awaromara, Jisas nukan anak Maria keser au-ruwon, “Na rou, okoro mokoi ko Israel roasiret sosop akas kon ämän wa tainoraiei, akas ko aru muraiei. Karauk roasiret sosop akas kon ämän tainoraiei, kos ak ätäi imwarai. Kiro Anut nukas taku mowon roasiret akas kon enip opok ämän aru muraiei. ³⁵ Keseria, roasiret akan ronkat amop päi. Tawa na wonti mianik, kiro kar siräp senekus nan waunauk patirai.”

Ana ko mokoi Jisas tup owa aparwon.

³⁶ Kiro ses opok, Anut nukan ämän roianik, ariäwon asir kar, ko kiro tup owa raiäwon. Kon enip Ana. Ko kar ro kon enip Panuel nukan asinak, ko Asa nukan kinjauk. Ko emas sarewon. Meter ko ro owon opok, woisan 7 orip kon komu ori rairin. ³⁷ Rai, rai, kon komu meiewon, ko ro wäpik erar rawon. Kon woisan 84 orip. Ko tup ou näwäu opok Anut jou muraun wa utiäu, ko orip orip toneäu. Ko o utomara, Anut auri raiäu. Ko Anut nukan sarau pututu sankeu orip miäu. ³⁸ Kiro ses opok, ko Anut jou murau pewon.

Kos Jerusalem menan roasiret tururin opok kiro mokoin ämän ätäi roasiret imwaraun kiro kame rain awarowon.

Josep Maria ori Nasaret mena potoin.

³⁹ Ak kiro onok Anut nukan sintore ämänis äiewon erekapu keseria, ätäi Galili provins, Nasaret mena potoin. ⁴⁰ Jisas ko sakau orip ko näwäu saremara, kon ronkat sosop orip. Anut nukas kon wou näu orip ko orip orip isanarwon.

Mokoi Jisas Anut jou muriäin tup owa tonowon.

⁴¹ Jisas nukan momok anak ori woisan karar karar opok, Jerusalem mena kar tup enip Pasowa*, kiro jou muraun maneäir. ⁴² Jisas kon woisan 12 orip sarenuke, kon momok anak ori au tup aparau maneäirin siar Jerusalem mena erek manoin. ⁴³ Kiro tup enip Pasowa. Kiro tup patarianik, ak ätäi Nasaret mena koin. Jisas ko mokoi tenemai. Ko Jerusalem mena rawon. Kon momok anak ori au Jisas tup owa rau au äpu wa. ⁴⁴ Awan ronkat kesek Jisas ko karauk roasiret pak potou rai, ute manoin. Kiro omre potoin opok, au Jisas tararau wa. Keseria, momok anak ori au poteanik, Jisas nukan kas jaukut rawa itane potoirin. ⁴⁵ Au Jisas itaneirin, itaneirin. Aparau warnuk, ätäi Jerusalem mena itanäu manoirin. ⁴⁶ Au ko itane pote, omre 3 opok, au ko Anut nukan osap nuriäin ou näwäu owa pote rawon aparirin. Ko sintore ämän tamareäi roat* näunäu pak kamuk tane rawon. Ko pote tane rai kiro roat arena, roi rai, kos ätäi ämän totware rawon. ⁴⁷ Kiro roat kon ämän roumana, ak karkairin. Kon onok eposek, okon, kos ämän ätäi

awarowon. ⁴⁸ Kon momok anak ori au ko tup owa rawon pote aparianik, karkairirin. Anakus kon mokoï auruwon, “Isan mokoï, na owon iu kiro onok keseitom? Iu momon ori nanun woïok usuäu sareu, iu na itaneise omre rumukur orip orip ari ramurin.”

⁴⁹ Jisas nukas ätäi awatowon, “Au owon is itaneire arieir? Au äpu wa, is isan monian owa raim” ⁵⁰ Utianik, au kiro ämän onoktapau kos awatowon au äpu wa.

⁵¹ Keseria, ko ätäi kon momok anak ori Nasaret mena tainwate potowon. Momok anak ories Jisas owo sarau ämän auriair erekapu tainoriäu. Kon anakus kiro ämän erekapu kon wou uru me rawon. ⁵² Jisas ko ronkat eposek orip näwäu sarewon. Anut pak roasiret pak ak ko aparianik, ak woïaka kurein.

3

An jomareäwon ro, Jon ko Anut nukan ämän roasiret marowon.

¹ Kiro ses opok, omsau pakan ro näwäu Sisa-Taibirias ko kiro omnokou woisan 15 orip kameäwon. Pontias-Pailot ko Judia provins kamwareäu ro. Herot ko Galili provins kamwareäu ro, kon awak Filip ko Ituria pak Trakonitis provins pak kameäu ro. Laisenias ko Abilena provins kameäu ro. ² Annas Kaiapas ori, au Anut kamuk raiäirin roat ori näunäu senes. Kiro ses opok, Jon, Sekaraia nukan mokoï ro wäpik mena om puru opok raunuk, Anut nukan ämän ko opok kowon. ³ Keseria, Jon nukas Jordan An kasakup kiro omnokou opok

erekapu pote arianik, Anut nukan ämän roasiret mareanik, awarowon, “Akan woiaka pirirnai, akan onok aru sumkäineinai, kouna, isas an jomaroita, Anut nukas akan onok aru jäkäi marai.” ⁴ Okoro ämän meter kar ro Anut nukan ämän roianik, areawon ro Aisaia nukas kon buk opok keser jer wewon,

“Kar ro, ko ro wäpik mena om puru opok urwera. ‘Näwäu nukan apu jekur sare muruwe. Kon apu tuku muruwe. ⁵ Kiro omtorou rau erekapu jekur om wäiei. Kiro apu mänine rau, tuku sarewe. ⁶ Roasiret ak äpu maiei, kiro Anut nukas akan onok aru jäkäi mareanik, imäikaun kowai, aparaiei.’ ” *Aisaia 40:3-5*

⁷ Keseria, roasiret sosop Jon nukas an jomaraun* kouna, Jon nukas awarowon, “Ak män nukan tupsiu senek, akan onok aru senes. Anut ak akwaraun kowai ses opok, ak owose imine manaiei? ⁸ Ak akan onok aru sumkäineinai, akan woiaka pirirwe. Kiro karauk roat äpu maiei akan onok aru pakan ätäi piririn. Ak akan ronkat keser wa oumoi, äiäu, ‘Araham ko iken askanai. Keseria, Anut nukas ik sareikonuk, ik eposek rawam.’ Anut ko okoro aiauk rusapai oumara, Araham nukan kinjaukut ate maun itok. ⁹ Anut nukan ipous man ateanik, am rurukup me rau. Kar am nemauk näu wa muriäwon, Anut nukas kiro man oumara, am näu wa muriäu patirianik, ep unik uru kurenuk, jeräi.” Jon nukas keser awarowon.

¹⁰ Keseria, roasiret akas ätäi totorin, “Ik owosemoi, eposek saräm?”

¹¹ Jon nukas ätäi awarowon, “Owo roasir ko omjo oirori orip rawai, kar oianik, kar ro ko omjo wäpik ro nurai. Inok ro ko o sosop orip, ko kesekur keserai.”

¹² Karauk takis aiauk oiäin roat, ak an jomaraun koianik, Jon totorin, “Näu ro, ik owosäu?”

¹³ Jon nukas ätäi awarowon, “Akan kamwareäu ro nukas aiauk owaun awarowon siar owe. Ak sätäumoi, roasiret akan aiauk sosop erar wa päu owau.”

¹⁴ Karauk marai roat akas nais pemana, ko totorin, “Ik owosäu?”

Kos ätäi awarowon, “Ak karauk roat sepur akwaria, ämän sätwareanik, akan aiauk wa päu owau. Ak akan sarau pakan aiauk karar owe.”

¹⁵ Roasiret akan woiaka uruas ronkat sosop momoi, äiein, “Jon kiro ro ko Kraiss ra, ko wa ra?” ¹⁶ Keseria, Jon nukas roasiret erekapu awarowon, “Is ak epar anas an jomareäim. Kar ro ruris koura, kon sakaus isan sakau itimorai. Is ro eposek wa, okon, is kon isou pakan su oikuräun senek itok wa. Kos ak Anut nukan Osou Näu ep oripas an jomarai. ¹⁷ Ko sauwor ipous ate rau, kiro sauworis wit oreanik, oik monuk, uriris kiro wit sinok utarianik, wit näu oianik, kon owa seper mai, sinok apoi oianik, ep wa koseriäu opok makai.”

¹⁸ Jon nukas Anut nukan ämän pak karauk ämän eposek sosop roasiret woiaka piriir maraun pak awarowon.

*Jon nukas Jisas an jomuruwon.
(Matiu 3:13-17; Mak 1:9-11)*

19-22 Roasiret erekapu Jon nukas an jomaronuk, rauna rauna, Jisas ko nais, Jon nukas an jomuruwon. Jisas an jomurumara, ko Anut aurnuk aurnuk, omar im tuewon. Kesermara, omar oikas Anut nukan Osou Näu ai manap senek ko opok koianik, tapakup nowon. Omar oikas kar ron pätu senek äiewon, “Na isakan mokoi senes. Isan woias nanun meieäu. Isan woi nanun näu sareu.”

Herot nukas Jon karapus owa muruwon.

Rai rai, Jon nukas Herot, Galili akan kamwareäwon ro näwäu, roasiret amiakap kerianik, auruwon. Owon, ko kon amakun asir enip Herodias, Filip nukan asir owon, pak karauk onok aru mowon auruwon. Keseria, Herot nukas kasak pemara, onok aru senes momara, Jon karapus owa kurewon.

Jisas nukan askanai akan enmaka.

(Matiu 1:1-17)

²³ Jisas ko woisan 30 orip momara, sarau onoktorowon. Roasiret akan ronkatis äiein Jisas ko Josep nukan mokoi, äiein.

Josep ko Irai nukan mokoi,

²⁴ Irai ko Matat nukan mokoi,

Matat ko Liwai nukan mokoi,

Liwai ko Melki nukan mokoi,

Melki ko Jamoi nukan mokoi,

Jamoi ko Josep nukan mokoi,

²⁵ Josep ko Matatias nukan mokoi,

Matatias ko Emos nukan mokoi,

Emos ko Neam nukan mokoi,

Neam ko Esli nukan mokoi,

Esli ko Nagai nukan mokoi,

26 Nagai ko Meat nukan mokoi,
Meat ko Matatias nukan mokoi,
Matatias ko Semen nukan mokoi,
Semen ko Josek nukan mokoi,
Josek ko Joda nukan mokoi,
27 Joda ko Joanan nukan mokoi,
Joanan ko Resa nukan mokoi,
Resa ko Serubabel nukan mokoi,
Serubabel ko Sealtiel nukan mokoi,
Sealtiel ko Neri nukan mokoi,
28 Neri ko Melki nukan mokoi,
Melki ko Erai nukan mokoi,
Erai ko Kosam nukan mokoi,
Kosam ko Ermaram nukan mokoi,
Ermaram ko Er nukan mokoi,
29 Er ko Josua nukan mokoi,
Josua ko Eliesa nukan mokoi,
Eliesa ko Jorim nukan mokoi,
Jorim ko Matat nukan mokoi,
Matat ko Liwai nukan mokoi,
30 Liwai ko Simeon nukan mokoi,
Simeon ko Juda nukan mokoi,
Juda ko Josep nukan mokoi,
Josep ko Jonam nukan mokoi,
Jonam ko Eliakim nukan mokoi,
31 Eliakim ko Melea nukan mokoi,
Melea ko Mena nukan mokoi,
Mena ko Matata nukan mokoi,
Matata ko Natan nukan mokoi,
Natan ko Devit nukan Mokoi,
32 Devit ko Jesi nukan mokoi,
Jesi ko Obet nukan mokoi,
Obet ko Boas nukan mokoi,
Boas ko Salmon nukan mokoi,

Salmon ko Nason nukan mokoi,
³³ Nason ko Amingarap nukan mokoi,
Amingarap ko Atmin nukan mokoi,
Atmin ko Hesron nukan mokoi,
Hesron ko Peres nukan mokoi,
Peres ko Juda nukan mokoi,
³⁴ Juda ko Jakob nukan mokoi,
Jakob ko Aisak nukan mokoi,
Aisak ko Apraham nukan mokoi,
Apraham ko Tira nukan mokoi,
Tira ko Nahor nukan mokoi,
³⁵ Nahor ko Seruk nukan mokoi,
Seruk ko Reu nukan mokoi,
Reu ko Pelek nukan mokoi,
Pelek ko Eber nukan mokoi,
Eber ko Sela nukan mokoi,
³⁶ Sela ko Kenan nukan mokoi,
Kenan ko Arpaksat nukan mokoi,
Arpaksat ko Sem nukan mokoi,
Sem ko Noa nukan mokoi,
Noa ko Lamek nukan mokoi,
³⁷ Lamek ko Metusela nukan mokoi,
Metusela ko Enok nukan mokoi,
Enok ko Jaret nukan mokoi,
Jaret ko Makalalel nukan mokoi,
Makalalel ko Kenan nukan mokoi,
³⁸ Kenan ko Enos nukan mokoi,
Enos ko Set nukan mokoi,
Set ko Adam nukan mokoi,
Adam ko Anut nukan Mokoi.

4

Satan nukas Jisas ate aparwon.

¹ Jisas ko Jon nukas an jomurnuk, Jordan An pakas Osou Näu orip kasakup penuk, Osou Näus ko ro wäpik mena om puru opok imäi, manowon. ² Kiro ro wäpik mena om puru opok, omre 40 orip ko o wäpik rawon raunuk raunuk, Satan nukas Jisas ate aparwon. Kiro ses opok ko kar o jau wa. Ko sou nāwäu wewon.

³ Satan ko Jisas rawa pemara, auruwon, “Na, Anut nukan Mokoi raroi, na okoro aiauk aurta, bret etäunuk, je.”

⁴ Jisas nukas ätäi Satan auruwon, “Anut nukan ämänis äieü, ‘Ro bret karar jeanik, awau wa rawai.’ ” *Lo 8:3*

⁵⁻⁷ Keseria, Satan nukas ätäi Jisas imäumara, omtapau oik imäi toptomara, omnokou erekapu ätär muria, auruwon, “Na is jou murota, na okoro omnokou pakan sakau pak okoro omnokou pak kiro osap eposek erekapu na isam. Na is jou murota, okoro omnokou Anut nukas is irowon na aparum, rusapai isas kiro erekapu na isam.”

⁸ Jisas nukas ätäi Satan auruwon, “Anut nukan ämän äieü, ‘Na nan Nāwäu karar jou mur. Na Anut nukan sarau karar muram.’ ” *Lo 6:13*

⁹ Keseria, Satan nukas ätäi Jisas imäiemara, Jerusalem tup ou nāwäu kāmioik tone momara, auruwon, “Utianik, na Anut nukan Mokoi raroi, nakarar kiro pakas pokitir nopot. ¹⁰ Anut nukan ämänis äieü, ‘Anut nukas kon sarau eitek nanun awaronuk, na päurar imäisi ne musaiei. ¹¹ Akas nan ipon karaima karaima atianik, oi ne musaiei. Keserna, kar aiaukus na ison wa wäi.’ ” *Buk Song 91:11-12*

¹² Jisas nukas ätäi auruwon, “Ei, Anut nukan ämänis äieu, ‘Na nan Nāwāu, Anut wa ate apar.’” *Lo 6:16*

¹³ Keseria, Satan ko Jisas ute manowon. Erekapu ute manau wa, ko tawa Jisas ätäi ate aparaun kame rawon.

Jisas ko Galili provins sarau onoktorowon.

(Matiu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Keseria, Jisas ko Anut nukan Osou sakau nāu orip Galili provins ätäi potowon. Roasiret kon sarau mowon ämän arena, erekapu omsau erekapu roin. ¹⁵ Ko orip orip roasiret akan tup owa Anut nukan ämän awareäunuk, roasiret erekapu kon ämän roianik, Jisas nukan enip jou muriäi.

Nasaret menan roasiret akas Jisas sumkäinein.

(Matiu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Keseria, Jisas ko meter Nasaret mena raiianik, urek sarewon, sumaun ses tup opok, kon onok keseriäwon senek, ko tup owa tonowon. Ko siräianik, Anut nukan ämän roasiret amiakap ninarāu potowon. ¹⁷ Anut nukan ämän roianik, areawon ro Aisaia nukan buk oi nurin. Kos kiro buk tupäi moin, uraremara, jer keser rawon ninare marowon. ¹⁸ “Anut nukan osou is pak rau, owon, nukasar is roasiret aru moin pak saruku roasiret pak Anut nukan Ämän Eposek awaraun äsimoirruk, koimin. Ak karapus raiäin roat ak karapus owa utoinai, manowe. Ak amiak utup roat ak rusapai jekur apu aparwe. Anut nukasar is äsimoirruk, roat sarau aru me rain ätäi imwaraun, koimin. ¹⁹ Kiro ses Anut Nāwāu

nukas kon roasiret onok aru pakan imwaraun peu.” *Aisaia 61:1-2*

²⁰ Keser ninareanik, ätäi kiro buk tupäimara, kameäwon ro nurumoi, ko pote tanewon. Kiro turur rain roasiret erekapu akan amiakas Jisas karar aparin. ²¹ Kos awarowon, “Ak rusapai roi rauna, is okoro ämän ninare marom roi. Kiro ämän rusapai epar peu.”

²² Roasiret ak Jisas oksau pakan ämän eposek roumoi, kon enip jou murianik, kiro ämän eposek awarowon, ronkat sosop oin. Keserianik, aka aka arein, “Kiro mokoi Josep nukan ra?”

²³ Jisas nukas ätäi awarowon, “Epar senes, ak is kiro ämän keser airaiei, ‘Na dokta, na nakasar ätäi nakan enmatsau jekur mo.’ Ak is keser airaiei. ‘Kiro onok Kapaneam mena onok atap atap kesermon senek, kiro ik roumun senek nakan mena keseriar keser.’ ²⁴ Is ak epar senes awarom, roasiret ak Anut nukan ämän roianik, areawon ro nukan menanus kon ämän wa roiäi.

²⁵ Ak jekur rowe, meter Israel omsau, Elaija rawon ses opok, karauk wäimäs asiret sosop rain. Kiro ses opok woisan 3 orip pak keir 6 orip pak kar om omar oikas nau wa, kiro ses opok sou ses näwäu omsau erekapu pewon. ²⁶ Keseria, Anut nukas Elaija kar Israel asir opok äsimorau wa, ko Elaija kar mena enip Sarepat, Saidon omsau kiro opok kar wäimäs asir opok äsimorwon. ²⁷ Keserianik, kiro ses opok Anut nukan ämän roianik, areawon ro Elaisa rawon opok, Israel roasiret sosop ak sip repros orip aru marowon rain, ko kar ro jekur mau wa.

Neaman ko karar, Siria provins pakan ro karar jekur mowon.” Jisas nukas keser awarowon.

²⁸ Roasiret ak erekapu turur rain, ak kiro ämän roumana, kasiaka näwäu pewon. ²⁹ Ak siräianik, Jisas suorna, mena kasik kaima om korosi opok sir naun suor potoin. Kiro mena kar omtapau siakup imäi potoin. Kiro pakas suorna, sir naun rai imäi potoin. ³⁰ Ak ko keserna, kos ak unik uruas itimwareanik, manowon. Ak ko aparin, ko sakau orip, okon, erar apai rauna, manowon.

*Jisas nukas kar ro ko osou aru orip jekurwon.
(Mak 1:21-28)*

³¹ Jisas ko Galili provins Kapaneam mena pote rawon. Kar tup opok, kiro pakan roasiret Anut nukan ämän kiro opok mare rawon. ³² Kiro pakan roasiret ak kon ämän roianik, karkairin. Owon, ko kar ro enip orip senekus ämän awar-nuk, roin. ³³⁻³⁴ Kiro tururiäi owa, kar ro ko osou aru kon wou uru rawon. Ko kakapar piermara, äiewon, “Nasaret menan Jisas, na ik owoseikaun koum? Utianik, na ik aru mukaun koum ra? Is na äpu, na ro eposek tuku senes Anut nuka pakaima koumon.” ³⁵ Jisas nukas osou aru sakau ämän auruwon, “Na asornam, kiro ro utoinam, man.” Kiro osou aru kiro ro wou uru rawon, ute manaurmara, roasiret amiakap kiro ro omnokou opok ämäi tirmoi, ko aru mau wa, erar ute manowon.

³⁶ Roasiret ak kiro onok keserwon aparmana, karkairianik, aka aka keser arein, “Kiro owo ämän? Kiro ro kon sakaus omsau pakan osou aru sosop sakau ämän awaronuk, ak kon ämän roumana, roat akan woiaka uru rain utware

manoin.” ³⁷ Keseria, Jisas nukan sarau mowon ämän omsau erekapu manowon.

Jisas nukas roasiret sosop sip orip jekwarowon.

(Matiu 8:14-17; Mak 1:29-34)

³⁸ Jisas ko roasiret pak akan tururiäi owa rain utwareanik, kar ro Saimon nukan owa potowon. Saimon nukan tanau asir ko sip enip sopou orip, nini rawon. Roasiret ak Jisas kiro asir jekuraun aurin. ³⁹ Jisas nukas Saimon nukan tanau asir sip orip nini rawon siakup tone tai raumara, kiro sip sakau ämän auruwon. Aurnuk, kiro sip kurte ute manowon. Kiro sip asir utomara manowon, kiro asir ko siräumara, karauk roat akan o mis momara, kamware rawon.

⁴⁰ San nonuk, kiro roat akan jaunakat sip aru orip Jisas siakup imware kouna, Jisas nukan ipous sip roat karar karar akan tapiaka opok maronuk, akan sip aru jekwaronuk, näu sarein.

⁴¹ Kiro osou aru ak sip roat sosop opok rain, ak erekapu ute manoin. Kiro osou aru akas piormana, äiein, “Epar, na Anut nukan Mokoï.”

Jisas nukan sakaus osou aru akan oiaksau utup sarewon, akas ätäi aurau senek wa. Owon, ak äpu Jisas ko Anut nukan Mokoï.

Jisas nukas mena atap atap arianik, Anut nukan ämän roasiret erekapu tamareäu.

(Mak 1:35-39)

⁴² Tapera senes, Jisas rawon mena utomoi, kar mena ro jejemak wäpik opok potowon. Roasiret ak ko itanein. Itane pote aparianik, ak ko siakup potoin. Ak ko taramana, akas ko utona, manaun

senek wa. ⁴³ Kos ätäi awarowon, “Is karauk mena Anut nukan ämän pote tamaram. Kiro onokun Anut nukas is äsimoirnu, koimin.”

⁴⁴ Keseria, Judia provins erekapu tururiäi owa, Anut nukan ämän pote tamarowon.

5

Jisas kon tamareäu roat sare marowon.

¹ Kar omre opok, Jisas ko Galili An Unik, (kiro an unik kon kar enip Genesaret) ko kiro an kasakup tai raunuk, roasiret ak kos Anut nukan ämän maronuk, rowaun, Jisas sorotorna, ko keres keres an kasakup potowon. ² Jisas ko ous oirori kiro an kasakup us nokou opok rairin aparwon. Kiro ous atak roat aka ous oikas neanik, akan was oiäin jo an kosor rain. ³ Jisas nukas Saimon nukan ous oik tonomara, Saimon auruwon, ous an unik opok suornuk, potaun auruwon. Keserianik, ko kiro ous oikas tone tanemara, roasiret Anut nukan ämän mare rawon.

⁴ Jisas nukas roasiret Anut nukan ämän mare rawonus, Saimon auruwon, “Ous an näu kamuk oi potoinam, nan jaunat pak ätäi was oiäin jo kureinai, was owaiei.”

⁵ Saimon nukas Jisas ätäi auruwon, “Näwäu, rusa pututu ik was oiäin jo kuremun kuremun, ik kar was eteinak owau wa. Rusa nas äiem, okon, is ätäi kuräm.” ⁶ Jisas nukan ämän tainoria, akan was oiäin jo kurena, nonuk, was sosop kiro jo opok nowon, owau senek wa, akan jo kiräi kuräurwon. ⁷ Keseria, akas akan jaunakat kar ous opok rain urwarona, koin. Kiro jo was

sosop orip ate reurna, kiro ous oirori opok was sosop senes sarewon. Was akan usuäus kiro ous an unik uru naurwon. ⁸⁻⁹ Saimon-Pita ko kiro was aparianik, näwäu iminewon. Kos kiro onok aparmoi, ko Jisas siakup pemara, uou sur weanik, Jisas auruwon, “Näwäu, na is utoirnam, man. Owon, is onok aru miäim ro.” Kon jaukut erek rain, ak nais erek kiro onok aparianik, näwäu iminein. ¹⁰ Sebedi nukan mokoit ori, Jems Jon ori, au Saimon pak erek ariain, ak kiro onok aparia, karkairirin. Jisas nukas Saimon-Pita auruwon, “Na wa iminäu, na okoro was rusapai oum senek, tawa na roasiret keseriar imwaram.”

¹¹ Keseria, ak akan ous kiro an kasakup oi pote mia, kiro osap erekapu utia, ak Jisas tainori manoin.

*Jisas nukas kar ro sip repros orip jekur mowon.
(Matiu 8:1-4; Mak 1:40-45)*

¹² Kar omre opok, Jisas ko kar näu mena potowon. Kiro mena kar ro sip aru repros orip rawon. Kiro ro ko koi Jisas aparmara, uou sur weanik, Jisas auruwon, “Näwäu, na isan ui aru jäkäi muraun itok, utianik, nan ronkat pakas keser. Na is rapoire murota, is eposek saräm.” ¹³ Jisas nukas wouti momara, kiro ron tapau atomara, auruwon, “Isas aisom, na eposek saräm.” Kiro ses opokar, kiro ron repros ui manowon. ¹⁴ Jisas nukas kiro ro sakau ämän auruwon, “Is okoro onok keserim na pote karauk roasiret wa awarau. Utianik, na Anut kamuk raiäu ro siakup potea, nan enmat näu sarewon ätär muruta, apaisai. Apaisonuk, na Moses

nukan sintore ämän tainornam, opur oianik, Anut jou muruta, kiro epar roasiret erekapu äpu maiei, na ätäi eposek saremon.”

¹⁵ Kiro ro Jisas nukas ämän auruwon tainorau wa, ko potomara, roasiret erekapu awarowon. Roasiret sosop ak kiro ämän roumana, ak Jisas kon ämän rowaun pak akan sip jekur maraun pak koin. ¹⁶ Jisas nukas Anut auraun ko omnokou roasiret wa raiäi opok poteanik, Anut auriäu.

Jisas nukas kar ro isou ipou meiewon, manau senek wa, jekurwon.

(Matiu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Kar omre opok, Jisas ko Anut nukan ämän roasiret maronuk maronuk, karauk Parisi* roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat pak, ak erekapu Galili provins pakan, pak Judia provins pakan pak Jerusalem näu menan pak koianik, ak kiro opok tane rain. Näwäu nukan sakau Jisas opok raunuk, ko roasiret sip orip jekur maraun itok. ¹⁸ Kesernuk, karauk roat akas kar ro patan opok mianik, Jisas siakup ämäi koin. Kiro ro kon enipsau erekapu meiewon, ko siräi manau senek wa. Ak kiro ro ämäianik, Jisas owa rawon opok nepukup maurin. ¹⁹ Owa roasiret sosop rauna, ak ou rorok pakaima tonau senek wa. Keseria, kiro roat akas ou sakatou apsasawou oik toneanik, kiro ou sakatou tuwemana, kiro oikas kiro sip ro Jisas tai rawon opok nepukup mona, nowon. ²⁰ Jisas nukas akan woiaka epar moin apwaromara, ko kiro sip ro auruwon, “Jai, nan onok aru jäkäi musom.”

²¹ Kiro Parisi roat pak sintore ämän tamareäin roat pak aka aka ronkatein, “Okoro owo onok? Okoro owo ros Anut ate aparau? Kar omnokou pakan ros ko onok aru jākäi mau senek wa. Anut nukas karar epar ko onok aru jākäi maraun itok.”

²² Jisas ko akan ronkat woiaka uru äpu momara, awarowon, “Ak akan woiaka uru owon kiro ronkat ourai? ²³ Is owo ämän äiäun itok, owo ämän äiäun itok wa? ‘Nan onok aru jākäi musom,’ is keser äiäm ra, ‘Na siräinam, manam,’ is keser äiäm ra? Is owo ämän äiäm, ak akan woiaka is mesin epar maiei? ²⁴ Utianik, ak Ro Nukan Mokoï ko enip orip, ko okoro omnokou pakan onok aru jākäi maun itok äpu maun is keseram.” Keseria, kos kiro ro kon ipou isou meiewon auruwon, “Isas aisom, na siräinam, nan mat oinam, nan mena man!”

²⁵ Jisas nukas kiro ro keser aurnuk, ko kurte siräimara, roasiret erekapu turur rain amiakap ko kon mat oumara, Anut jou murianik, kon mena manowon. ²⁶ Ko manonuk, kiro roasiret ak erekapu karkairianik, iminemoi, ak Anut nukan enip jou murumana, äiein, “Ik rusapai kar onok atap aparum.”

*Liwai ko Jisas tainori manowon.
(Matiu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Kiro onok kesermara, Jisas ko potomara, kar ro enip Liwai ko roasiret akan takis ai auk oiäu, kon sarau miäwon owa tane raunuk, aparwon. Jisas nukas Liwai auruwon, “Na koi, is tainoir.” ²⁸ Keser aurnuk, Liwai nukas siräianik, osap erekapu utomoi, Jisas tainori manowon.

²⁹ Kar omre opok, Liwai ko Jisas pak kon owa poteanik, o je rain. Kon owa kon sarau jaukut pak karauk roat pak tururianik, Jisas pak o jein.

³⁰ Karauk Parisi roat pak sintore ämän tamareäi roat pak akas ämän sosop mianik, Jisas nukan tamareäu roat* totwaroin, “Ak owon takis oiäi roat pak roat onok aru miäi pak erek o jerai?”

³¹ Jisas kiro ämän roumara, kos ätäi awarowon, “Roat ak sip wäpik, ak dokta siakup wa poteäi. Inok ro ko sip orip karar ko dokta siakup poteäu. ³² Kiro senek, is roasiret onok eposek miäi urwaraun kowau wa. Is roasiret onok aru miäi ak akan woiaka piriraun koimin.”

O utaun onok ämän.

(Matiu 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Karauk roat akas Jisas totorin, “Jon nukan tamareäu roat ak kar muti o wa jeäi. Ak Anut karar auri raiäi. Parisi akan tamareäi roat, nais ak keseriar keseriäi. Utianik, nan tamareäum roat ak o pak an pak sosop jeäi. Ak owon keseriäi?”

³⁴ Jisas nukas ätäi awarowon, “Kar asir ro owaun ses opok, kiro ro raunuk, kon jaukut koi rauna, o utaun itok ra? Is epar awarom, Kiro onok wa keseraiei. ³⁵ Utianik, tawa kiro ro asir owaun ko karauk roat akas ak pakan imäi manona, kiro epar kiro ses opok, ak o utaei.”

³⁶ Keseria, kos kar totok ämän awarowon, “Kar ros kon meteran omjo kiräianik, ko kon omjo awau pakan omjo si eteinak patir nuk, kiräianik, mustäi opok wa näke miäu. Kar ros kiro onok kesernuk, kon omjo awau aru mianik, kiro omjo si awau eteinak, omjo mustäi ori eposek wa

sarai. ³⁷ Kar ros wain an awau meme kerau mustäi opok wa äräine miäu. Ko kesernuk rai, kiro wain an awau sipar kurarianik, meteran meme kerau kiräianik, wain an omnokou opok kour nai. Kiro meme kerau nais erek jäkäiai. ³⁸ Wain an awau ko meme kerau awau opok äräine mota, au eposek rawaiei. ³⁹ Kar ro ko wain an meten jeanik, ko awau utiäu. Ko keser äiäi, ‘Mustäi kiro eposek.’ ”

6

Juda akan sumaun omre tup eteinak opok.

¹ Kar tup etei sumiäi omre opok, Jisas ko kon tamareäu roat pak, wit woi kamukas potoin. Kon tamareäu roat akas wit nemauk oianik, nuakemoi, je je potoin. ² Karauk Parisi roat akas apwareanik, äiein, “Ak owon sumaun ses opok sarau morai? Kiro ak Moses nukan sintore ämän aru morai.”

³ Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak Devit kon weräiäi roat pak sou akwaronuk, Anut jou murin pakan bret jein, ak äpu ra, äpu wa? ⁴ Ko Anut nukan owa tonomara, kiro bret Anut jou muriäin patan opok rawon oumara, kon roat pak jein. Kiro ep roat akas jaun itok wa. Anut kamuk raiäi roat akas karar jeäin. Utianik, Devit nukas kon roat pak jein. Ak kiro jer ninaräu wa ra?” ⁵ Keseria, Jisas nukas awarowon, “Ro Nukan Mokoï, nukasar kiro sumaun omre kameäu, ko owo onok keseraun itok.”

*Jisas nukas kar ro ipou meiewon jekur mowon.
(Matiu 12:9-14; Mak 3:1-6)*

⁶ Kar tup etei sumaun omre opok Jisas ko tup owa tonomara, Anut nukan ämän roasiret mare rawon. Kar ro kon ipou karaima meiewon orip ko kiro tup owa rawon. ⁷ Raunuk, karauk Parisi roat pak sintore ämän tamareäi roat pak Jisas enkup ämän maun kiro ro jekurnuk, aparaun rai kame rain. ⁸ Jisas ko kiro roat akan ronkat äpu momara, kiro ipou meiewon ro auruwon, “Na siräinam, roasiret amiakap koi.” Kiro ro siräumara, roasiret amiakap koi tai rawon.

⁹ Keseria, Jisas nukas Parisi roat awarowon, “Is ak totwaraurim, iken sintore ämän nukas sumaun omre opok onok eposek maun äiein ra, onok aru maraun äiein? Kar ro jekurau ra, aru murau?”

¹⁰ Keseria, Jisas nukas roasiret erekapu apware kuremara, kiro ro auruwon, “Nan ipon kure.” Kiro ro auruwon siar kesernuk, kon ipou näu ätäi meter eposek rawon senek sarewon. ¹¹ Utianik, Jisas nukas kiro kesernuk, aparia, roat näunäu ak kasiaka penuk, aka aka Jisas wena, meiäun ämän atoin.

Jisas nukas kon ämän oi ariaun roat 12 orip sare marowon.

(Matu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Kar ses opok, pututu Jisas ko Anut auraun omtorou opok tone Anut auri rawon. ¹³ Tapera, kon tamareäu roat urwarnuk, kouna, roat 12 orip sare marowon. Keser sare maromara, Anut nukan ämän omsau oi ariaun roat* enmak marowon. ¹⁴⁻¹⁶ Kiro roat sare marowon, akan enmak kiro: Saimon (Jisas nukas ko kar enip Pita mowon), kon amak Andru, Jems, kon amak Jon

pak, Filip, Bartolomiu, Matiu, Tomas, kar Jems (Alfius nukan mokoi), kar Saimon (ko kar tupsiu enip Serot pakan), Judas (Jems nukan mokoi), kar Judas Iskariot kos Jisas kon iwäi jaukut akan ipiakap marowon.

*Jisas nukas roasiret sosop jekwarowon.
(Matiu 4:23-25)*

¹⁷⁻¹⁸ Jisas kon ämän oi ariaun roat sare mare-anik, ko ne, om urun opok kon sarau roasiret sosop pak karauk roasiret sosop, Judia provins pakan pak, Jerusalem menan pak, Taia menan pak, Saidon menan pak kiro omnokou erekapu kiro pakan koi turur rain opok nowon. Kiro roasiret ak kon ämän rowau koin, karauk roasiret sip aru orip pak, osou aru orip pak, Jisas nukas jekwarowon. ¹⁹ Roasiret ak kon omjo atona, eposek sariai. Kon sakau kiro pakas potomara, roasiret sip orip eposek sariai.

*Jisas nukas woiaka näu saräun ämän awarowon.
(Matiu 5:1-12)*

²⁰ Jisas nukas kon tamareäu roat apwaromara, awarowon, “Inok roasiret ak äpu akasar akan totomaka sarwarau senek wa, akararnak onok eposek mau senek wa, ak woiaka eposek saräiei. Anut nukas ak kamwareäu.

²¹ Ei, ak rowe, inok roasiret ak Anut nukan onok eposek owaun sarau sakau maiei ak woiaka eposek saräiei. Owon, Anut akan sarau moin apwareanik, sarwarai.

Ei, ak rowe, rusapai ak wairai, ak akan woiaka näu sare rawe. Tawa ak nepipiraiei.

²² Tawa ak Ro Nukan Mokoi tainori arina, roasiret akas ak mesin kasiaka pemana, akan enmaka aru maiei, kiro keserna, ak akan woiaka nāu sarewe. ²³ Kiro onok ak opok keserna, ak woiaka aru wa mau, woiaka nāu moinai, nepipirwe. Owon, ak kiro onok keseraiei, Anut nukas karauk osap eposek sare marowon omar oik rau tawa owaiei. Meter akan askanai Anut nukan ämän roianik, areain roat kiro onok aru ak opok keseriar keseraiei.”

Jisas nukas woiaka aru maun ämän arowon.

²⁴ Jisas nukas ätäi äiewon, “Ak roasiret ak rusapai osap sosop orip, ak rusa jekur nepipir rai, tawa ak saruku saräiei.

²⁵ Ak roasiret ak rusapai o sosop jeanik, noko-maka pera, tawa ak sou akwarai.

Ak roasiret ak rusapai nepipirianik rai, tawa ak woiakati mianik, wai rawaiei.

²⁶ Ak rusapai jekur rauna, meter akan askanai akas sät eitek akan ämän roianik, areain roat, akan enmaka jou mareäin senek roasiret akas akan enmaka jou maraiei. Ak wopurut, tawa ak usu nāwäu owaiei.”

Jisas nukas roasiret akan iwäi jaunakat pak jekur rawaun awarowon.

(Matiu 5:38-48, 7:12a)

²⁷ Jisas nukas ätäiar äiewon, “Ak rowe, akan iwäi jaunakat pak wa weräiäu. Roasiret akas akan enmakap sät ämän mona, akas onok eposek kiro roasiret opok maiei. ²⁸ Ak kiro roat akas ak aru maraun areai, akas pak jekur rawaun ämän awarowe. Ak kiro roat akas ak aru maraun arina, akas Anut aurna, Anut nukas

kiro roat sarwarai. ²⁹ Utianik, kar ros nan sipon nāu kaimas purnuk, ätäi pirirnam, sipon sau kaimas nuruta, purai. Utianik, kar ros nan omjo rumukāu onunuk rai, nas wa tämurau. Utota, nan kar omjo nais owaura. ³⁰ Kar ros nan osap owaun aisonuk, na wa tämurau. Na ko nuram. Kar ros nan osap oi manonuk, ätäi amuk iram rai wa aurau. ³¹ Owo onok eposek karauk roat akas ak opok keseraun ronkataiei, akas kiro onok eposek karauk roat opok keseriar keseware.

³² Karauk roat akas akanun woiakas meieäi, akas nais ätäi kiro roat akanun karar woiaka meieäi. Keserna, Anut nukas ak kar osap eposek arai ra? Onok aru miäin roat nais ak keseriar keseriäi. ³³ Akas karauk roat kar onok eposek ak opok moin, akas nais ak eposek kamwaraiei, owo osap eposek owaiei? Roat onok aru miäi ak nais kiro onok keseriar keseriäi. ³⁴ Ak kar ro akan osap nurianik, akan ronkat ko kiro osap ätäi arai, owo osap eposek Anut nukas ak arai? Onok aru miäu ro nais ko kar ro osap nurunuk, kon ronkat, kiro ros osap ätäi nuraun rai ronkatäi. ³⁵ Ak kiro onok utomana, akan iwäi jaunakat akanun woiakati maronai, jekur sarware. Ak onok eposek akan iwäi jaunakat opok mowe. Ak roat osap aroinai, ätäi akas pak akan osap ikaurai rai wa ronkatäu. Ak keseraiei, tawa ak osap näwäu owaiei, ak Anut Näwäu nukan mokoit epar rawaiei. Anut ko roat osap erar ariäu, akas ko wa auriäi. Roat eposek pak, roat aru pak, Anut nukasar rapor kamwareäu. ³⁶ Akan momonaka, Anut nukas karauk roasiret akanun woiakati miäu senek, ak nais karauk roat akanun woiakati mianik, sarwaraiei.”

Akas karauk roat akan onok akan ronkat pakaima wa wasarewarau.

(Matiu 7:1-5)

³⁷ Jisas nukas ätäi äiewon, “Ak karauk roat akan onok wa wasarewaräiei. Ak keserna, Anut nukas nais akan onok wa wasaräi. Ak kar ron onok aru wa aparau. Ak keserna, Anut nukas nais akan onok aru wa aparai. Ak kar ron onok aru utona, Anut nukas akan onok aru utomari. ³⁸ Ak karauk roat osap ariai senek, Anut nukas ak osap arai. Ak roat osap sosop arona, Anut nukas nais ak ätäi osap sosop arai. Kos akan jowa ätäi osap sosop jokeanik, jo suormara, ätäiar osap sosop jowa jokonuk, akan jo ok päi. Ak kiro osap sosop owaiei. Ak karauk roat opok owo onok miäi senek, Anut nukas ak opok nais keseriar keserai.”

³⁹ Jisas nukas kar totok ämän awarowon. “Kar ro amuk utup, kos kar ro amuk utup jauk apu ätär muraun itok ra, wa ra? Ko jauk kesernuk, kiro roat oirori amiaka utup jauk ournuk rai, jauk ori erekur owateanik, up uru naieir. ⁴⁰ Kar mokoi ko kon tamareäu ro itimorau senek wa. Ko tawa ämän erekapu roianik, jekur tainoria, epar ko kon tamareäu ro senek sarai.

⁴¹ Na owon jaunan amuk opok us eteinak oikuräun aparum? Nakan amun opok am sawau rau na aparau senek wa ra? ⁴² Nakan amunauk opok am sawau näwäu raunuk, na owose nan jaunan amuk opok us oi kuräun aurum, ‘Jai, is nan amun opok us oi kure musam rai aurum?’ Na sätwareäum ro, amke am sawau näwäu nakan amun opok rau oi kureinam, ätäi eposek

apu aparianik, epar jaunam amuk opok us rau oi kure mur.”

*Am nemauk eposek pak nemauk aru pak.
(Matiu 7:16-20, 12:33-35)*

⁴³ Jisas nukas awarowon, “Am eposek raiäu, ko nemauk aru wa muriäu. Am aru ko nemauk eposek wa muriäu. ⁴⁴ Am erekapu rau, akan nemauk karar muriäu. Wer nemauk ko äriauk mu opok wa muriäu. Roat ak uran nemauk isiau amurik pakan oiäi ra? Wa senes wa. ⁴⁵ Ro eposek ko kon ronkat eposek orip ko ämän eposek kon wou uruas siräi penuk, areäu. Ro aru ko kon ronkat aru orip ko ämän aru miäu. Owo ronkat kon wou uru raiäu, kiro siräi penuk, kon oksau pakas ämän miäu.”

*Ou maun onok oirori.
(Matiu 7:24-27)*

⁴⁶ Jisas nukas ätäi äiewon, “Ak owon, is ‘Näwäu, Näwäu.’ airiäi? Ak owon isan ämän wa tainoriäi? ⁴⁷ Ak rowe! Kar ro ko is rawa koianik, isan ämän roumara, tainoriäu. Is kon onok ak opok ätär marota, aparaiäi. ⁴⁸ Kiro ro isan ämän roumara, tainoriäu, kiro onok kesek. Kar ro ko ou maurmara, amke up tuwe noptomara, aiauk tararmara, ou tutu sakau kurewon. Om näwäu nomara, joi näwäu nowon, kiro ou ko sakau rawon. Owon, ko aiauk opok ou mowon. ⁴⁹ Kar ro ko isan ämän roumara, tainorau wa, ko kesek, ko ou us nokou opok ou up tuemara, ou mowon, ko ou sakau mau wa. Om näwäu nomara, joi näwäu nowon, kiro ou erekapu joies oi manowon. Kiro ro ko Anut nukan ämän roumara, wa tainoriäu.”

7

Jisas nukas kar ro jekur mowon.

¹ Jisas ko Anut nukan ämän roasiret erekapu mare kuremara, ko Galili an kasakup Kapaneam mena manowon. ² Kiro mena kar ro, ko marai roat akan kamwareäu ro năwău, nukan sarau ro ko sip orip. Kon sarau ro kon sarau ämän aurnuk, jekur tainoriău. Keseria, kon ro năwău konun wous meiewon. Kiro ro sip năwău oumara, meiăurnuk, kiro ro năwău ko kon sarau ro nukanun wouti mowon. ³ Keseria, kiro ro năwău ko Jisas Kapaneam mena pe rawon ämän roumara, kos karauk Juda* akan roat năunău äsimwaronuk, koi kon sarau ro jekuraun aurau potoin. ⁴ Kiro roat akas Jisas siakup tonomana, ämän sakau aurin, “Kiro ros ik jekur kamoikeäu kon sarau ro meiăuru, okon, nas potoinam, jekur mo. ⁵ Ko ik Juda roasiret jekur sareikeäu. Kosar iken tururianik, Anut nuka jou muraun ou mowon.”

⁶ Keseria, Jisas ko kiro ro năwău nukan sarau roat tainware potowon. Ko mena siakup potonuk, kiro ro năwău nukas Jisas ämän keser surmurowon, “Năwău, is onok aru miăim ro, okon, na isan owa wa potau. ⁷ Is ro aru, okon, is na siatap potau senek itok wa. Utianik, na onsaus karar äieta, isan sarau ro ko eposek sarăi. ⁸ Is nais roat năunău akan inkaruru raiăim. Karauk marai roat ak isan inkaruru raiăi. Isan kar marai ro auriaim, ‘Na okoro opok koi,’ aurita, koiău, kar auriaim, ‘Na enro opok pot,’ aurita, poteäu. Isan sarau ro ko ‘Na okoro sarau mo,’ rai aurita, sarau miău.”

⁹ Jisas ko kiro ämän roumara, ko karkairwon. Ko ätäi pirirmara, kiro roasiret ko tainori potoin awarowon, “Is epar senes awarom, is kar Israel ro okoro ro senek kon wou epar mowon wa aparmin.” ¹⁰ Kiro roat akan näwäu nukas äsimwarowon ak ätäi poteanik, kiro sarau ro eposek sarewon aparin.

Jisas nukas Nein menan mokoï meiewon siräi mowon.

¹¹ Om ses katu manonuk, Jisas kar mena enip Nein, kiro mena potowon. Kon tamareäu roat pak karauk roasiret sosop pak erek potoin.

¹² Jisas ko kiro mena porim rorokpai siakup raunuk, kar ro meiewon imäi koin, Ro meiewon kon anak kar mokoï wäpik, kon mokoï kiro karar, kon komu nais meter meiewon. Kiro mena roasiret sosop kiro asik pak erek tainori koin. ¹³ Näwäu ko kiro asik aparianik, wouti mowon. Ko kiro asir auruwon, “Na wa waiäu.”

¹⁴ Ko kiro ro meiewon siakup poteanik, ro meiewon patan opok ipou mowon. Kesernuk, roat ak meiewon ro patan orip ämäi koin ak kiro opok tai rain. Jisas nukas äiewon, “Mokoï, is aïsom, na siräu.” ¹⁵ Kiro ro meiewon ätäi siräumara, kon patan opok tane raumara, ko arewon. Keseria, Jisas nukas kiro mokoï imäiemara, kon anak nuruwon.

¹⁶ Kesernuk, roasiret erekapu iminemoi, Anut nukan enip jou murianik, ak äiein, “Anut nukan ämän roianik, areawon ro kar ik kamuk kowon. Anut kon roasiret sarwarau kowon.” ¹⁷ Roasiret ak Judia provins pak karauk omnokou Judia

siakup pak manoutomana, ak kiro onok Jisas nukas sarau mowon ämän ari ari arein.

An jomareäwon ro, Jon nukas kon tamareäu roat oirori Jisas siakup äsimwatowon.

(Matiu 11:2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Jon nukan tamareäu roat akas Jisas nukas onok erekapu Jisas nukas keserwon aparianik, Jon koi aurin. Keseria, Jon nukas kon tamareäu roat ori, Jisas siakup äsimwatia, keser totoraun awatowon, “Roat akas kar ro näwäu kowai äiein. Na kiro ro ra, ara, ik kar ro ruris kowai kumäm ra?”

²⁰ Kiro roat ories Jisas siakup koianik, totoririn, “An jomareäu ro, Jon nukas ik na totoisaun äsimoitowon, ‘Na koi Israel roasiret imwaraun koumon ra, ik kar ro kowai kamäm?’ ”

²¹ Kiro ses opok Jisas nukas roasiret sosop sip aru orip jekwarowon. Osou aru orip roat erek jekwarowon. Karauk roat amiak utup orip amiaka urarenuke, ak ätäi om aparin. ²² Keseria, Jisas nukas ätäi kiro roat ori awatowon, “Ak owo ämän roumoi, akan amiakas owo onok apari kiro erekapu, ätäi pote Jon aurwe. Amiak utup roat ak ätäi amiak uräianik, om apari. Isiaka tipinewon roat ak apu arirai. Roat sip repros orip ak ätäi eposek sarei. Raiaka otop roat ak ätäi ämän jekur roi. Meiein roat ak ätäi awau siräiein. Saruku roat ak Anut nukan Ämän Eposek roi. ²³ Inok ro ko isanun wou epar mianik, ko sakau tai rawai, kiro ro kon wou näu saräi.”

²⁴ Jon nukan tamareäu roat ori manosa, Jisas nukas Jon nukan ämän roasiret turur rain

awarowon, “Ak ro wäpik mena om puru opok Jon siakup owo osap aparau potoin? Ak kar pakpak uriris atonuk aparau potoin ra? ²⁵ Ak owo pote aparin? Ak kar ro omjo eposek mer amke rawon pote aparin ra? Kiro roat ak omjo eposek orip ak osap sosop orip pak ak mena ou eposek opok raiäi. ²⁶ Ak is airowe, ak owo aparau potoin? Anut nukan ämän roianik, ariäwon ro kar ra? Kiro epar senes. Is epar awarom ko Anut nukan ämän roianik, ariäu ro. Kos karauk Anut nukan ämän roianik, ariai roat itimware rau. ²⁷ Jon kiro ro meter Anut nukan ämän nukas äiewon, ‘Anut nukas äiewon “Is isan ämän oi areäun ro äsimorta, amke koi, nan apu tuku sare musai.”’ *Malakai 3:1*

²⁸ Is ak epar senes awarom, Jon nukas okoro omnokou pakan roasiret erekapu itimware rau. Utianik, inok ro ko Anut nukan amuk opok enip jou wäpik, kos äiäu, ‘Anut isan kamoireäu ro näwäu, is ko inkaruru raim’ kiro ros Jon itimori rau.”

²⁹ Roasiret erekapu kiro ämän roumoi, karauk roasiret pak karauk takis aiauk oiäi roat pak akas äiein, “Epar Anut nukan onok tuku eposek.” Meter, ak Jon nukas an jomarowon, okon, ak keser äiein. ³⁰ Parisi roat pak sintore ämän tamareäi roat pak ak Anut nukan onok eposek tainorau utiäi. Keseria, Jon nukas an jomaraun awaronuk, utoin.

³¹ Jisas nukas roasiret awarowon, “Is rusapan roasiret owo senek äiäm? Is akan onok owo senek äiäm? ³² Ak mokoit eteinanak akas om sorik opok tane raumana, karauk mokoit pak sipiräiäun keser urwareäi, ‘Ik asir oiäin

parau urumun, utianik, ak karäu wa.’ ‘Ik op meieäin sir wemun, utianik, ak waiäu wa.’ ³³ An jomareäwon ro, Jon pemara, karauk omre opok, ko o pak wain an pak wa jeäwon. Kesernuk, akas aurin, ‘Jon ko osou aru orip,’ äiein. ³⁴ Ro Nukan Mokoï koumara, ko wain an o pak jenuk, akas äiein, ‘Okoro ro aparwe, ko po senek o sosop jeäu. Ko aiauk oiäi roat pak onok aru miäi roat pak o jeäu.’ ³⁵ Anut nukan Osou Näu oin roasiret ak epar kiro Anut nukan ronkat eposek äpu maiei.”

Kar sapum asires uer sou eposek oumara, Jisas nukan isou kosorwon.

³⁶ Kar Parisi ro nukas Jisas kon owa o jaun imäi potowon. Jisas ko kiro owa poteanik, o jaun tanewon. ³⁷ Kiro mena kar asir ko onok aru orip raiäwon. Kos Jisas Parisi ro nukan owa o jera ämän roumara, ko kar botol eposek uer sou eposek päun oumara, kowon. ³⁸ Kiro asir pemara, Jisas siakup tai raumara, wai rawon. Kon amuk urokus Jisas nukan isou opok nowon. Keseria, kon tapau urik rumukäus kiro amuk urok Jisas nukan isou opok tätäi kuremara, kon isou oktokormara, kiro uer oianik, Jisas nukan isou opok kourwon.

³⁹ Kesernuk, kiro Parisi ro kiro aparmara, ronkatewon, ‘Okoro ro ko Anut nukan ämän roianik, areawon ro maro, ko äpu mai, kiro asir inokos ko atou. Ko äpu mai kiro asir ko apu pakan asir.’

⁴⁰ Jisas nukas kiro Parisi ro nukan ronkat äpu momara, äiewon, “Saimon, is kar ämän

aisaurim.” Saimon nukas ätäi Jisas auruwon, “Näwäu nan ämän airota, rowam.”

⁴¹ Jisas nukas keser auruwon, “Ro oirori au poteanik, kar ro opok aiauk oianik, auririn ‘Nan aiauk amuk tawa ätäi isamur.’ Kar ro ko aiauk 500 orip owon, kar ros nais keseriar ko aiauk 50 orip owon. ⁴² Au ätäi kon aiauk nurau senek wa, okon, kiro aiauk atowon ros awatowon, ‘Au kiro aiauk mesin wa ronkatäu, is erar atom.’ Kiro roat oirori, inokos kiro ro mesin wous näwäu meiäi?”

⁴³ Saimon nukas ätäi keser äiewon, “Isan ronkat kiro ro ko aiauk sosop 500 orip owon.”

Jisas nukas ätäi Saimon auruwon, “Na kiro ämän epar senes äiem.”

⁴⁴ Keseria, Jisas nukas kiro asir rawon pakaima pirirmara, Saimon auruwon, “Na okoro asir amunas aparum ra? Is nan owa pemin, na isan isi an kosoraun an irau wa, utianik, okoro asir ko amuk urokus isan isi an kosorianik, kon tapau urikus tätämuruwon. ⁴⁵⁻⁴⁶ Na is nan owa imäiri pemon na is oktokoirau wa, okoro asires is peita, kos isan isi oktokormara, utoirau wa. Na uer isan tapi opok kourau wa, utianik, okoro asires isan isi uer sou eposekus erekapu jomuruwon.

⁴⁷ Keseria, rusapai is aisom, kon onok aru sosop miäu, isas kon onok aru erekapu jækäi murim. Owon, kon wou isanun meiewon. Utianik, inok ro ko onok aru eteinak mowon, isas kon onok aru jækäi murimin. Kos isanun wou uru eteinak meiäi.”

⁴⁸ Keseria, Jisas nukas kiro apu pakan asir auruwon, “Isas nan onok aru erekapu jækäi musom.”

⁴⁹ Karauk roat ak erek ko pak o je rain kiro ämän roumana, aka aka arein, “Okoro ro inok, ko onok aru jäkäi maraun itok ra?”

⁵⁰ Jisas nukas kiro asir auruwon, “Nan won is mesin epar momon, okon, na ätäi eposek saremon. Keseria, rusapai nan won päurar orip man.”

8

Karauk asiret Jisas kon tamareäu roat pak sarware potoin.

¹ Kar omre opok, Jisas ko kon tamareäu roat 12 orip ak näu mena pak mena eteinanak pak poteanik, Anut nukan ämän roasiret maroin.

² Kiro ses opok, osou aru karauk asiret akan woiaka uru rau Jisas nukas oi kurwarowon. Kar asir kon enip Maria ko Magdala menan Jisas nukas osou aru 7 orip oi kure muruwon. ³ Kar ro kon enip Kusa, ko Herot nukan ou kameäwon ro. Herot ko kiro omsau kameäwon ro näwäu. Kiro ro nukan asir kon enip Jona pak kar asir enip Susana pak karauk asiret pak ak Jisas kon tamareäu roat pak tainwareanik, manoin. Kiro asiret akas akan aiauk pak osap pak oianik, Jisas kon tamareäu roat pak sarware manoin.

*Ro o uku woia kurewon.
(Matiu 13:1-9; Mak 4:1-9)*

⁴⁻⁵ Roasiret mena atap atap pakan Jisas siakup koin erekapu koi tururna, Jisas nukas kar totok ämän awarowon, “Kar ro o uku kuräun kon woia potowon. Karauk o uku apu opok noin. Kesernuk, roat akas taiein, ai rautes pe oi jein.

⁶ Karauk o uku aiauk opok noin. Kiro o uku

tu pein. Kiro omnokou an wäpik. Keseria, kiro o uku tu pemara, meiein. ⁷ Karauk o uku amurik katuaus sop uru neanik, tu pein. Katuaus oi jenuk, jekur taiäun senek wa. ⁸ Karauk o uku omnokou eposek opok noin. Kiro o uku omnokou eposek opok noin, kiro o uku eposek tu pein. Tu peanik, ak näu sosop murin, karauk näu 100 orip murin.” Jisas keser äiemara, roasiret awarowon, “Roasiret ak raiaka orip raroi, ak kiro totok ämän roianik, onoktapau äpu maiei!”

Jisas nukasar nukan totok ämän onoktapau äiewon.

(Matiu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Jisas nukan tamareäu roat akas kiro totok ämän onoktapau owo senek rai totorin. ¹⁰ Kos ätäi awarowon, “Anut nukas roasiret kamwaraun onok meter ämäi rawon. Rusapai ak isan tamareäim roat, okon, kiro onoktapau ätär marom. Karauk roasiret ak totok* ämän karar roiäi. Keseria, ak amiakas apariäi apariäi, sinuk, jekur wa apariäi. Ak ämän raiakas roiäi roiäi, sinuk, onoktapau äpu wa.”

Aisaia 6:9

Jisas nukas o uku nukan totok ämän onoktapau awarowon.

(Matiu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Jisas nukas keser äiewon, “Kiro totok ämän kon onoktapau kesek: Kiro o uku, kiro Anut nukan ämän. ¹² Karauk o uku apu opok noin, kiro kesek, roasiret ak Anut nukan ämän roin, rouna, Satan nukas peanik, akan woiaka uruan ämän oi manowon. Kon ronkat, ko kesernuk, ak woiaka epar wa mona, Anut nukas ak ätäi wa imwarai. ¹³ Karauk o uku ai marmar opok

noin, kiro kesek, roasiret ämän roin, roianik, nepipirin. O uku kinip omnokou uru nau wa. Kon onoktapau kesek, akan woiaka epar moin, kiro eteinak. Atonwaraun ses opok, ak Anut nukan ämän utaiei. ¹⁴ Karauk o uku amurik katuau sop uru noin, kiro kesek, roasiret ämän roin, roianik, ari ari poteanik, usu atap atap oianik, woiaka aru mona ra, omnokou pakan osap pak omnokou pakan onok pak aparianik, nepipirmana ra, Anut nukan ämän tamkäswareäi. Keseria, kiro o uku eposek sarau wa. Wa. Ak Anut nukan ämän erekapu utoin. ¹⁵ Kiro o uku omnokou eposek opok noin, kiro kon onoktapau kesek, roasiret ämän roianik, sakau atoin, akan woiaka epar sarein. Ak sakau raiäi. Kiro keseriar, ak o uku muriäu senek sosop muriäi.”

Arou baket uru ämäi miäi.
(Mak 4:21-25)

¹⁶ Jisas nukas ätäi äiewon, “Kar ros arou aioimara, baket uru ra, patan inkaruru wa miäu. Ko arou aioianik, kämioik äsäi monuk, karauk roat owa pemana, kiro arou apariäi. ¹⁷ Owo osap akan woiaka uru ämäi rau erekapu amop päi. Owo osap roat akas kururur miäi erekapu arou merek opok penuk, roat aparaiei. ¹⁸ Ak jekur rainai, ämän rowe. Utianik, kar ro ko karauk ronkat eposek orip, kiro ro Anut nukas karauk ronkat eposek nurai. Utianik, inok ro ko ronkat eposek wäpik, utianik, kon ronkatis isaka ronkat eposek orip äiäu, Anut nukas kon ronkat eteinak ate rau kiro erekapu ätäi senri owai.”

Jisas nukan anak pak amakut pak ko aparau pein.

(Matiu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Kiro ses opok, Jisas nukan anak amakut pak Jisas aparau koin. Kiro opok roasiret sosop turur rain, okon, ak Jisas siakup tonau senek wa. Keseria, ak ou rorokpai tai rain. ²⁰ Karauk roat akas apwaromana, pote, Jisas aurin, “Nan anin amunat pak na apaisau koin, kasik en tai rai.” ²¹ Kiro keser aurna, Jisas nukas ätäi kiro roasiret awarowon, “Inok roasiret ak Anut nukan ronkat tainoriäi, kiro roasiret ak epar isan ani amaiat.”

Jisas nukas urir näwäu pewon aurnuk, utowon.

(Matiu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Kar omre opok Jisas ko kon tamareäu roat pak ous eteinak opok tonea, awarowon, “Ik karaima aisen potau.” Awaronuk, potoin. ²³ Kamuk potona potona, Jisas ko ninowon. Ninonuk ninonuk, urir näwäu pemara, kiro ous anas oi jauruwon. Kesernuk, roat erekapu iminein. ²⁴ Jisas nukan tamareäu roat akas potomana, Jisas turarianik, aurin, “Näwäu, ik anas oike jauru.” Kos siräianik, kiro urir an pak kewatonuk, päurar rairin. ²⁵ Kos ätäi kon tamareäu roat awarowon, “Akan woiaka epar moin esewon?” Ak iminemoi, ronkat sosop oianik, äiein, “Okoro owo ro? Kos urir pak an pak awatonuk, au kon ämän roumoi, tainorir.”

Jisas nukas kar ro osou aru orip jekur mowon.
(Matiu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Kiro keser kureanik, Jisas nuka pak kon tamareäu roat pak kiro ous pakas Gadara mena, Galili provins karaima potoin. ²⁷ Ous pote kasakupai pote sumonuk, Jisas pitikänir nowon. Kiro mena kar ro ko osou aru orip rawon. Ko Jisas siakup pewon. Ko om ses rumukäu, ko omjo wa takeäu ko pirim raiäu. Ko owa wa niniäu. Wäpik, ko op up kureäin omoi niniäu. ²⁸ Kiro ros Jisas aparmara, piormara, koi Jisas nukan isou siakup uou sur wewon. Kos sakau urwemara, Jisas auruwon, “Jisas, na Anut kämioik rau nukan mokoi. Na is owoseiraurum? Is Anut nukan enip sakau ateanik, aisom, na is usu wa irau.” ²⁹ Ko keser auruwon, owon, meter Jisas nukas kiro osou aru kiro ro opok man auruwon. Keseria, kiro osou aru nukas piorwon. Orip orip kiro osou aru nukas kiro ro wou uru raiäu. Karauk roat akas kiro ro orip orip kame raiäi. Ak ko mur sen oripas isou ipou rakir miäi. Kos mur sakau pak sen pak pitpatir kureäwon. Kiro osou aru nukas kiro ro imäianik, ro wäpik mena miäu.

³⁰ Jisas nukas totorwon, “Nan enmat inok?” Kos ätäi auruwon, “Isan enim Sosop.” Kiro owon, osou aru sosop kiro ro nukan wou uru rai. ³¹ Keseria, kiro osou aru akas Jisas aurin, “Ik ep näwäu opok wa äsimoikau.”

³² Karauk poat sosop omtorou karaima o je rain. Keseria, kiro osou aru akas Jisas sakau ämän aurin, “Ik utoikota, kiro poat rai akan woiaka uru nam.” Keser aurna, Jisas nukas awarowon, “Itok, ak manowel!” ³³ Keser awaronuk, kiro osou aru akas kiro ro utomoi,

kiro poat akan woiaka uru tonoin. Kiro po raut ak kurte potea, om aru opokas pitikänäir noin. Ak neanik, an unik uru neanik, an jemana, meiein.

³⁴ Kesernuk, po kamwareäi roat ak kiro onok aparmana, kurte imine manoin. Ak poteanik, kiro ämän kiro mena pak omsau pak erekapu awaroin. ³⁵ Kiro pakan roasiret ak kiro ämän roumana, ak koi Jisas siakup koianik, kiro ro osou aru oi kure muruwon aparin. Ak kiro ro ko ronkat eposek orip omjo takemara, Jisas nukan isou siakup tane raunuk, aparin. Aparianik, roasiret ak iminein. ³⁶ Kiro roat ak Jisas nukas kiro ro jekurwon aparia, akas karauk roat äpu wa rain, kiro onok keserwon erekapu pote awaroin. ³⁷ Keseria, kiro omnokou Gerasa mena siakup kiro pakan roasiret akas Jisas aurin, “Na ik utoikonam, man.” Ak iminemana, Jisas keser aurin. Keseria, Jisas kon tamareäu roat pak ous oik toneanik, akan mena ätäi manoin.

³⁸⁻³⁹ Kiro ro ko meter osou aru orip rawon eposek sarewon, kos potomara, Jisas sakau auruwon, “Näwäu, is na pak manam, na is ior airam ra?” Utianik, Jisas nukas ätäi kiro ro auruwon, “Na nan mena potoinam, Anut nukas okoro onok na opok keserwon pote roasiret awar.” Keser aurnuk, kiro ro ko kon mena potomara, Jisas nukas kon osou aru oi kure muruwon kon menan roasiret erekapu awarowon.

Jairas nukan asinak pak kar sip asir ori jekwatowon.

(Matiu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisas kon tamareäü roat pak ätäi karaima kouna, roasiret ak kouna, apwareanik, ak nepipirin. Owon ak Jisas kon tamareäü roat pak ak kamware rain. ⁴¹ Kar ro kon enip Jairas, ko Juda akan tururiäi ou kumeäwon ro kar. Kos Jisas nukan isou siakup pemara, uou sur wemoi, Jisas kon owa potaun auruwon. ⁴² Owon, kon asinak karar kon woisan 12 orip ko meiäuru. Jisas kiro ro tainori potonuk potonuk, roasiret sosop erekapu karaima karaima tainori potoin. ⁴³ Kiro kamuk kar asir ko keir sip orip orip oiäü, pote kiro sip nukan woisan 12 orip rawon. Kar ros ko jekur mau senek wa. ⁴⁴ Kiro asir ko Jisas siakup pemara, Jisas nukan omjo peteu atonuk, ko sip aru utowon. ⁴⁵ Jisas nukas roasiret totwarowon, “Inokos is kotomairou?” Roasiret akas äiein, “Ik äpu wa.” Pita nukas auruwon, “Näwäü, roasiret sosop na siatap raianik, nan omjo kotomari.” ⁴⁶ Jisas nukas äiewon, “Kar ro kos is kotomairowon. Is äpu, owon, isan karauk sakau manowon.”

⁴⁷ Kiro asir kiro onok keserwon ämäi mau senek warnuk, roasiret amiakap pemara, Jisas nukan isou siakup uou sur wewon. Kiro asires kon ämän erekapu Jisas auruwon. ⁴⁸ Jisas nukas kiro asir auruwon, “Asinak, nan won epar momon, okon, nan sip manonuk, nan won päurar orip man.”

⁴⁹ Jisas ko kiro asir aurnuk aurnuk, kar ro Jairas nukan owas koumara, Jairas auruwon, “Jairas, nan asinak meiewon, na tamareäü ro sara-wa mur.” ⁵⁰ Jisas nukas kiro ämän roumara, Jairas auruwon, “Na wa iminäü. Nan won epar

mo. Kiro asinak rau, ko meiäu wa.” ⁵¹ Jisas ko kiro ron owa poteanik, Pita, Jon, Jems pak kiro asinakun momok anak ori karar imware tonowon. Kos karauk roasiret tämaronuk, ak kasik rain. ⁵² Kiro pakan roasiret ak kiro asinakun woiakati maronuk, wai rain. Jisas nukas awarowon, “Ak owon wai rai? Kiro asinak meiäu wa. Ko nini rau.” ⁵³ Keser äienuk, kiro pakan roasiret ak Jisas nukan ämän roianik, ak ioin. Akan ronkat ko erar sätäu rai äiein. Owon, ak äpu kiro asinak meiewon. ⁵⁴ Jisas nukas kiro asinakun ipou atomara, urwemoi, auruwon, “Asinak, na sirau.” ⁵⁵ Kesernuk, kiro asinak meiewon kon totok ätäi penuk, siräiewon. Jisas nukas kiro asinak o nuruna, jaun awarowon. ⁵⁶ Kon momok anak ories kiro onok aparia, karkairirin. Utianik, Jisas nukas kiro onok keserwon, karauk roat wa awarau rai sakau awatowon.

9

Jisas nukas kon tamareäu roat 12 orip Anut nukan ämän roasiret awaraun pak sip orip jekwaraun äsimwarowon.

¹ Jisas nukas kon tamareäu roat 12 orip awaronuk, kouna, ko osou aru oi kuräun pak sip aru jekwaraun pak sakau arowon. ² Keseria, kos Anut nukas roasiret kamwaraun kowai ämän eposek maraun pak sip aru jekwaraun pak äsimwarowon. ³ Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Ak apu opok potaun kar osap wa owau. Ak naruauk ra, jo ra, karauk o ra, ai auk wa oi manaiei. Omjo nais wa oi manaiei. ⁴ Ak kiro mena potona, kiro pakan roat akas

imwarona, kiro roat akan owa karar rainai, Anut nukan ämän roasiret marowe. Anut nukan ämän awaroinai, ätäi kiro owa karar koi rawaiei. ⁵ Karauk roat akas akan ämän rowau utomoi, jekur wa kamwarona rai, ak kiro mena utoinai, akan onok aru ätär maraun akan isiaka pakan maimai putarwe.”

⁶ Kiro tamareäu roat kiro mena utia, mena atap atap erekapu potoin. Anut nukan Ämän Eposek mare mare, roasiret sip orip jekware mare mare, mena atap atap erek iporin.

Herot-Antipas nukas Jisas ko inok rai ronkat sosop owon.

(Matiu 14:1-12; Mak 6:14-29)

⁷ Kiro ses opok, Herot ko Galili provins kamwareäwon ro, kiro onok atap atap Jisas nukas keserwon aurin roumara, ko ronkat sosop owon. Owon, karauk roat akas äiein, “Kiro an jomariäwon ro Jon, ko meiewon ätäi up uruas siräi pewon.” ⁸⁻⁹ Karauk roat akas ronkateanik, äiein, Elaija ätäi sirawon. Karauk akas äiein, kar meteran Anut nukan ämän roianik, areawon ro ätäi siräiewon, Keseria, Herot nukas äiewon, “Is Jon nukan pou patir kuremin, kiro inok ro aparai?” Herot nukas Jisas aparau manam rai ronkatewon.

Jisas nukas roat 5,000 orip o arowon.

(Matiu 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)

¹⁰ Jisas nukan ämän oi ariai roat ak mena atap atap Anut nukan ämän oi arianik, ätäi koin. Akas Jisas owo osap keserin erekapu aurin. Jisas nukas imware pote, akararnak kar mena enip Betsaida, potoin. ¹¹ Roasiret sosop akas

ak kiro opok potoin roianik, tainware potoin. Kos potomara, roasiret Anut nukas kamwaraun koura ämän awaromara, karauk roasiret ui aru orip pak sip orip pak jekwarowon.

¹² Iukärir sarenuk, Jisas nukan tamareäu roat akas Jisas siakup poteanik, keser aurin, “Näwäu, okoro roasiret äsimwarota, manaiei, ak mena siakup poteanik, o kau mianik, je je akan mena manaurai, Owon, okoro mena ro wäpik.”

¹³ Jisas nukas ätäi awarowon, “Akasar o jaun araiei.” Akas ätäi äiein, “O sosop wa. Ik bret 5 orip pak was oirori karar rau. Nan ronkat ik mena potomoi, o karauk roat sosop akan kau marau ra?”

¹⁴ Kiro roat ak 5,000 orip. Keseria, Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Kiro roasiret ak 50 orip sarpeter marona, tane potaiei.”

¹⁵ Kon tamareäu roat akas kon ämän tainorianik, keserin.

¹⁶ Jisas nukas kiro bret 5 orip pak kiro was oirori pak oumara, omar oik eisane aparmara, Anut ‘pere’ aurmoi, pärärmara, kon tamareäu roat akas roasiret inäi araun arowon.

¹⁷ Kiro roasiret erekapu kiro o jeanik, ak nokomaka penuk, Jisas nukan tamareäu roat akas basket 12 orip oumana, roasiret akas o jein o autakau utoin joke moin.

*Pita nukas Jisas ko Krai amop äiewon.
(Matu 16:13-19; Mak 8:27-29)*

¹⁸ Kar omre Jisas ko nukarar Anut auri rawon, kon tamareäu roat ko siakup potona, Jisas nukas totwarowon, “Roasiret akas is inok äiäi?”

19-20 Akas ätäi aurin, “Karauk roasiret akas keser äiäi, ‘Ko an jomareäwon ro, Jon.’ Karauk roasiret akas keser äiäi, ‘Ko Elaija.’ Karauk roasiret akas äiäi, ‘Ko Anut nukan ämän roianik, areawon ro kar meiewon ätäi siräiewon.’”

Keser aurna, Jisas nukas kon tamareäu roat totwarowon, “Akas is inok äiäi?”

Pita nukas äiewon, “Na Krais, Anut nukan Mokoï senes. Ik ätäi imäikaun kos na äsimoisonuk, koumon.”

Jisas nuka tätäi sosop oumara, meianik, ätäi siräiäun ämän marowon.

(Matiu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)

²¹ Keseria, Jisas nukas kon tamareäu roat sakau ämän kiro karauk roasiret wa awarau rai awarowon. ²² Kos ätäi kon tamareäu roat awarowon, “Is, Ro Nukan Mokoï, tätäi sosop oita, Juda roat näunäu pak Anut kamuk raiäi roat pak sintore ämän tamareäi roat pak erek akas isan ämän rowau utomoi, sumkäinäiei. Akas is iworona, meiäm. Utianik, omre 3 opok, Anut nukas is ätäi siräi murai.”

²³ Kos roat erekapu awarowon, “Inok roasir is tainoire päun ko nuka mesin wa ronkatäu, omre orip orip nukasar kon am äpäs ämäumara, is tainoirai. ²⁴ Inok ro ko kon totok awau rawaun ronkateäu kiro kon totok aru mai. Utianik, inok ro kon totok isanun meiäi, kiro ro kon totok orip orip jekur eposek rawai. ²⁵ Kar ro omnokoupaian osap erekapu oumara, ko meiäi, kiro osapus nukan totok awau rawaun owose saräi? Kiro osapus ko wa isanarai. ²⁶ Owo ro is tainoraun iminäi, kos is äpu wa äianik, isan ämän ämäi mai, is, Ro Nukan Mokoï, tawa

isan arou nāwāu pak monian arou pak sarau eitek eposek akan arou pak kiro uruas koita, isas nais äiām, ‘Is kiro ro äpu wa’. ²⁷ Is ak epar senes awarom, karauk roat ak okoro omnokou opok rai, karauk wa meiäiei, utianik, ak rauna raunar, Anut nukan kamwaraun onok amop päi aparaiei.”

*Jisas nukan nepu pirirwon.
(Matiu 17:1-8; Mak 9:2-8)*

²⁸ Jisas kiro ämän erekapu kon tamareäu roat aware kuremara, omre 8 orip manonuk, kos Pita, pak Jon Jems ori pak imwaromara, omtorou oik Anut auraun tonoin. ²⁹ Jisas nukas Anut aurnuk aurnuk, kon nepu piririanik, kar ro senek etäiwon. Kon omjo ärneu senes sarewon. ³⁰ Keserianik, kurte kar ro oirori peanik, Jisas pak erek are rairin. Kiro roat ori Moses Elaija ori. ³¹ Au omar oikas Anut nukan arou nāwāu opokas koianik, au Jisas pak are rairin. Kiro Anut nukan ronkat rusapai ko Jerusalem mena toneanik, meiäun keser arein. ³² Pita kon jaukut ori pak ak erekapu ninoin, ätäi siräianik, Jisas nukan arou nāwāu pak kiro ro oirori ko pak tai rain apwaroin. ³³ Kiro roat ori Jisas ute omar oik manoisä manoisä, Pita nukas Jisas auruwon, “Nāwāu, ik okoro opok rawaun eposek. Nas äuta, ik okoro opok ou 3 orip mam. Kar nan, kar Moses nukan, kar Elaija nukan.” Pita jekur ronkateanik, ko aräu wa. ³⁴ Ko keser are raunuk raunuk, ious koumara, kururur marowon.

Kiro tamareäu roat 3 orip ak imine rain. ³⁵ Iou uruas kar oksaus keser äiewon, “Kiro isakan

mokoi senes. Kiro isakasar äsimorimin. Ak kon ämän jekur rowe.”

³⁶ Kiro oksau äiewon utonuk, Jisas nukarar rawon. Jisas nukan tamareäu roat ak aräu wa. Ak ronkat sosop momoi, asor rain. Jisas nukas kon tamareäu roat keser awarowon, ak kiro onok rusapai apari karauk roasiret wa awarau rai awarowon.

*Jisas nukas kar mokoi osou aru orip jekurwon.
(Matiu 17:14-18; Mak 9:14-27)*

³⁷ Kiro ninoinus, tapera, Jisas nuka pak kiro roat 3 orip Jisas tainori manoin. Omtorou oikas utomoi, kouna, roasiret sosop akas apwarea, koi tarwaroin. ³⁸ Kar ro kiro roasiret kamuk rawon urwemara, äiewon, “Näwäu is na aisom, isan mokoi karar, okon, na aparaun aisom. ³⁹ Osou aru ko opok raianik, piörmara, kirekirerianik, pote, au sipar kurariäu. Kiro osou aru ko utau senek wa, okon, kon enipsau aru sareäu. ⁴⁰ Is nan tamareäum roat kiro osou aru oikurewe awaromin ak oikuräu senek wa.”

⁴¹ Jisas nukas roasiret kewareanik, ätäi awarowon, “Ak rusapaian roasiret, akan ronkat owo senek ak woiaka epar mau senek wa, ak tapiaka sakau miäi. Is ak pak ekep wa rawam.” Keser awareanik, Jisas nukas kiro ro auruwon, “Nan mokoi okoro opok imäi koi.”

⁴² Kiro mokoi kounuk kounuk, kiro osou aru nukas kiro mokoi suor känkurenuk, Jisas nukas kiro osou aru kiro mokoi ute manaun kakurawon. Kiro osou aru ute manonuk, kiro mokoi jekur mianik, kon momok ätäi nuruwon.

⁴³ Roasiret ak erek turur rain Anut nukan sakau aparianik, ak karkairin.

*Jisas nuka meiaun ämän ätäi awarowon.
(Matiu 17:22-23; Mak 9:30-32)*

Roasiret ak Jisas nukas kiro kurur keserwon aparianik, ronkat sosop oin. ⁴⁴ Keseria, Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Ak isan ämän rusapai awarom wa känküräu. Is Ro Nukan Mokoï sakatoirianik, roat akan ipiak opok muraiei.” ⁴⁵ Jisas nukas kiro ämän awarowon, kon tamareäu roat ak kiro ämän onoktapau äpu wa. Keseria, ak iminemoi, ko totorau wa.

*Jisas nukas inok ro näwäu rawaun awarowon.
(Matiu 18:1-5; Mak 9:33-37)*

⁴⁶ Jisas nukan tamareäu roat ak aka aka ketäianik, äiein, “Ik kamuk inok ro näwäu rau?” ⁴⁷⁻⁴⁸ Jisas nukas ak ronkatein äpu momara, kar mokoï eteinak imäiemara, nuka siakup tai momara, kos awarowon, “Inok ro kos isanun ronkatemara, okoro mokoï imäianik, jekur kamäi, ko is pakur erek imäirai. Inok ros is imäirai, ko kiro ro is äsimoirnuk, koimin ko nais erek imäiäi. Inok ro ko rusa ak kamuk opok enip näwäu wa, kiro ro ko näwäu saräi.”

Inok ro ko akan iwäi jaunakat wa, kiro akan jaunakat.

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jon nukas Jisas auruwon, “Näwäu, ik kar ros nan enmat opokas osou aru oi kurenuk, aparmun. Ik kiro onok wa keserau rai aurumun, owon, ko iken jaunok wa.”

⁵⁰ Jisas nukas auruwon, “Ak ko wa tämurau, owon, inok ro ko akan iwäi jaunaka wa, kiro akan jaunaka.”

Samaria menan roasiret ak Jisas imäiäu utoin.

⁵¹ Jisas ko okoro omnokou utomara, omar oik tonaun omre katu sarenuK, äpu momara, Jerusalem mena tonaun ronkatewon. ⁵² Keseria, kon karauk tamareäu roat amke äsimwaronuk, pote kar Samaria mena siakup kon ninaun om jekur maun potoin. ⁵³ Kiro Juda akan tup Näwäu aparaun ses opok Jisas ko kiro opok potaun kowon. Kesernuk, kiro pakan roat akas Jisas imäiäu utoin. ⁵⁴ Kon tamareäu ro oirori Jems Jon ori au kiro ämän roianik, äieirin, “Näwäu, ik Anut aurta, omar oikan ep urweta, koi okoro menan roat erekapu koi jerwaraun itok ra?”

⁵⁵ Jisas nukas ätäi piririanik, kewatowon.

⁵⁶ Keseria, ko kon tamareäu roat pak kar mena manoin.

Karauk roat akas Jisas tainoraurin.

(Matiu 8:19-22)

⁵⁷ Jisas kon tamareäu roat pak Jerusalem mena potona potona, kar ros Jisas auruwon, “Na erapok manam is na pak erek tainoise manam.”

⁵⁸ Jisas nukas ätäi auruwon, “Kurukan opur sei raut ak ninaun ou orip, ai raut ak ninaun tou orip, utianik, Ro Nukan Mokoï ko ninaun omoi wäpik.”

⁵⁹ Jisas nukas kar ro auruwon, “Na tainoir.” Kiro ros ätäi ko auruwon, “Näwäu, is utoirota, pote isan moni up kureita, ätäi koi na tainoise manam.”

⁶⁰ Jisas nukas auruwon, “Meiein roat akasar akan jaunakat meiein up kurwaraiei. Na potoinam, Anut nukas okoro omnokou erekapu

kamwaraun koura, kiro ämän eposek roasiret pote awar.”

⁶¹ Kar ros Jisas auruwon, “Is isan tupsiu pote ‘pere’ awaroita, ätäi koita, na tainoisam.”

⁶² Jisas nukas ätäi kiro ro auruwon, “Inok ro ko apu tuku sare manai, ätäi mäine rai, ko apu tuku senes wa sare manai. Kesek ro ko Anut nukas kamwareäu roasiret kamuk opok sarau ro eposek wa rawai.”

10

Jisas nukas roat 72 orip Anut nukan ämän oi ariaun äsimwarowon.

¹ Jisas nukas roat 72 orip sare maromara, ro oirori oirori amke mena atap atap Jisas nuka potaun opok äsimwarowon. ² Kos kiro roat keser awarowon, “Kiro woia o sosop ariaun itok sare rau, utianik, kiro woia o ariaun sarau roat sosop wa. Ak kiro woi atak ro ko aurna, kos karauk sarau roat äsimwaronuk, akas pote kiro o turur maiei.

³ Potowe, is ak sipsip senek enat aru opok äsimwarom. ⁴ Ak akan jo pak, aiauk bek pak, su pak wa oi manau. Ak apu kamuk karauk roat tarwaroinai, ak wa are marau. ⁵ Ak karauk roat akan owa tonaun erar wa tonaiei, amke tonaun ‘Anut ak pak rau,’ rai awaroinai, owa tonowe. ⁶ Kiro owan ros ak imwareanik, eposek kamwaronuk, akan jekur rawaun ämän kiro ro pak rawai. Utianik, inok ro ko ak kon owa wa imware tononuk, akan jekur rawaun ämän ko pak wa rawai. ⁷ Inok roat akas ak akan owa rawaun imwaraiei, ak kiro owa karar rawaiei.

Ak kiro owan owo o pak an pak arona, jewe. Owon, kiro sarau roat akan sarau moin ak osap owaiei. Ak karauk owa wa potau, kiro owa karar rawaiei.

⁸ Ak näu mena potona, inok ros ak kon owa imware tone, o aronuk, jeie. ⁹ Kiro mena roasiret sip orip jekur maroinai, kiro pakan roasiret keser awarowe, ‘Anut, okoro omnokou pakan kamwaraun ro näwäu ak siarakap peu.’ ¹⁰⁻¹¹ Utianik, ak kar mena potona, kiro pakan roasiret akas ak wa imwarona rai, ak apu kamuk potoinai, awarowe, ‘Ak akan mena maimai iken isiok opok rau utarta, akan mena ätäi nai, kiro ak äpu maiei akan onok eposek wa.’ Is ak epar awarom, Anut nukas roasiret kamwaraun omre siarakap pe rau. ¹² Is ak epar senes awarom, okoro omnokou wasarewaraun ses opok roasiret Sodom mena meter onok aru me rain epis kiro mena jerwarowon, kiro pakan roasiret ak tätäi äiäknak owaiei, kiro menan roasiret rusapai rai ak isan ämän roumoi, wa tainoriäi ak tawa tätäi näwäu senes owaiei.”

Karauk mena ak woiaka epar mau wa.

(Matiu 11:20-24)

¹³ Jisas nukas ätäi awarowon, “Korasin roasiret, is ak apware woiti mou. Betsaidar roasiret, ak nais apware woiti mou. Is kiro kurur näwäu atap atap Taia menan roasiret pak Saidon menan roasiret pak ak kiro kurur ätär maromin senek maro, kiro Airen roasiret ak woiaka aru monuk, kurte omjo sirop takeanik, aitap opok tane rawoi. Kiro onok keserin kiro akan onok aru pakan ätäi woiaka piririn! ¹⁴ Is

ak epar senes awarom, tawa Anut nukas ätäi koi roasiret wasarewaraun ses opok Taia pak Saidon roasiret pak ak usu äiäknak owaiei, utianik, rusapaian roasiret ak usu näwäu senes owaiei!
¹⁵ Ak Kapaneam roasiret, ak akasar omar oik tonaiei ra? Epar senes, ak wa tonaiei. Anut nukas ak up uru ep näwäu opok känkurwarai.”

¹⁶ Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Inok roasiret akas akan ämän rowaiei, kiro ak isan ämän nais rowaiei. Inok roasiret akas akan ämän rowau utaiei, kiro ak isan ämän nais wa rowaiei. Inok roasir isan ämän roianik, tainorau utai, kiro ro inokos is äsimornuk, koimin kon ämän nais wa tainorai. Jisas nukas kiro ämän awaromara, äsimwaronuk, manoin.”

Roat 72 orip ätäi Jisas siakup koin.

¹⁷ Kiro tamareäu roat 72 orip ätäi akan woiaka ererwon orip koianik, Jisas aurin, “Näwäu, ikes nan enmat pakas roasiret osou aru orip rain awarota, kiro osou aru iken ämän roumana, ute manoin.”

¹⁸ Jisas nukas ätäi awarowon, “Is apari raita, Satan ko omar oikas ermäniriäu senek nowon.
¹⁹ Ak rowe, isan sakau ak aromin. Män aru rek ori opok ak ariaun itok. Akas ak wa tukwaraiei. Satan iken iwäi jaunok nukan sakau erekapu itimoraun sakau is ak aromin. Kar osapus ak aru wa maraiei. ²⁰ Utianik, osou aru akan ämän tainorin mesin ak wa nepipirau. Anut nukas akan enmak omar oik jer we mowon mesin ak nepipirwe.”

Jisas ko wou ererianik, Anut nukan enip jou muruwon.

(Matiu 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Kiro omre opok Jisas ko Osou Näu orip kon wou erermara, äiewon, “Moni, na karar omar pak omnokou pak akan Näwäu, is nan enmat jou mom, owon, na nan onok eposek äpu miäin roasiret pak skul manoin roasiret pak akan amiakap ämäi maromon. Utianik, na kiro onok eposek äpu wa roasiret erekapu ätär maromon. Moni kiro onok epar nakasar nan ronkatis kesermon.”

²² Isan Monias osap erekapu isan ipi opok mowon. Kar ros kon Mokoï äpu wa miäu, Momok nuka karar äpu. Kar ros kiro Mokoïn Momok äpu mau senek wa, kon Mokoïs karar Momok äpu. Kiro Mokoïs roasiret nukasar nukan sare mareanik, kon Momok ätär maronuk, ak nais ko äpu maiei.

²³ Keseria, Jisas nukas pirirmara, kon tamareäu roat ämän ämäi keser awarowon, “Ak osap akan amiakas apari akan woiaka erer orip rawaiei. ²⁴ Is epar senes ak awarom, meter Anut nukan ämän roianik, areain roat pak omsau kamwareäin roat sosop pak ak kiro osap ak rusapai apari senek aparaun rai keserin, ak aparau wa. Ämän rusapai ak roi senek meteran roat ak rowam rai keserin, ak rowau wa.”

Kar Samaria ro eposek nukan totok ämän.

²⁵ Kar sintore ämän tamareäu ro ko Jisas ate aparaun pemara, Jisas keser auruwon, “Ro Näwäu, Is owosemoi, totom awau orip orip rawaun owam?”

²⁶ Jisas nukas ätäi kiro ro auruwon, “Akan sintore ämän buk opok owo jer wein, akan ronkat kiro ämän onoktapau owo senek?”

²⁷ Kiro ros Jisas ätäi auruwon, “Na nan wonas pak nan totomatas pak nan ronkatis pak nan sakaus pak nan Näwäu, Anut nukanun erekapu meie. Na nakanun meieäum senek, nan jaunan keseriar meie.” *Lo 6:5*

²⁸ Jisas nukas äiewon, “Kiro epar senes na kiro keseram, na orip orip rawam.”

²⁹ Kiro ro ko nukasar nukan enip jou mam rai, ko pemara, Jisas ätäi totorwon, “Sintore ämänis isan jai inok mesin äieu?”

³⁰ Jisas nukas ätäi auruwon, “Kar ro ko Jerusalem menas Jeriko mena nowon. Kiro apu kamuk karauk päu roat akas weanik, aru murianik, kon osap erekapu oianik, ute manoin. Kiro ro eparar meiäun rauk ser rawon. ³¹ Kiro ro wein apu opok nini raunuk raunuk, kar ro Anut kamuk raiäu ro ko nais kiro apu pakas nowon. Ko kiro ro aparmara, imineanik, apu kasakupas manowon. ³² Kiro apu pakar kar Liwai* ro, ko Anut kamuk raiäi roat sarwareäu ro, ko nais kiro apu pakas kowon. Ko nomara, kiro ro apu opok nini rawon aparmara, ko nais apu kasakupas manowon. ³³ Utianik, kar iwäi jauk ko Samaria* menan, ko nais kiro apu pakasar kowon. Ko kiro ro apu opok nini rawon aparmara, wouti näwäu mowon. ³⁴ Ko kiro ro siakup potomara, am nemauk pakan an pak an wain oumoi, kiro ron ui opok momara, ui laplap sies pararar murianik, kiro ro ämäi oi kon donki opok momara, kar ou kiro apu siakup rau opok imäi potomoi,

jekur kame ninowon. ³⁵ Ninoinus, tapera, kiro Samaria ro nukas aiauk oianik, kiro ou atak ro nurumara, auruwon, ‘Na okoro ro jekur kame rau, nan owo osap okoro ro opok utam, is ätäi koita, na kau musam.’ ”

³⁶ Jisas nukas kiro ämän patarmara, kiro sintore ämän tamareäü ro auruwon, “Nan ronkat, kiro roat 3 orip inokos kiro ro päu roat akas wein ko kon jauk senek sarewon?”

³⁷ Kiro sintore ämän tamareäwon ros Jisas ätäi auruwon, “Kiro ro päu roat akas apu opok wein mesin wouti mowon ro.”

Jisas nukas auruwon, “Na potoinam, keseriar keser.”

Jisas nukas Maria Marta ori apwatau potowon.

³⁸ Jisas ko kon tamareäü roat pak kiro ämän mare kurea, ko kar mena kounuk, kar asir kon enip Marta, nukas kon owa imäi potowon.

³⁹ Kon awak enip Maria ko pemara, Jisas siakup tane raumara, Jisas nukan ämän roi rawon.

⁴⁰ Marta ko nukarar sarau momoi, wou aru monuk, koi Jisas auruwon, “Näwäü, is isakarar sarau moram, isan awai aurta, koi is sareirai.”

⁴¹ Jisas nukas ätäi Marta auruwon, “Na sarau momata, osap sosopun ronkat oum. ⁴² Karar onok karar na itimoisi rau. Maria ko kiro onok eposek owaun sare mowon. Kar ros ko kiro pakan wa oi kuräi.”

11

Jisas nukas kon tamareäü roat Anut auraun ätär marowon.

¹ Kar omre opok, Jisas ko nukarar Anut auri rawon. Ko Anut auri kurenuk, kon kar tamareäu ros auruwon, “Näwäu, Jon ko kon tamareäu roat Anut auraun ätär mareäu, senek, nas nais ik Anut auraun ätär muk.”

² Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak Anut keser aurwe,

Iken Momonek, nan enmat eposek ik jou musiäum. Nan kamoikaun ses okoro omnokou erekapu koi itok mai. [Nan onsau omar oik tainoriäi senek, ik nais omnokou pakan erek tainoram.]

³ Omre orip orip ik nas o ikam.

⁴ Ikes karauk roat akan onok aru ik opok mukiäi jäkäi mareäum senek, nas pak iken onok aru jäkäi muk.

Na ik osap ate apaikaun opok wa kureikam.”

⁵ Kos ätäi awarowon, “Utianik, ak kamuk kar ro ko jauk orip raroi, ko kon jaukun owa pututu potomara, aurai, ‘Jai, is o iro. ⁶ Isan jai awau ko rusapai kou, ik o erekapu je kuremun, ik ko nuraun o wa.’ ⁷ Kiro ro ko owas raumara, keser aurai, ‘Is im penemin. Isan mokoit pak ninom. Nas is sarau wa irau. Is siräianik, o isau senek wa.’ ⁸ Is epar senes awarom, kiro ro owa rauwus siräianik, kon jaukun ronkatäu utou. Ko kon jauk, okon, orip orip totornuk, siräianik, o nuruwon.

⁹ Keseria, is epar senes awarom, ak owo osap owaun Anut aurna, kos osap arai. Ak owo osap itanäiei, ak aparai. Ak im ut koukourna, Anut nukas im tue marai. ¹⁰ Inok roasir ko osap owaun Anut aurai, ko osap owai; inok roasir osap itanäi, ko aparai; inok roasir ko Anut nukan

im ut koukourai, ko Anut nukas imtue murunuk, owa tonai. ¹¹ Kar ron mokois momok aurai, ‘Moni, is was jam,’ aurnuk, momokus kar män aru oi nuriäu ra? ¹² Utianik, kon mokois ‘Moni, is kakarau wawak jam,’ aurnuk, momokus on oi nuriäu ra? ¹³ Ak roat onok aru orip, akas akan mokoit o eposek araun äpu miäi. Iken momonok omar oik rau, ko onok eposek orip, akas ko Osou Näu araun aurna, kos ak arai.”

Jisas ko roasiret akas kar eitek enip Bielsebul (kon kar enip Satan) ori sarau mora rai äiein.

(Matiu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Kiro ses opok Jisas nukas kar ro osou aru orip ok utup rawon jekur mowon. Kiro osou aru manonuk, kiro ro ätäi arewon. Roasiret kiro opok turur rain ak kiro onok aparianik, karkairin. ¹⁵ Karauk roat akas äiein, “Kiro Bielsebul ko karauk eitek aru kamwareäu kos Jisas sakau nurunuk, osou aru oi kurwareäu.”

¹⁶ Karauk roat akas ko ate aparaun kos kurur atap atap kesernuk, aparaun aurin. ¹⁷ Jisas nukas akan ronkat äpu momara, awarowon, “Karar omsau, ak aka aka weräianik, aka aka inäiaiei, ak ekep wa rawaiei. Ak erekapu aru maiei. Karar tupsiu ak aka aka weräianik, aka aka inäiaiei, ak jekur wa rawaiei. ¹⁸ Utianik, Satan nukan kin karar aka aka weräianik, aka aka inäiaiei, ak owose sakau rawaiei? Akas is Bielsebul nukan sakau pakas osou aru oi kurwaroram airiäi. ¹⁹ Utianik, is Bielsebul nukan sakau pakas osou aru oi kurwaroram rai, inokos akan mokoit osou aru oi kurwaraun sakau ariäu? Akan mokoit akasar kiro onok wasarewaraiei. ²⁰ Epar senes wa, is kiro Anut

nukan sakaus osou aru oi kurwariäim. Kiro epar äpu maiei, Anut nukan kamwaraun ses ak siarakap rusapai koi rau.

²¹ Rowe. Kar ro ko sakau orip ko muk puri pak atomara, kon ou kamenuk, kiro kon osap wa päu owaiei. ²² Utianik, kar ro ko sakau näwäu senes orip pemara, kiro ro wenuk, kos kiro ron muk puri pak senri oumara, kon osap erekapu oumara, karauk roat inäi arai.

²³ Inok roasir isan jai wa, ko isan iwäi jai. Inok roasir is sareirianik, karauk roat is siarap imware kowau wa, ko roasiret emwaronuk, mane kureäi.”

Osou aru ätäi pewon.

(Matiu 12:43-45)

²⁴ Jisas nukas ätäi äiewon, “Osou aru ro opiakapan oi kurena, ko potea, ro wäpik mena sume rawaun omoi itanäi. Ko pote sumaun omoi warnuk, ko keser äiäi, ‘Is ätäi isan mustäi owa potam.’ ²⁵ Keseria, ko ätäi pote kiro ou om kasar jekur moin, erar rawon aparwon. ²⁶ Aparianik, ko pote karauk osou aru 7 orip akan onok aru senes orip imwareanik, ätäi kiro owa erek rawaun koin. Keseria, kiro osou aru rantes kiro ro opok onok aru senes mona, meter kiro ro ko aru raiäu, rusapai ko erekapu aru senes rau.”

Jisas nukas roasiret woiaka ereraun ämän marowon.

²⁷ Jisas nukas roasiret turur rain opok kiro ämän mare kurenuk, kar asires kiro kamuk rianik, kakurarmara, auruwon, “Kiro asir inokos naka musomara, kameisowon ko epar wou ererai.”

28 Jisas nukas ätäi äiewon, “Wäpik. Inok roasiret ak Anut nukan ämän erekapu roianik, tainoriäi, ak epar nepipiraiei.”

*Jisas nukas kurur atap atap maun utowon.
(Matiu 12:38-42)*

29 Roasiret koi turur rauna rauna, Jisas nukas awarowon, “Ak rusapaian roasiret ak aru senes. Ak kurur atap atap moita, aparam rai, ronkatein. Is kurur atap atap sosop wa ätär maram. Anut nukan ämän roianik, areäwon ro, Jona nukan kurur karar kiro epar ätär maram. 30 Meter Anut nukas Jona opok ko kiro kurur Niniwe roasiret ätär marowon senek, rusapai is, Ro Nukan Mokois, kiro kurur rusapaian roasiret karar ätär maram. 31 Tawa Anut nukas wasarewaraun ses opok, Siba omsau kamwareäwon asir ko meiewon ätäi siräianik, rusapaian roasiret pak koumana, akan onok aru amop marai. Owon, kiro asir ko mena atapukas Solomon nukan ämän eposek rowau kowon. Rusapai is epar senes awarom, kar ro näwäus Solomon itimori rau. Is rusapai okoro raim, utianik, ak nais isan ämän rowau utoi. 32 Tawa, Anut nuka ätäi koi okoro omnokou pakan roasiret wasarewaraun ses opok Niniwa roasiret meiein ätäi siräianik, Anut nukan amuk opok rusapaian roasiret pak erek tai raianik, auraiei, ‘Rusapaian roasiret ak onok aru miäi’. Owon, Niniwa roasiret ak Jona nukas Anut nukan ämän marowon, akan onok aru utomoi, ätäi woiaka piririanik, Anut mesin akan woiaka epar moin. Is ak epar senes awarom, rusa okoro opok kar ro rau ko näwäu,

kos Jona itimori rau. Ak kiro ro nāwāu nukan
ämān rowau utoi.”

Enmaksau arou.
(*Matiu 5:15, 6:22-23*)

³³ Jisas nukas ätäi äiewon, “Roat ak arou
aioianik, baket uru ra, ou waru uru wa ämäi
miäi. Ak arou aioianik, kämioik äsäi miäi.
Keserna, roasiret ak owa tonaun kiro arou merek
aparianik, ak owa tonaiei. ³⁴ Nan amunauk kiro
enmatsau pakan arou. Nan amunauk eposek
rawai, kiro akan enmaksau arou senek jere
rawai. Utianik, nan amunauk aru saräi, nan won
uru nais erekapu pututu saräi. ³⁵ Kiro mesin ak
jekur rawe, warnuk, kiro arou woiaka uru rau
koserai. ³⁶ Utianik, akan enmaksau arou eposek
orip orip jere rawai, kiro arou owa jereanik,
merek kure rau senek.”

*Jisas nukas Juda roat nāunāu akan onok aru
mesin awarowon.*

(*Matiu 23:1-36; Mak 12:38-40*)

³⁷ Jisas nukas roasiret Anut nukan ämän
erekapu mare kurenuk, kar Parisi ros Jisas kon
owa o jaun auruwon. Keseria, Jisas ko pak o
jaun potowon. ³⁸ Kiro Parisi ros o jaun ses
opok Jisas ko Anut nukan amukup eposek saräun
kon ipou an kosorau wa, aparianik, karkairwon.
³⁹ Kesernuk, Jisas nukas kiro ro auruwon, “Ak
Parisi roat akan maro kap pak mekesuk opok
jekur an kosoriäi, ukun wäpik, utianik, ak onok
aru sosop miäi, okon, akan woiaka uru ukun
nāwāu rau. ⁴⁰ Akan ronkat eposek wa. Ak äpu
wa rä? Anut nukas akan woiaka ate mowon,
akan enmaksau nais kosar ate mowon. ⁴¹ Ak

kiro o akan maro uru rau kiro roat osap wäpik roat arowe. Ak keserna, ak erekapu ukun wäpik saräiei.

⁴² Ak Parisi roat, ak jekur rowe. Ak woian o erekapu näwäu pak eteinak pak 10 orip atap atap inäianik, surwate mianik, karar sur oi Anut nuriäi. Kiro onok eposek kesermana, ak Anut mesin woiaka epar wa miäi. Ak kiro onok eposek pak karauk onok eposek keseraun wa utau.

⁴³ Ak Parisi roat, ak roasiret tururiäi owa ak tanäun omoi eposek oiäi. Ak amket opok roasiret akas karauk roasiret amiakap pere awarona, akan enmaka rororna, aka nepipiriäi.

⁴⁴ Wopurut, ak op up roat akas mer wa amke muriäi senek. Roasiret ak kiro wa apariäi, ak kiro opok tai arina rai, ak ukun orip saräiei.”

⁴⁵ Kar sintore ämän tamareäu ros kiro ämän roianik, auruwon, “Näwäu, na kiro ämän äiem, kiro ik nais woiok aru mukou.”

⁴⁶ Keser aurnuk, Jisas nukas äiewon, “Ak sintore ämän tamareäi roat nais, ak sintore ämän kiro osap usu senek roasiret akan enmaksau opok ämäi mareäi. Utianik, akas kiro usu ämäiaun wa sarwareäi.

⁴⁷ Wopurut. Akas Anut nukan ämän roianik, areain roat akan up opok patan eposek käi miäi. Kiro roat akan askanai akas akwarona, meiein.

⁴⁸ Ak kiro up opok patan eposek käi marona, ak karauk roasiret ätär mareäi, akan ronkat akan askanai akan onok eposek.

⁴⁹ Kiro onok Anut nukan ronkat eposek nukas äiewon, ‘Is ak rawa Anut nukan ämän roianik, areai roat pak ämän oi ariai roat pak

äsimwaram. Karauk aru maraiei, karauk akwarona, meiaiei.’ ⁵⁰ Keseria, rusapaian roasiret akas akan askanai akan usu owaiei. Anut nukas ätäi kiro roat akwarona, meiein akanun sarwareanik, akwarai. ⁵¹ Kiro epar meter roat akas omnokou ate mowon ses opok ak Abel wena, meiewon pote, akas Sekaraia* kos Anut jou muriäin patan pak kon omoi eposek pak kamuk opok wena, meiewon. Akas kiro roasiret eposek erekapu akwarona, meiein. Is epar senes awarom, rusapaian roasiret ak kiro usu erekapu owaiei.

⁵² Sintore ämän tamareäi roat, wopurut, ak Anut nukan ämän karauk roat opok ämäi miäi. Ak akasar jekur wa tainoriäi. Karauk roat tainori tonam äiäi akasar apu soriäi.”

⁵³ Jisas ko kiro owa rawon ute kasik nonuk, sintore ämän tamareäi roat pak Parisi roat pak akas ko mekesup sät ämän sosop mianik, totorin.

⁵⁴ Kos ätäi owo äienuk, ko wena, meiaun rai jekur oksau apai rain.

12

Ak jekur tai rainai, ämän wasarewe.

¹ Jisas ko arenuk arenuk, roasiret sosop tururmana, aka aka suosuotein. Jisas nukas amke kon tamareäu roat awarowon, “Ak Parisi roat akan bret makona, noroiäwon marasin enip jis jekur aparaiiei. Ak akan ämän eposek mitu orip roinai, jekur aparwe. Kiro ämän erekapu epar wa, okon, jekur aparwe. ² Owon, osap kururur raiäi kiro erekapu amop päi, owo osap ämäi miäi roasiret äpu maiei. ³ Keseria, ak owo ämän

pututu, ämäi araiei, amop arou opok rowaiei. Ak owo ämän äiäurar owa im penemoi, araiei kiro ou oikas tone sakau araiei.”

*Ik inok iminäu?
(Matiu 10:28-31)*

⁴ Jisas nukas ätäi äiewon, “Isan jaiat, is epar awarom, ak kiro roat, karauk roat akwarona, meäiei ak wa iminewarau. Tawa, kiro roat akas ak ätäi aru marau senek wa. ⁵ Is ak inok iminäun ätär maram. Ak Anut Nāwāu karar iminewe. Ko sakau nāwāu orip. Kos ak tawa akwarianik, ep nāwāu uru känkurwarai itok. Kiro epar awarom, ak ko karar iminewe.

⁶ Amket opok, ai simnak 5 orip aiauk 2 toia oripas kau miäi. Anut nukas ai karar karar jekur kamwareäu. ⁷ Kiro karar wa, ko akan tapiaka urik karar karar erekapu ninarewon rau. Ak wa iminäu, Anut nukan amukup akas kiro ai eteinanak itimware rai. Anut ak kamwarai.”

*Jisas nukan enip jou muraun onok.
(Matiu 10:32-33, 12:32, 10:19-20)*

⁸ Jisas ätäiar awarowon, “Is epar awarom, inok roasir kos roasiret omnokou opok, ‘is kon jauk’ awaronuk, is Ro Nukan Mokois nais keseriar Anut nukan sarau eitek akan amiakap ‘kiro ro ko isan jai’ äiäm. ⁹ Owo ros roasiret omnokou opok isan jai rai wa awarai, isas nais keseriar Anut nukan sarau eitek akan amiakap ‘kiro ro ko isan jai’ rai wa äiäm.

¹⁰ Utianik, owo ro kos ämän aru Ro Nukan Mokoin enip opok monuk, Anut nukas kiro onok aru jākäi murai. Owo ros jeje ämän Anut nukan

Osou Näu nukan enkup ämän mai, Anut nukas kiro ron onok aru wa jākäi murai.

¹¹ Owo ros ak tururiäi owa, roat näunäu amiakap imware potona, ak araun ronkat sosop wa owau. ¹² Sakau tai rawe. Anut nukan Osou Näus kiro ses opokar ak owo ämän aräun ätär marai.”

Aiauk sosop orip ro ko rauk käiewon.

¹³ Kar ros kiro roasiret erekapu turur rain opok siräumara, Jisas auruwon, “Näwäu, nas isan awai, aurtä, kiro osap iken moniokos meieanik, utomti manowon inäi owamur.” ¹⁴ Jisas nukas ätäi auruwon, “Is awan osap pak, awaka pak inäi mataun kowau wa.” ¹⁵ Keseria, kos roasiret awarowon, “Ak jekur tai rawe, ak okoro omnokou pakan osapun woiakas wa wäu. Inok ro ko osap sosop orip ko kiro osap opakas totok awau rawaun wa owai.”

¹⁶ Kos ätäi totok ämän awarowon, “Kar ro ko osap sosop orip ro kon woia o sosop raiäu. ¹⁷ Kiro ro kon wou uruas ronkatemara, äieü, is owosäu, is okoro osap turur maun omoi wäpik. ¹⁸ Keseria, nukasar ronkatemara, äiewon, ‘Isan ou eteinak okoro erekapu uräi kureita, kar ou näwäu moita, kiro owa osap erekapu kuräm.’ ¹⁹ Kesermoi, kos äiäi, ‘Rusa, is o sosop orip, okon, is okoro o woisan sosop orip jeanik, nepipir rawam, Is sarau ätäi ätäi wa mam, erer raia, o an pak karar je je rawam.’ ²⁰ Anut nukas kiro ro auruwon, ‘Na ronkat wäpik ro. Rusapai pututu na meieta, okoro osap erekapu inokos owai?’ ²¹ Inok ro ko osap sosop turur miäu, ko kiro onok

keserai, ko Anut nukan amuk opok saruku ro rawai.”

Akan woiaka Anut opok karar mowe.

(Matiu 6:25-34)

²²⁻²³ Keseria, Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Ak akan enmaksau mesin ronkateanik, ‘Ik owo o jemoi, rawau?’ ‘Ik owo omjo takäu?’ keser wa äiäu, Totomaka kiro năwău senes, o năwău wăpik. Akan enmaksau năwău senes, omjo kiro năwău wa. ²⁴ Ak ai raut apwarwe. Ak o uku wa weäi, ak o arianik, pote owa wa turur miäi. Kiro Anut nukasar o aronuk, jeäi. Akas kiro ai raut itimware rai. ²⁵ Inok ro ak kamuk opok kon ronkat sosopus okoro omnokou opok omre rumuk rawaun itok? Ko keserau senek wa. ²⁶ Ak onok eteinak keseraun itok warnuk, ak owon onok năwău keseraun ronkatei?

²⁷ Ak kurukan am musip aparwe. Ak sarau wa miäi, omjo nais akasar wa ate miäi. Utianik, is ak epar senes awarom, meter kamwareäwon ro Solomon ko kon omjo eposek miäwon, kiro omjo am musip eposek senek wa. ²⁸ Kurukan amurik erar kiro Anut nukas omjo areäu. Kiro amurik rurisa rawai, kiro ariwa epis erekapu jerai. Kiro amurik erar raiäi kiro Anut nukas omjo areäu. Akan woiaka epar moin kiro eteinak! Ak äpu mowe, Anut nukas ak nais kamwareäu. ²⁹ Keseria, ak woiaka aru wa mau, ak ronkat sosop o jaun wa mau. ³⁰ Anut nukan ämän wa roiäi roat ak okoro omnokou pakan osap owaun ronkateäi. Iken momonek ko äpu kiro osap sarau orip, okon, kos ak arai. ³¹ Ak Anut nukan

mena tonaun amke ronkatena, kos ätäi kiro osap erekapu ak arai.”

*Ak omar oikan osap sosop turur mowe.
(Matiu 6:19-21)*

³² Jisas nukas ätäiar äiewon, “Ak wa iminäu, mokoit iken momonek Anut nukas kiro osap sare mowon roasiret ko akan kamwareäu ro năwău ronkatemoi, äiäi, kos kiro osap ak arai. ³³ Akan osap erekapu karauk roat aroinai, aiauk oinai, kiro aiauk roat osap wăpik orip arowe. Ak akan woiaka jekur mowe, ak osap omar oikan sosop turur maun ronkatewe. Kiro opok kar osap wa itanăiei. Owon, kiro opok kar pău ros pău owaun tonau senek wa. Kar susurauk toneanik, kiro osap wa aru mai. ³⁴ Keseria, owo mena nan osap turur miăum opok nan won nais kiro mena rau.”

Jisas nukas kon tamareäu roat jekur rawaun awarowon.

³⁵ Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak owo onok păi jekur kame rawe. Ak mer makoinai, arou aioinai, apu apari rawe. ³⁶ Kar ro ko kon wau ori păursa, kon sarau ros kame raiău senek keserwe. Kon ro năwău pe im ut wenuk, kon sarau roat akas akan ro năwău kurte pote im tue muraiei. ³⁷ Kiro ro năwăus kon sarau roat apwaromara, năwău nepipirai. Owon, ak ninau wa. Is epar senes awarom, kon omjo awau oi mianik, roasiret tanewe awareanik, o arai. ³⁸ Kiro roat ak akan ro năwău aparianik, nepipiraiei, ko pututu păi nais ak nepipiraiei.

³⁹ Ak äpu, kar ou atak ro ko kiro pău ro kon owa pău owaun omre äpu maro, [ko wa ninai, ko

awau tai raiäu.] Ko kiro ro inikernuk, kon owa wa uräi tonai. ⁴⁰ Ak nais keseriar jekur kame rawe. Owon, Ro Nukan Mokoi ko sareper kowai, kon kowaun omre ak äpu wa.”

Sarau ro aru pak sarau ro eposek awan totok ämän.

(Matiu 24:45-51)

⁴¹ Pita nukas Jisas auruwon, “Näwäu, okoro totok ämän kiro ik aikom ra, roasiret erekapu awarom.” ⁴² Jisas nukas ätäi auruwon, “Inok sarau ro ko ronkat eposek orip ämän tainoriäu? Kiro ro karar kon kameäu ros sare monuk, kos karauk sarau roasiret kamwareanik, akan o are rawai. ⁴³ Kiro sarau ro keser rawai, kon kameäu ro kounuk, ko nepipirai. ⁴⁴ Is epar senes awarom, kiro sarau ro ko kon ro näwäus kon osap erekapu kamäun sare murai. ⁴⁵ Utianik, kar sarau ro ko ronkat eposek wa, ko keser ronkatäi, ‘Isan kameiriäu ro ko kurte kowau utou.’ Keser-mara, kos karauk sarau jaukut, akwaromara, ko an sakau jemara, rauk käi rawai. ⁴⁶ Ko kesernuk kesernuk, kon kameäu ro sareper koumara, kiro ro mänkäsir oumara, woiaka epar mau wa roat akan mena emer kuräi.

⁴⁷ Kiro sarau ro ko äpu kon ro näwäus sarau äsimorai, kiro sarau ro kurte wa manonuk, kiro sarau ro tätäi näwäu owai. ⁴⁸ Utianik, kar sarau ro ko ro näwäu nukan ronkat äpu wa, sarau eposek wa monuk, kiro ro tätäi eteinak owai. Utianik, Anut nukas kar ro kon ipou opok osap kamäun miäu, tawa kiro ro pakan ätäi osap sosop owam rai aurai. Ko kar ro osap sosop senes

kamäun miäu, ko kiro ro pakan ätäi osap senri owai.”

Jisas ko roasiret inäi maraun kowon.

(Matiu 10:34-36)

⁴⁹ Jisas nukas äiewon, “Is okoro omnokou opok ep tukuraun koimin. Isan ronkat kiro ep jere potora, kiro eposek. ⁵⁰ Is amke tätäi näwäu owam. Kiro usu kame rai, isan woi uru usu näwäu mora. ⁵¹ Akan ronkat is okoro omnokou pakan roasiret pak tamuräi rawaun koimin rai äiein. Wa senes is epar awarom, is okoro omnokou pakan roasiret atap atap inäiwaraun koimin. ⁵² Rusapai kar tupsiu pakan roasiret 5 orip inäiäiei. Roasiret 3 orip karaima inäianik, rawaiei, roasiret 2 orip ak karaima rawaiei. ⁵³ Keseriar roat ak akan mokoit pak iwäi muratäiei, mokoit akas akan momonakat pak iwäi muratäiei. Asiret ak akan asinakut pak iwäi muratäiei. Asinakut ak akan aninakat pak iwäi muratäiei. Asiret ak akan pusirakat pak iwäi muratäiei, Pusirakat nais akas keseriar keseraiei.”

Owo onok päun ak äpu maiei.

(Matiu 16:2-3)

⁵⁴ Jisas nukas roasiret awarowon, “Ak iou mokup näwäu kounuk, aparianik, akas ronkateäi, ‘Kiro om nai.’ Kiro ak epar äiäi, om neäu. ⁵⁵ Ak urir pemara, roros orip penuk aparia, akas ‘Kiro san sakau päun ses’, äiäi. Kiro epar senes peäu. ⁵⁶ Ak sät äiäi roat, ak omar aparia, kiro owo omre päun äpu miäi. Ak owoSeanik, omre rusapai owo päun kiro ak äpu wa?”

*Na nan iwäi jaun pak ämän jekur atower:
(Matiu 5:25-26)*

⁵⁷ Jisas ätäi äiewon, “Akasar jekur ronkatemoi, ämän jekur wa wasareäi. ⁵⁸ Utianik, na kar ros na wasarewareäu ro nukan amukup imäisi potonuk, au apu opok pote räi, ämän jekur atower. Warnuk, kos na wasarewareäu ro opok imäisi potonuk, kos na polis nukan ipou opok musonuk, kos karapus owa kureisai. ⁵⁹ Na kiro owas ätäi kasik naun erar wa äsimoisaiei. Utianik, na aiauk näwäu maun aisowon keseriar erekapu marota, epar na kasik utoisona, manam.”

13

Inok ro kon wou pirirau wa, ko meii.

¹ Kiro ses opok, karauk Galili roat Anut jou muruna, Pontias-Pailot nukas akwaronuk, meiein. Keseria, karauk roat akas Jisas aurin. ² Jisas nukas awarowon, “Kiro Galili roat Pailot nukas akwaronuk, meiein akan ronkat kiro roat meiein akan onok aru pakas meiein ra, kiro Galili roat karauk rusa räi akan onok eposek, okon, ak wa meieäi ra? ³ Wa senes, epar wa. Ak erekapu onok aru orip. Is epar awarom, ak akan woiaka wa pirirna räi, ak kiro roat meiein senek ak nais keseriar meiiäiei. ⁴ Kiro roat 18 orip meter Siroam mena ou uräi nomara, akwaronuk, meiein, akan ronkat kiro roat ämän näwäu orip meiein, karauk roat Jerusalem mena rain, ak ämän wa ra? ⁵ Is epar senes awarom. Kiro epar wa. Utianik, akan woiaka wa pirirna roi, ak kiro roat meiein senek meiiäiei.”

Am nemauk wa muriäu nukan totok ämän.

⁶ Keser awaromara, Jisas nukas kar totok ämän marowon, “Kar ro ko wain woia uran uku wewon. Ko orip orip kiro uran nemauk muru rai pote apariäu, näu wa muriäu. ⁷ Keseria, kos kiro woi kameäwon ro auruwon, ‘Is woisan 3 orip okoro uran nemauk muru rai aparau koimin, ko murau wa, okon, is patiram, owon, ko omnokou nukan sirau erar patarura?’ ⁸ Kiro sarau ros ätäi auruwon, ‘Näwäu, karar woisan opok utota, raunuk, is omnokou kiro mu opok kureta kureta, pote nemauk murai rä aparam. ⁹ Kiro woisan opok, wa murunuk rai, epar na koi tore kuräm. Nemauk murunuk rai, kiro eposek, rawaura.’ ”

Jisas nukas kar asir enipsau meiewon, sumaun omre opok jekur mowon.

¹⁰ Kar sumaun omre opok, Jisas ko roasiret tururiäi owa Anut nukan ämän roasiret mare rawon. ¹¹ Kiro opok kar asir ko osou aru orip woisan 18 orip rawon ko tuku siräi tai rawau senek wa. ¹² Jisas nukas kiro asir aparmara, wouti momara, urunuk, ko siakup kounuk, auruwon, “Asir, nan sip aru jäkäi musom.” ¹³ Kos kon ipou kiro asiren tapau atonuk, kiro asir ko tuku siräumara, Anut jou muruwon. ¹⁴ Kiro tururiäi ou kameäwon ro nukas Jisas kiro onok kesernuk, aparmara, kasak pewon. Owon, Jisas nukas sumaun omre opok kiro asir jekur mowon. Keseria, kiro ros roasiret awarowon, “Omre 6 opok, kiro sarau maun ses, kiro omre opok jekur maraun itok. Sumaun omre opok kiro jekur maraun senek wa.” ¹⁵ Näwäu nukas ätäi kiro ro auruwon, “Ak sätäiäi roat! Ak sumaun

omre opok akan bulmakau ra donki pakan mur uraianik, imware pote an ariäi. ¹⁶ Okoro asir ko Apraham nukan kin pakan, Satan nukas woisan 18 orip imäumara, sakau ateanik, rawon. Epar kon usu sumaun omre opok jākäi muraun itok.” ¹⁷ Kos keser äienuk, kon iwäi jaukut ak oioraka nowon. Karauk roasiret kiro owa turur rain ak kiro onok eposek aparianik, jou murin.

Am uku eteinak nāwāu sarāun āmän.
(*Matiu 13:31-32; Mak 4:30-32*)

¹⁸ Keseria, Jisas nukas roasiret totwarowon, “Is Anut nukas roasiret kameäu onok owo senek rau awaram? ¹⁹ Kiro kon onok kesek, kar ros ko marmar uku oumara, woia wewon. Kiro am uku eteinak tu pemara, am nāwāu sareäu. Kesernuk, ai akas pemana, kiro am iporu opok tou moin. Kiro senek, amke roasiret karar karar Anut nukan āmän tainoriäi, tawa roasiret sosop akas tainoraiei.”

Osap eteinakus plaua nāwāu sareāwon.
(*Matiu 13:33*)

²⁰ Jisas nukas ätäi äiewon, “Is Anut nukan kameāwon onok owo senek ätär marau? ²¹ Kiro onok kesek, kar asires jis eteinak oianik, plaua nāwāu orip ore oumara, tururmoi, etwairnuk, kiro plaua noroianik, mup nāwāu senes sareäu.”

Orip orip awau rawaun ororok eteinak.
(*Matiu 7:13-14, 21-23*)

²²⁻²⁴ Jisas ko Jerusalem mena pote rai, nāu mena pak eteinanak mena pak Anut nukan āmän roasiret mare mare potowon. Kar ros totorwon, “Nāwāu, Anut koi wasarewaraun ses opok roat esap esap apu eposek opok

tonaiei? Isan ronkat sosop wa.” Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak sakau mia, apu eteinak pakas tonaiei. Owon, roat sosop ak kiro apu eteinak pakas tonam äiäiei ak tonau senek wa. ²⁵ Kiro ou rorok kameäu ros im penenuk, ak tonea, kasikas raianik, im ut koukourianik, äiäiei, ‘Näwäu, ik im tue muk’ auraiei. Kos ak ätäi awarai, ‘Is ak äpu wa, meter ak wa apwareäim.’ ²⁶ Kesernuk, akas ätäi auraiei, ‘Ik na pak raianik, o pak an pak erek jeäum, na iken mena Anut nukan ämän aikiäum.’ ²⁷ Kos ätäi awarai, ‘Ak erapakan pein is äpu wa. Ak onok aru miäi roat, ak enes eur manowe!’ ²⁸ Kiro opok tätäi näwäu orip orip oi rawaiei. Anut nukan kamwaraun onok amop penuk, akas Apraham, Aisak, Jekop pak Anut nukan ämän roianik, areai roat pak Anut pak rauna, apwaraiei. Utianik, ak kar mena atap raianik, akan aiakpanak kartitirianik, wai rawaiei. ²⁹ Kiro ses opok, san peäwon pakan roasiret pak san neäwon pakan roasiret pak roasiret okoro omnokou pakan erekapu peanik, koi Anut nukan kamwareäwon mena tururianik, Anut pak o je rawaiei. ³⁰ Roat ak enmak näwäu wa ruris rai, ak amke rawaiei. Amke rai roat ak enmak orip, ak ruris rawaiei.”

Jisas nukas Jerusalem mena mesin wouti mowon.

(Matiu 23:37-39)

³¹ Kiro ses opok, karauk Parisi roat akas peanik, Jisas aurin, “Na okoro mena wa rawau, utoinam, kar mena man. Owon, Herot ko na iwose kuräun keserura.” ³² Jisas nukas ätäi awarowon, “Akas potoinai, kiro kawarur ro

pote aurwe, is rusapai ariwa pak roasiret osou aru orip pak sip aru orip jekware maram, omre 3 opok orio is isan sarau patarianik, sumam. ³³ Utianik, is rusa, ariwa, orio sarau me Jerusalem mena potam. Owon, Anut nukan ämän roianik, areawon ro Jerusalem mena karar wena, meiäi.”

³⁴ Jisas nukas Jerusalem mena aparmara, äiewon, “O, Jerusalem, Jerusalem! Akas Anut nukan ämän roianik, areain roat akwarona, meiein. Ak karauk roat ämän oi ariain roat Anut nukas äsimwarowon, aiaukus akwarona, meiein. Is omre sosop, kakarau anak nukas kon nakut saus kurur ware, raiäu senek, isan ipias roasiret kamware rawaurimin. Utianik, roasiret akas is kesewaraun wa utoiroin. ³⁵ Ak rowe, Anut kon osap nuriäi ou ute manonuk, akasar akan ou kamäiei. Is epar senes awarom, Ak is ätäi wa apairaiei. Is ak epar senes awarom, rusapai is manoitä, ak is ätäi wa apairaiei, pote tawa, akasar keser äiäiei, ‘Anut nukasar kiro ro sare mai, ko Näwäu, nukan enip pakas kowai.’”

Buk Song 118:26

14

Jisas nukas kar sip ro jekur mowon.

¹ Kar sumaun omre opok, Jisas ko kar Parisi ro näwäu nukan owa o jaun potowon. Roat akas ko owosäi rai jekur apai rain. ²⁻³ Kar ro ko kon ipou isou erekapu norowon, kiro ro Jisas siakup kounuk, Jisas nukas aparmara, kos sintore ämän tamareäi roat pak Parisi roat totwarowon, “Kar ro sumaun omre opok jekur maun itok ra wa?”

⁴ Kiro roat akas ätäi kar ämän aräu wa. Keseria, Jisas nukas kiro sip ro jekur momara, äsimornuk, kon mena manowon. ⁵ Keseria, kos awarowon, “Ak akan mokoi ra donki ra sumaun omre opok an up uru ouri nonuk, ak owosäiei? Kiro omre opok pote imäiäiei.”

⁶ Akas ko ätäi kar ämän aurau wa.

Ro ko nukasar kon enip jou wa mai.

⁷ Jisas nukas roat o jaun pe, omoi eposek ouna, apwareanik, kos kiro roat kar totok ämän marowon. ⁸ “Kar ros na o năwău jaun urweisonuk, na potoinam, omoi eposek opok wa tanău. Kiro ros kar ro năwău nais erek uruwon kiro omoi eposek opok pe tanăi. ⁹ Kiro ro na usowon ros pemara, aisai, ‘Kiro omoi tane raum okoro ro năwău nuruta, tanăi.’ Keseria, na roat enmaka wăpik pak pote tanăun oiot nai. ¹⁰ Utianik, na kar ros o jaun urweisonuk, potoinam, karauk roat ruris tane rai opok tone tane. Keseria, kiro o atak ro pemara, aisai, ‘Jai, na kămioik omoi eposek opok tone tane.’ Kesernuk, karauk roat tane rai ak na jou musaiei. ¹¹ Owon, inok ro ko nukasar kon enip rororai, kiro ron enip Anut nukan amukup năwău wa sarăi. Inok ro ko nukasar kon enip wa rororai, kiro ro ko enip jou orip rawai.”

Ik o jaun inokot urwaram?

¹² Keseria, Jisas nukas totok ämän maromara, kiro ro o atak ro auruwon, “Na o năwău mis moinam, nan jaunat ra nan amunat aunat ra nan tupsiu wa urwarau. Owon, kiro roat akas na ätäi amuk o jaun urweisaiei. Nas owo

onok kesermon ätäi akas nais keseriar keseisaiei. ¹³ Utianik, na äs nāwāu moinam, roat osap wāpik orip pak roat isoraka ipiaka aru orip pak amiaka utup orip roat o jaun urwar. ¹⁴ Kiro onok keserta, nan won nāu sarai. Kiro roat akas na ätäi urweisau senek wa. Keserta, roat eposek ak meieanik, ätäi siräuna, Anut nukas na jekur kamoisai.”

*Äs nāwāu nukan totok ämän.
(Matiu 22:1-10)*

¹⁵ Kar ro ko kiro opok tane rawon kiro ämän roumara, Jisas auruwon, “Inok ro ko Anut nukan kameäu onok amop päi ses opok Anut pak o jeanik, ko eposek nepipir rawai.”

¹⁶ Utianik, Jisas nukas ätäi auruwon, “Kar ro ko äs nāwāu momara, roat sosop kiro o koi jaun ämän surmarowon. ¹⁷ Äs erekapu me kuremara, o jaun ses opok kon sarau ro äsimornuk, kiro roat kos meter awarowon, koi o jaun pote awarowon, ‘Ak kowe, o jaun ses pe rau.’ ¹⁸ Kiro roat karar karar akas ätäi kiro sarau ro aurin. Kar ros kiro sarau ro auruwon, ‘Is omnokou rusapai kau momin, is aparau manaurim. Nan ro nāwāu pote aur ko wou aru wa mau.’ ¹⁹ Karas äiewon, ‘Is rusapai bulmakau 10 orip kau momin, okon, ak jekur sarau morai ra, wa rä rai apwarau manaurim. Is wa potam. Nan ro nāwāu pote aur. Ko wou aru wa mau.’ ²⁰ Karas äiewon, ‘Is asir rusapai oimin, okon, is wa potam.’

²¹ Keseria, kiro sarau ro ätäi potomara, kon ro nāwāu kiro roat akas aurin ämän erekapu auruwon. Kiro ro nāwāu ko kasak pemara, kon

sarau ro auruwon, ‘Na kurte näu menan porim ororokpai pak apu opok pak potoinam, roat osap wäpik orip pak amiak utup orip pak isoraka aru orip roat isan owa imware koi.’ ²² Kiro sarau ros kiro ämän tainorianik, ätäi pemara, äiewon, ‘Näu ro, is nan ämän airomon erekapu tainorimin, karauk omoi sosop erar rau.’

²³ Keseria, sarau ro ätäi kon ro näuäus äsimorianik, auruwon, ‘Na apu kasakup potoinam, roat erekapu sakau ämän awarota, kouna, kiro omoi rau erekapu owaiei. ²⁴ Owon, is epar senes awarom, kiro roat amke o jaun awaromin, ak isan patan opok o wa jaiei.’ ”

Roat ak jekur ronkateinai, Jisas tainorwe.

(Matu 10:37-38)

²⁵⁻²⁶ Kar omre, roasiret sosop Jisas tainori potona, kos ätäi pirimara, roasiret keser awarowon, “Utianik, inok ro isan tamuriäim ro saräun kon momok anak pak kon wau pak kon mokoit pak nuka pak akanun orip orip ronkatwaraiei, ko isan tamuriäim ro wa rawai. Ko isanun karar wous meiäi. ²⁷ Kar ro is tainoireanik, ko kon am äpäs ämäiäu wa, ko isan tamuriäim ro wa saräi.

²⁸ Kar ro ko ou maun, ko tane raumara, jekur ronkateäu. Kiro ou pataraun itok ra, wa ra rai ronkateäu. ²⁹ Ko kiro onok keserau wa, kiro ou kurte wa patarnuk, karauk roat akas kiro ou patarau wa aparia, iowaiei. ³⁰ Akas äiäiei, ‘Kiro ro ou mowon ko kurte sarau patarau senek wa,’ keser äiäiei.

³¹ Utianik, kar omsau pakan kamwareäu ro ko kon marai roat pak kar omsau pakan

kamwareäü ro pak kon marai roat sosop pak weräiäun, kiro ro näwäü ko jekur tane rau-mara, kar ro näwäü pak owose weräiäun jekur ronkateäü. Kon marai roat pak karauk marai roat pak weräiäun itok ra, wa ra, keser ronkateäü. ³² Kon ronkat ko karauk roat pak weräiäun itok warnuk, kon iwäi jauk atapuk raunuk raunuk kon kar sarau ro äsimornuk, pote kar ro tararmara, aurai, 'Ik ak pak weräiäü utom.'

³³ Jisas ko kiro ämän aware kuremara, awarowon, "Kiro apu karar. Inok ro ko isan tamuriäim ro rawaun, ko kon osap erekapu sumkänemara, kiro osapun ronkat sosop wa mai, ko isan tamuriäim ro tuku rawai."

*Karauk Kristen roasiret ak siu mitu wa senek.
(Matiu 5:13; Mak 9:50)*

³⁴ Jisas nukas ätäi äiewon, "Siu eposek kiro mitu. Utianik, kon mitu pote tiu sarenuk, ätäi mitu saräun senek itok wa. ³⁵ Kiro siu woia pak karauk sarau pak maun senek itok wa. Ik erar oi kureäüm. Ak raiaka orip raroi, ak kiro ämän rowe."

15

Sipsip ämäuwon totok ämän.

¹ Kar omre, takis oiäin roat pak karauk onok aru miäi roat pak ak Jisas nukan ämän rowau koin. ² Karauk Parisi roat pak sintore ämän tamareäi roat pak akas ko aparianik, äiein, "Okoro ro ko onok aru miäi roat pak o jeäu. Kiro onok eposek wa."

3-4 Keserna, Jisas nukas totok ämänis awarowon, “Utianik, kar ro ko kon sipsip 100 orip. Keseria, sipsip karar ämäunuk, kiro ro owosäi? Ko kiro sipsip 99 orip utwaronuk, amurik je rauna rauna, potomara, kiro sipsip karar ämäuwon, itane pote aparmoi, imäi kowai. 5-6 Ko kiro sipsip pote itane oumara, nepipirianik, kuor ämäi oianik, kon mena potai. Keseria, kon jaukut erekapu urwarnuk, kouna, awarai, ‘Ak is pak koi nepipirwe, owon isan sipsip kar ämäuwon itane aparim, okon, rusapai ik äs näwäu mau.’ 7 Kiro onok senek is epar senes awarom, roat 99 orip ak onok tuku eposek miäi omar oik ak nepipiraiei. Utianik, kar ro kon onok aru mowon sumkäineanik, kon wou piririanik, epar miäu, omar oik ak näwäu senes nepipiraiei.”

Aiauk ämäuwon totok ämän.

8 Jisas nukas ätäi awarowon, “Utianik, kar asir kon aiauk eposek 10 orip, karar ämäunuk, ko owosäi? Ko arou aioi oumara, kon owa om kasarmara, omoi erekapu jekur aparai. 9 Kiro aiauk karar itane apari oumara, kon jaukut urwaronuk, koi tururna, awarai, ‘Isan aiauk ämäuwon itane apari oim, okon, ak is pak nepipirwe.’ 10 Kiro onok kesek, is epar senes awarom, kar ro ko onok aru miäu ko kon wou ätäi pirirmara, wou epar monuk, Anut nukan sarau eitek akas omar oik keseriar näwäu nepipiraiei.”

Kar mokoi momok ute manowon.

11 Jisas nukas ätäi kar totok ämän keser awarowon, “Kar ro ko mokoi oirori orip. 12 Etei

mokois pemara, kon momok keser auruwon, ‘Moni, na isan osap inäinam, is ir!’ Kesernuk, momonawas kon osap inäianik, kon mokoit ori atap atap atowon.

¹³ Rai rai, kiro etei mokoi kon osap erekapu aiaukun surmara, ko kiro pakan aiauk oumoi, kar mena atapuk rawaun ute manowon. Ko kiro omsau atapuk potomara, kon aiauk erekapu onok aru opok känkurewon. ¹⁴ Kon owo osap rawon erekapu patarnuk, kiro ses opok kiro omsau opok sou năwău senes pewon. Ko kar osap rawau wa. ¹⁵⁻¹⁶ Keseria, kiro mokoi ko kiro mena kar ro rawa pote sarau maun totornuk, kiro ros kiro mokoi kon poat kamwarăun äsimorwon. Ko sou năwău raumara, kiro poat o jena, ko erek jaun ronkatewon, owon, kar ros ko o nurunuk, jau wa.

¹⁷ Rai rai, kon ronkat eposek penuk, äiewon, ‘Isan monian sarau roat ak o eposek sosop jerai, okoro opok o wăpik rai rai, is meiăurim.

¹⁸ Isan moni siakup potoita, aoram, “Moni, is Anut nukan amukup pak nan amunap is onok aru momin. ¹⁹ Na is nan mokoi rai wa airau, nan sarau ro senek mur.” ²⁰ Keser ronkatemoi, ko sirăumara, kon mena momok siakup potowon. Ko atapuk kounuk kounuk, kon momokus atapukas aparmara, kon mokoi mesin wouti monuk, kurte pote pokăirmara, oktokormoi, imăi kowon.

²¹ Kon mokois momok auruwon, ‘Moni, is Anut nukan amukup pak nan amunap is onok aru senes momin, okon, nas is nan mokoi rai wa airau.’ ²² Utianik, kon momokus kon sarau roat

urwaromara, awarowon, ‘Omjo eposek kurte oi peinai, take muruwe. Kar ring oinai, kon ipou opok muruwe. Su oinai, kon isou opok muruwe. ²³ Keseria, potoinai, isan bulmakau nak eposek weinai, mis mowe. Ik ko pak o jemoi, nepipirau. ²⁴ Isan mokoi okoro, ko meiewon raimin ko ätäi koi tarairou, ko erekapu manou rai äiemín, is ätäi aparim.’ Kesermana, ak o näwäu mis moin.

²⁵ Keserna keserna, mokoi urektapau ko woia rawonus, mena sinakup pemara, owa sir weanik, nepipir käi mirorir rain rowon. ²⁶ Keserna, kos kar sarau ro urirawa, nonuk, totorwon, ‘Kiro owa owoserai käi miroriräi?’ ²⁷ Kiro sarau ros ätäi auruwon, ‘Nan amun ätäi mena kowon, okon, nan momonas nepipirmara, kon bulmakau nak eposek wemara, ko pak tanäun äs morai, owon, kon mokoi ute manowon ätäi kowon.’

²⁸ Kiro mokoi urektapau ko kasak näwäu pemara, ko owa tonau wa. Keseria, momokus koumara, kon wou näu saräun ämän auruwon. ²⁹ Utianik, kos momok auruwon, ‘Is okoro woisan sosop opok, is nan sarau ro senek sarau sosop me raimin, nan ämän jekur tainoriäim. Isan jaiat pak äs maun kar meme wa iromon. ³⁰ Utianik, nan mokoi kiro ko nan osap erekapu oi pote känkuremara, kounuk, nan bulmakau nak eposek we murum.’

³¹ Momokus ätäi auruwon, ‘Isan mokoi, na is pak orip orip raiäum, isan osap rau kiro erekapu nan. ³² Ik erek nepipirau iken woiok eposek saräu, owon, nan amun okoro ko meiewon raimin, rusapai ko ätäi koi rau. Ko erekapu

manowon raimin, rusapai ätäi imäiemini koi rau.’”

16

Sarau kameäwon ro onok aru mowon.

¹ Kar omre opok, Jisas nukas kon tamareäu roat totok ämän keser awarowon, “Kar ro ko osap sosop orip kos kar sarau ro kon osap kamäun sare muruwon. Kiro sarau ro ko sarau monuk monuk, karauk roat akas kiro osap atak ro aurin, ‘Nan sarau ro ko aiauk sepuk sepuk käkänkurewon.’ ² Keseria, ko ämän roumara, kon sarau ro urirawa, kounuk, auruwon. ‘Is roat akas na owo kesermon airona, roimin. Kiro epar ra? Kiro ämän eparnuk rai, na isan sarau ro wa rawam. Na potoinam, inokot akas isan osap erar oin enmak jer we oinam, koi irota, aparam.’ ³ Kiro sarau ros ronkatemara, kon wou uruas äiewon, ‘Isan kamoireäu ro ko is ätäi sarau maun wa imäirai. Is om wäun sakau wäpik, is karauk roat o nik maraun, oior nai. ⁴ Rusapai is äpu is owosäm, isan näwäu is sarau opok ätäi wa imäironuk, isan jaiat akas akan owa imäiri potaiei.’

⁵ Keser ronkatemara, kos roat meter kon näwäu nukan osap erar aronuk, oin, urwarnuk, kouna, kos kar ro keser auruwon, ‘Na isan ro näwäun osap esap esap oumon?’ ⁶ Kiro ros ätäi auruwon, ‘Is uer mis 100 orip mis maun äräine oimin.’ Kiro sarau ros auruwon, ‘Na kurte taneinam, kiro meten 100 orip jer rau känkureinam, rusapai am käwäu awau opok mis 50 orip jer we mo.’ ⁷ Kesermara, kos ätäi kar ro auruwon, ‘Na osap esap esap oumon?’ Kos

keser auruwon, 'Is rais bek 100 orip oimin.' Kiro sarau ros ätäi auruwon, 'Na am käwäu awau okoro oianik, kurte taneinam, bek 80 orip jer we mo.'

⁸ Kiro sarau ro kon ronkat eposek keseria, kon ro nāwäus kiro ro aru nukan enip oik muruwon. Kiro sarau ro ko ronkat eposek orip senek keserwon. Okoro omnokou pakan roasiret ak akasar aka sarwaraun ronkat eposek orip sarau maun itok. Ak roat Anut nukan arou merek eposek opok rai itimware rai.

⁹ Is epar senes awarom, ak akan ai auk saruku roasiret sarwaraun, arona, kiro roasiret ak akan jaunakat senek saräiei. Tawa kiro ai auk patarna, Anut nukas ak kon mena eposek opok iware tonai.

¹⁰ Inok ro ko osap eteinak jekur kamäi, ko osap nāwäu nais kamäi. Inok ro ko sarau eteinak jekur wa kameäu, ko sarau nāwäu nais jekur wa kamäi. ¹¹ Utianik, ak omnokoukan osap aru jekur kamäu wa, inokos ak osap eposek jekur kamäun arai? ¹² Utianik, ak karauk roat akan osap jekur wa kamena, inokos kar osap eposek ak araun sare marowon arai? Kar ros wa arai.

¹³ Sarau ro kararas ko ro oirori opok sarau mau senek wa. Owon, ko karan wous meieanik, kar ron wous wa meiäi. Ko kar ron ämän jekur tainorianik, sarau eposek momoi, kar sumkäineanik, kon ämän jekur wa tainoriäu. Ak Anut nukan sarau pak ai aukun sarau pak erek turur mau senek wa."

*Jisas nukas karauk onok awarowon.
(Matiu 11:12-13, 5:31-32; Mak 10:11-12)*

¹⁴ Karauk Parisi roat ak aiaukun woiakas weäi. Keseria, ak kiro ämän roumana, akas Jisas oiakas mirikirin. ¹⁵ Jisas nukas ak apwareanik, ätäi awarowon, “Ak akan ronkat, ak karauk roat akan amiakap roat eposek äiäi, Anut ko akan ronkat woiaka uru rau äpu mareäu. Kiro roat akan ronkatis osap näwäu wouswariäi, kiro onok Anut nukan amuk opok aru senes.

¹⁶ Meter roasiret akas Moses nukan sintore ämän ninareäin pak Anut nukan ämän roianik, areain roat akan ämän orip orip areain. Ak keserna keserna, Jon pewon. Jon penuk, rusapai isas Anut nukan kamwareäwon ämän mare arieita, roasiret sosop Anut nukan roasiret saräun sakau miäi.

¹⁷ Okoro omnokou omar pak wasaräieir, utianik, Anut nukan sintore ämän eteinak kar wa ämäiäi.”

Jisas nukas ro asir owaun onok awarowon.

¹⁸ “Ro kon asir utia, kar asir owai kiro ro roasir ouratäiäi akan sintore ämän espäiau. Owo ro ko kar asir kon komus utowon, owai, ko nais keseriar kiro sintore ämän espäiau.”

Kar ro osap sosop orip pak kar ro enip Lasarus pak.

¹⁹ “Kar ro ko osap sosop orip raiäwon, ko omjo eposek eposek mianik, orip orip jekur nepipir raiäu. ²⁰ Kar saruku ro kon enip Lasarus, kon enipsau opok ui sosop murianik, aru muri rawon. Ko kiro ro aiauk sosop orip nukan ou rorokpai raiäu. ²¹ Ko kiro ro aiauk sosop orip ro o jenuk, o usip patan inkaruru nonuk, aparianik,

kiro o usip jaun raiäü. Kesernuk, enat akas koumoi, kon ui merakariäi.

²² Kiro saruku ro meiwon ses opok, kon totok Anut nukan sarau eitek akas imäianik, Apraham rawon opok omar oik imäi tonoin. Rai rai, kiro ro nāwāu nais meienuk up kurein. ²³ Kon totok ep nāwāu jere rawon opok nowon. Kiro pakas ko Lasarus Apraham ori eposek atapuk raunuk, aparwon. ²⁴ Keseria, kiro ros urwewon, ‘Moni Apraham, is okoro up uru ep opok tätäi sosop oi raim, isanun wonti muroinam, Lasarus aurta, koi kon ipous an atomara, isan menomauk opok murai.’

²⁵ Apraham nukas ätäi kiro ro auruwon, ‘Isan mokoï, naka meter omnokou opok raianik, osap sosop erekapu oumata, nepipir raumon, na kiro ronkate. Lasarus ko osap wäpik erar wopure rawon, okon, rusapai ko okoro mena nepipir rau. Na tätäi nāwāu oi rau. ²⁶ Ik okoro kamuk anrak nāwāu rau, roat okoro opok rai ak kiro anrak espäi potau senek wa, akas nais okoro opok espäi kowau senek wa.’

²⁷ Kiro ros ätäi Apraham auruwon, ‘Keseria, is na aisom. Moni Apraham, ätäi Lasarus äsimorta, nea, isan tupsiu awaronuk, woiaka piriraun awarai. ²⁸ Kiro opok isan amaiat awaiat 5 orip rai opok nea, awaronuk, ak nais is tätäi ouram opok wa kowaiei.’

²⁹ Apraham nukas ätäi kiro ro auruwon, ‘Nan tupsiu meter Moses nukan sintore ämän pak Anut nukan ämän roianik, areain roat akas ämän jer we moin ak aparianik, tainoraurai.

³⁰ Kiro ros ätäi Apraham auruwon, ‘Moni Apraham, kiro nais itok wa, kiro ämän ak wa tainoraiei, utianik, kar ro meiewon siräimara, pote ak awaronuk, kiro epar akan onok aru miäi pakan ätäi akan woiaka piriraiei.’ ³¹ Apraham nukas ätäi äiewon, ‘Utianik, ak Moses nukan ämän pak Anut nukan ämän roianik, areain roat akan ämän wa tainoriäi, kar ro meiewon, ätäi siräiäi nais aparmoi, akan woiaka wa piriraiei.’”

17

Onok arus kiro ron wou epar mowon aru murai.

¹ Kar omre opok, Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Onok atap atap roasiret onok aru maraun päi. Kiro ro inokos kiro onok aru oi kowai, kiro ro ko wopur senes. Anut nukas kiro ro aru murai. ² Kar ros kar mokoi eteinak onok aru ätär murunuk raroi, kiro onok aru senes. Karauk roat akas aiauk usuäu oianik, kiro ron pou opok muris pararar mianik, ko an unik uru känkurena, nai, kiro itok, kiro usu eteinak. Warnuk, tawa omar oik ko usu näwäu senes owai. ³ Ak owo onok keseraiei, jekur ronkatewe.

Nan jaun ko onok aru monuk rai, nas ko keram. Ko ätäi kon wou pirirmara, kounuk rai, nas kon onok aru jäkäi mur. ⁴ Utianik, kos na omre karar opok onok aru 7 orip musonuk, kos ätäi na siatap orip orip koianik, äiäi, ‘Jai, is woiti murou,’ keser aisonuk, nas kon onok aru erekapu jäkäi mur.”

Woiaka epar maun sakau ämän.

⁵ Jisas nukan ämän oi ariai roat akas Näwäü aurin, “Na iken woiok epar maun sakau muk.”

⁶ Jisas nukas ätäi awarowon, “Akan woiaka epar moin, kiro am uku eteinak marmar senek, ak okoro wer mu auraiei, ‘Na siräinam, mas an opok pote tai rau,’ aurna, kos akan ämän tainorai.”

Sarau ro eposek ko onok eposek miäu.

⁷ “Utianik, kar ro ak kamuk opok rau ko kar sarau ro orip. Kiro sarau ro ko woia sarau miäu ro ra, sipsip kameäwon ro raiäu. Iukärir sarau patarmara, penuk, nas ‘na kurte peinam, sia opok pe taneinam, nan o je’ keser auriäum ra? ⁸ Wa senes. Nas ko keser auram, ‘Na isan o mis mur. Na an joinam, is o jeita, kamoiri rau. Is o je kureita, tawa na o jam.’ ⁹ Kiro sarau ros kon ro näwäü nukan ämän tainorianik, kon sarau karar miäwon. Kiro ro näwäus ätäi kon sarau ro sarau miäu kon enip jou wa muriäu.

¹⁰ Akas nais keseriar keserwe, karauk roat akas ak sarau maun awarona, sarau mia, äiewe, ‘Is sarau ro enim näwäü wäpik, is erar sarau rai sarau moram.’ ”

Jisas nukas roat 10 orip sip repros orip jekur marowon.

¹¹ Jisas ko Jerusalem näu mena pote rai, ko Samaria provins pak Galili provins kamuk potowon. ¹² Ko kar mena tononuk, roat 10 orip ak sip repros orip atapukas senek tai rain tarwarowon. ¹³ Akas urweanik, äiein, “Jisas, näu ro, ikenun wonti mukoinam, ik sareik.”

¹⁴ Jisas nukas apwaromara, awarowon, “Ak potoinai, Anut kamuk raiäi roat opok akan

enmaksau ätär marowe.” Ak potona potona, kiro sip repros manowon. ¹⁵ Karar ro ko aparwon kon sip aru manonuk, ko ätäi koumara, sakau urwemara, Anut jou muruwon. ¹⁶ Koi, omnokou opok Jisas nukan isou opok uou sur wemara, jou muruwon. Kiro ro ko Samaria* provins pakan. ¹⁷ Kesernuk, Jisas nukas äiewon, “Roat 10 orip jekwaromin, roat 9 orip ak erapok manoin? ¹⁸ Okoro Samaria ro ko atapukan. Owon nukarar koumara, Anut jou muru?” ¹⁹ Jisas nukas kiro ro auruwon, “Na siräinam, man. Na nan won epar momon, okon, na eposek sareisai.”

Anut ätäi roasiret kamwaraun onok owo senek kowai.

(Matu 24:23-28, 37-41)

²⁰ Karauk Parisi roat akas Jisas totorin, “Anut ätäi kamoikaun esepa kowai?” Kos ätäi awarowon, “Anut ätäi ak kamwaraun kounuk, ak ko amiakas wa aparai. ²¹ Kar ros wa äiäi, okoro peu koi aparwe, aisen peu aparwe. Utianik, ak rowe, Anut ak kamwaraun rusapai ak siarakap pe rau.”

²² Keser awareanik, kos kon tamareäu roat awarowon, “Kar omre päi kiro opok akan ronkat ak Ro Nukan Mokoï aparam rai äiäiei, utianik, ak ko wa aparai. ²³ Karauk roat akas awaraiei, ‘Aisen aparwe!’ ‘Okoro opok aparwe!’ Ak kiro roat akan ämän roinai, epar rai wa tainware manau. ²⁴ Ro Nukan Mokoï kowaun ses opok, omar käiemara, ermänirmara, karaima poteäu senek. Ro Nukan Mokoï kowaun ses opok, kiro onok senek keser kowai. ²⁵ Utianik, amke ko

tätäi sosop oumara, okoro omnokou pakan roat näunäu akas ko wena, meiäi.

²⁶ Meter Noa rawon ses opok, roasiret akas keserin senek, rusapai nais Ro Nukan Mokoi kowaun ses opok keseriar keseraiei. ²⁷ Roasiret ak o je rai, an je rai, ro asir oi rai, ak keser rauna rauna, Noa ko ous uru tononuk, joi näwäus koumara, roasiret erekapu oware jenuk, meiein.

²⁸ Lot rawon ses opok nais keseriar keserin, roasiret erekapu an o pak jeanik, nepipir rain. O kau mianik, osap ätäi aiaukun arianik, woia o uku we rai, ou awau me rai nepipir rain.

²⁹ Kiro ses opok, Lot kiro mena ute manonuk, ep näwäu salfa* orip omar oikas koumara, kiro pakan roasiret erekapu jerwarnuk, meiein. ³⁰ Ak keser rain senek, rusapai nais keseriar keserna keserna, Ro Nukan Mokoi ko amop kowai.

³¹ Kiro ses opok, ro ko ou oik rawai, kon osap owa rau owaun wa nai. Kar ro ko woia rawai, ätäi kon mer eposek owaun mena wa potai. ³² Ak Lot nukan asir ronkatewe. ³³ Inok ro ko kon totok isanun wa meiäi, kiro ro kon totok erekapu wasaräi. Inok ro ko kon totok isanun meiäi, kon totok orip orip awau rawai.

³⁴ Is epar senes awarom, kiro ses opok pututu ro oirori au patan karar opok ninaieir Anut nukan sarau eitek akas kar imäianik, kar ute manaiei. ³⁵ Asir oirori au ma rei rawaieir opok, kar asir koi imäianik, kar asir ute manaiei. [³⁶ Ro oirori au woia sarau me rawaieir, kar imäianik, kar ute manaiei.]”

³⁷ Kiro ämän roianik, kon tamareäu roat akas totorin, “Näwäu, kiro onok erapok päi?”

Jisas nukas ätäi awarowon, “Erapok opur meianik, poomre rawai, kiro opok epsimai sosop kiro opur pomou jaun pote tururaiei.”

18

Kar ämän wasarewareäwon ro pak kar wäimäs asir awan totok ämän.

¹ Keseria, Jisas nukas kar totok ämän kon tamareäu roat ak orip orip Anut aurianik, kos ak kurte wa sarwarnuk, akan woiaka aru wa mau rai awarowon. ² Kos äiewon, “Kar näu mena, kar ämän wasarewareäwon ro ko Anut nukan ämän wa tainoriäu. Karauk roat akan ämän roianik, jekur wa sarwareäu. ³ Kiro mena nais kar wäimäs asir ko orip orip kiro ro opok koumara, auriäu, ‘Isan iwäi jaias is aru murauru na is sareir.’ ⁴⁻⁵ Kiro ros kurte kiro asir saräu wa. Rai rai, kon wou uruas ronkatemara, äiewon, ‘Is Anut nukan ämän wa tainoriäim, karauk roasiret mesin wa ronkateäim. Is apu kiro epar, utianik, okoro wäimäs asir ko is sarau näwäu iriäu, okon, is ko saräm. Ko wa sareita, orip orip is siarap kounuk, is wäsuk irai.’ ”

⁶ Jisas nukas ätäi äiewon, “Ak kiro ämän wasarewareäwon ro aru nukan ämän rowe. ⁷ Anut nukas kon roasiret sare marowon, akas omre orip orip sankeu pututu sarwaraun waiena, kos ak sarwaraun itok ra? Omre rumuk rai rai sarwarai ra? ⁸ Is epar senes awarom, ko akan wai roumara, kurte sarwarai. Tawa Ro Nukan Mokoi ätäi kowai ses opok ko okoro omnokou pakan roasiret akan woiaka epar moin aparai ra, wa?”

Kar Parisi ro pak kar takis aiauk oiäu ro awan totok ämän.

⁹ Jisas nukas karauk roasiret akasar akan ronkatis akan onok erekapu eposek äiäi, karauk roat akan onok aru rai äiäi totok ämän marowon.

¹⁰ “Kar muti, ro oirori au Anut auraun tup ou năwău uru tonoirin. Kar ro ko Parisi ro kar ro ko takis aiauk oiăwon ro.

¹¹ Kiro Parisi ro ko nukarar tai raumara, Anut aurmoi, äiewon, ‘Anut, is na pere aisom. Is karauk roat senek wa. Is sätwareanik, osap erar wa oiăim, sintore ämän wa utiăim. Is karauk akan asiret wa imware ariăim. Keseria, is na pere aisom. is kiro takis aiauk oiău ro aisen tai rau senek wa. ¹² Is tup orip orip omre oirori opok na jou musianik, o wa jeăim. Na jou musianik, isan osap erekapu 10 orip surwate mianik, karar sur na isiăim.’

¹³ Utianik, kiro takis aiauk oiău ro ko atapukas tai raumoi, kon oiok omar oik mau wa, ko wouti momara, äiewon, ‘O Anut Năwău, is onok aru orip, nas is sareir.’

¹⁴ Is epar senes awarom, kiro takis aiauk oiău ro, ko Anut nukan amuk opok eposek sarewon, kiro Parisi ro ko wa. Owon, inok ro ko nukasar kon enip rororai, kiro ron enip Anut nukan amukup năwău wa sarăi. Inok ro ko nukasar kon enip wa rororai, kiro ro ko enip jou orip rawai.”

Jisas nukas mokoit eteinanak kon sakau araun tapiaka atowon.

(Matiu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Karauk roasiret akas akan mokoinakut Jisas nukas kon ipou akan tapiaka opok kon

sakau araun rai, imware koin. Kon tamareäü roat akas kiro roasiret apwaromana, kewaroin. ¹⁶ Keserna, Jisas nukas ak mokoinakut kiro onok keserin aparianik, urwarnuk, kouna, kon tamareäwon roat keser awarowon, “Ak mokoinakut utwarona, is siarap kowaiei, ak wa tämarau. Roasiret ak okoro mokoinakut senek sareanik, ak äpu Anut akan kamwareäü ro näwäü. ¹⁷ Is epar senes awarom, inok roasir ko mokoinak senek saräü wa, Anut nukas kon kameäü ro näwäü wa rawai.”

Roat osap sosop orip pak Anut nukan kamwareäü onok pak.

(Matu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Kar Juda akan kamwareäü ro näwäus pemara, Jisas totorwon, “Ro eposek, is owosemoi, isan totom awau orip orip rawai?”

¹⁹ Jisas nukas kiro ro ätäi auruwon, “Na owon is ro eposek airom? Kar okoro omnokou pakan ro ko eposek wa. Anut karar eposek. ²⁰ Na sintore ämän äpu, na kar ron asik wa imäi ko pak ariau, na kar ro weta, wa meiäü, na karauk roat akan osap wa päu owau, na kar ro nukan enkup sät ämän wa mau, nan momon anin orien ämän erekapu tainor.” *Kisim Bek 20:12-16*

²¹ Kiro ros ätäi auruwon, “Meter is eteinak opok, kiro sintore ämän erekapu tainori koi, rusapai nais keseriar raim.”

²² Jisas ko kiro ämän roumara, ätäi auruwon, “Kiro itok, karar onok karar na itimoisi rau. Na pote, nan osap erekapu karauk roat are kureta, akas kiro osap kau mona, kiro aiauk oinam, saruku roat osap wäpik kiro aiauk inäi aram. Na

kiro keserta, tawa na omar oik osap sosop owam. Kiro onok kesernam, na koi is tainoir.”²³ Kiro ro ko osap sosop orip. Keseria, kiro ämän roumara, kon wou usu sarewon.

²⁴ Jisas nukas kiro ron wou usu sarewon aparmara, äiewon, “Roat osap sosop orip ak Anut nukas kamwaraun sarau sakau maiei.²⁵ Kar opur kamel ko omjo näkeäi nil nukan amarer uruas tonaun kananäi. Ro aiauk sosop orip ko Anut nukan ro senes saräun kiro sarau sakau kananäi.”

²⁶ Roat kiro ämän roianik, akas totorin, “Keseria, Anut nukas inok ro imäienuk, ko pak erek orip orip rawai?”

²⁷ Jisas nukas awarowon, “Owo onok roat akas keseraun itok wa, Anut nukas keseraun itok.”

²⁸ Keseria, Pita nukas äiewon, “Ik iken mena pak iken osap pak erekapu utia, na tainoise koumun.”

²⁹⁻³⁰ Jisas nukas äiewon, “Is epar awarom, inok ro ko Anut nukan roasiret sarwaraun mesin ronkateanik, kon mena, wau, amakut, awakut, momokut pak utwareanik, kowon, Anut nukas rusapai omnokou opok kiro osap ute kowon senek sosop ätäi nurai. Kos tawa ko totok awau orip orip rawaun sakau nurai.”

Jisas nuka tätäi sosop oumoi, meiäun ämän ätäiar awarowon.

(Matiu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisas nukas kon tamareäu roat 12 orip kasakup imware potomara, keser awarowon, “Ak rowe, ik Jerusalem mena tonam. Kiro ämän meter Anut nukan ämän roianik, areai roat akas Ro Nukan Mokoï mesin äiein, kiro ämän erekapu

rusapai epar päi. ³² Jerusalem menan roat akas ko kar omsau pakan roat näunäu akan ipiakap muraiei. Akas kiro ro jeje ämän aurianik, onok aru murianik, opokup sinok kuräiei. ³³ Akas kiro ro mänkäsirianik, wena, meiäi. Utianik, omre 3 opok, ko ätäi siräiäi.”

³⁴ Kon tamareäu roat ak kiro ämän roin kon onoktapau ak äpu wa. Kiro ämän onoktapau ak opok ämäi rawon. Ak Jisas nukas kiro ämän awarowon jekur ronkatäu wa.

*Jisas nukas kar ro amuk utup jekur mowon.
(Matiu 20:29-34; Mak 10:46-52)*

³⁵ Jisas ko Jeriko mena penuk, kar ro amuk utup ko apu opok tane raia, osap nik mareäu.

³⁶ Ko roasiret apu opok arina, roumara, kos totwarowon, “Kiro owoserai?”

³⁷ Akas ätäi aurin, “Nasaret menan Jisas kou.”

³⁸ Kos urwemara, äiewon, “Jisas, Devit nukan Mokoi, na isanun wonti moinam, is sareir.”

³⁹ Karauk roat akas amke ko siakup potoin akas kerianik, aurin, “Na asor.” Utianik, kiro ros ätäi näwäu urwewon, “Jisas, Devit nukan Mokoi, na is sareir.”

⁴⁰⁻⁴¹ Keseria, Jisas nukas sumianik, kiro ro amuk utup ko siakup imäi kowaun awarowon. Ko siakup imäi kouna, Jisas nukas auruwon, “Isas na owosisaun airom?” Kos ätäi äiewon, “Näwäu, is ätäi ami uraienuk, apu aparam.”

⁴² Keseria, Jisas nukas auruwon, “Nan won epar momon, okon, na ätäi amun urareinam, apu apar.”

⁴³ Ko keser äienuk, kurte amuk uräianik, ko ätäi om aparwon. Keserianik, ko Anut jou murumara, Jisas tainori potowon. Roasiret ak kiro onok aparmana, ak erekapu Anut jou muroin.

19

Jisas Sakias ori.

¹ Jisas ko Jeriko mena tonomara, Jerusalem mena manaun manowon. ² Kiro mena kar ro ko takis aiauk oiäwon ro, kon enip Sakias, ko aiauk sosop orip. ³ Ko Jisas ro owo senek, koura rai aparau keserwon, Sakias ko ro rumukäu wa, ko katunak. Keseria, roasiret sosop akas Jisas sorotorin ko aparau senek wa. ⁴ Keseria, ko koteteip amke kurte potomara, kar am rumuk aparmara, kiro am oik tonowon, Ko äpu Jisas ko kiro am siakupas kowai. ⁵ Jisas ko kiro am siakup pemara, kiro am oik Sakias rawon aparianik, auruwon, “Sakias, na am oikas kurte ne. Is rusapai pututu nan owa ninam.”

⁶ Keser aurnuk, Sakias ko am oikas kurte nomara, ko nepipirmara, Jisas kon owa imäi potowon. ⁷ Roat ak kiro onok aparmana, kasiaka penuk, äiein, “Kiro ro ko onok aru miäu ron owa o jau potou.”

⁸ Sakias nukas kiro ämän roianik, siräumara, Jisas auruwon, “Näwäu, isan osap erekapu inäianik, karauk roat osap wäpik wopure rai aram. Is meter karauk roat sätwareanik, akan osap erar päu oimin, ätäi kiro osap oimin pak karauk osap sosop pak aram.”

⁹ Jisas nukas ätäi äiewon, “Okoro ro ko nais ik senek Apraham nukan kinjauk. Keseria,

rusapai roasiret okoro owan Anut nukas ätäi imwarou. ¹⁰ Ro Nukan Mokoi ko roat wasarein itanwareanik, imwaraun kowon.”

*Aiaukun totok ämän.
(Matiu 25:14-30)*

¹¹ Roasiret kiro ämän rouna rouna, Jisas nukas kar totok ämän marowon. Ko Jerusalem mena siakup rawon. Keseria, roat akan ronkat Anut nukas rusapai kon roasiret kamwarau kou äiein.

¹² Keseria, kos awarowon, “Kar ro ko kamwareäu ro pakan tupsiu. Ko omsau atapuk kon näu mena kamäun enip owaun potomara, ätäi kowaun ronkatewon. ¹³ Ko manaurmara, kon sarau roat 10 orip urwaromara, ko siakup potona, karar karar aiauk 2,000 orip aromara, awarowon, ‘Ak okoro aiauk arom sarau nuruwe. Is ätäi koita, owam.’ ¹⁴ Kon menan roat akas akan woiakas konun meiäu wa. Keseria, roat akas karauk roat äsimwarona, potomoi, kiro omsau ko potowon pakan roat awaroin, ‘Ik kiro ro ko ik kamoikaun sare murau wa.’

¹⁵ Utianik, kiro ro kon omsau kamwaraun enip oumara, ätäi kowon. Ko ätäi koumara, kiro sarau roat aiauk are manowon, sarau mianik, karauk aiauk oi ra wa rai äpu maun urwar-nuk, ko siakup pein. ¹⁶ Kar ro amke pemara, äiewon, ‘Näwäu, kiro aiauk 2,000 iromon sarau mianik, ätäi aiauk 2,000 oimin.’ ¹⁷ Kiro ro näwäu nepipirmara, auruwon, ‘Kiro eposek, na sarau ro eposek, na osap eteinak jekur kamemon, okon, kiro mena ten orip kamwaram.’ ¹⁸ Kar sarau ro pemara, äiewon, ‘Näwäu, kiro aiauk 2,000 iromon sarau mianik, aiauk 1,000 oimin.’ ¹⁹ Kiro

ro nāwāu nukas auruwon, ‘Na kiro mena 5 orip kamām.’

²⁰ Kar sarau ro pemara, äiewon, ‘Nāwāu, nan aiauk iromon omjo sies otpar ämäi musomin, okoro rau. ²¹ Is na imineisomoi, kesermin, owon, na ro kurte kasat peäum. Karauk roat akas osap mona, raiäu, nas erar oi maneäum. Karauk roat akas o uku wein, nas o erar oiäum. Keserta, is na imineisomoi, kiro onok kesermin.’ ²²⁻²³ Kos ätäi auruwon, ‘Na sarau ro aru, nakan ämänisar ätäi naka wasareisai. Na äpu, is kasi kurte peäu, owo osap isan wa is erar oiäim, Keseria, na owon isan aiauk benk opok murau utomon? Is ätäi keser koita, kiro aiauk pak karauk aiauk pak owam.’

²⁴ Keseria, kos kon kameäi roat siakup tai rain awarowon, ‘Kiro aiauk kon ipou pakan senri oinai, kiro sarau ro aiauk 4,000 orip nuruwe.’ ²⁵ Akas ätäi kiro ro aurin, ‘Nāwāu, kiro ro ko aiauk 4,000 orip!’ ” ²⁶ Kos ätäi awarowon, “Is epar senes awarom, inok ro ko osap sosop orip, ko sarau miäu, kiro ro ko Anut nukas karauk osap sosop senes nurai. Inok ro ko osap wäpik ko eteinak orip, ko sarau wa miäu, Anut nukas kiro ro pakan osap erekapu senri owai. ²⁷ Utianik, kiro roat meter is okoro nāu mena wa kamäu äianik, iwäi muroin, kiro roat imware koumoi, is amiap akwarona, meiäiei.”

Jisas ko kamwareäu ro nāwāu senek Jerusalem mena tonowon.

(Matiu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

²⁸ Jisas ko kiro totok ämän aware kuremara, amke Jerusalem mena tonaun potowon. ²⁹⁻³⁰ Ko kar om enip Betfasi pak Betani mena omtorou

enip Olivet opok pemara, kon tamareäü ro oirori amke äsimwatianik, awatowon, “Au mena karaima rau opok potoinair, kar donki nak pararar moin rau, imäi kower. ³¹ Utianik, kar ros au kiro donki nak owon ourair rai totwatonuk, awas ätäi aurwer, ‘Iken Näwäus okoro donki sarau orip äiewon.’ ”

³² Au poteanik, Jisas nukas ämän awatowon siar aparirin. ³³ Au poteanik, kiro donki nak muris rakir moin mur uräuna uräuna, kiro donki atak ro pemara, awatowon, “Au mur donki pakan owon uräurair?” ³⁴ Awas ätäi kiro ro auririn, “Iwen Näwäus kiro donki sarau orip äiewon.” ³⁵ Au kiro donki nak Jisas siakup imäi poteanik, akan karauk omjo rumukäu kiro donki nukan mekesu opok puris rue mianik, Jisas nukan ipou atona, ko kiro donki oik tone tanewon. ³⁶ Ko donki pakas potonuk potonuk, roasiret akas akan omjo apu opok tai potaun puris rue me potoin.

³⁷ Ko Jerusalem mena siakup, omtapau Olivet nukan apu siakup potowon. Kon tamareäü roat pak roasiret erekapu ak onok atap atap kos meter keserwon aparin ak nepipirmoi, Anut nukan enip oik jou murianik, potoin. ³⁸ Ak äiein, “Ik okoro kamoikaun ro näwäu Anut Näwäu nukan enip pakas kou jou murau. Omar oik akan woiaka päurar rawai. Anut nukan enip kämioik jou murau.” *Buk Song 118:26*

³⁹ Ak kiro onok keserna, karauk Parisi roat akas Jisas aurin, “Näu ro, nan tamareäum roat awarota, asoraurai.”

⁴⁰ Jisas nukas ätäi awarowon, “Is epar senes awarom, ak asorna, okoro aiauk apu opok rai akasar urweanik, Anut nukan enip jou muraiei.”

Jisas ko Jerusalem mena aparmara, wouti mowon.

⁴¹⁻⁴² Jisas ko Jerusalem mena aparmara, wouti näwäu momara, äiewon, “Ak rusapai owo onok woiaka päurar rawaun äpu maiei, kiro eposek. Utianik, okoro onok ämäi rau, ak aparau senek wa. ⁴³ Karauk omre päiei, nan iwäi jaunat akas kasiaka penuk, pe erekapu aru musaiei. Ak aiaukus porim ate miäi senek, karaima karaima karirim katoisaiei. ⁴⁴ Akas peanik, na erekapu aru musianik, nan roasiret kiro opok rai erekapu akwarona, meiäiei. Kar aiauk kiro opok rau kon omoi utona, wa rawai. Anut nukas ak imwarau kowon, ak äpu mau wa. Keserianik, kiro usu owaiei.”

Jisas nukas roat tup ou näwäu owa emwarowon.

(Matiu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Keser äianik, Jisas nuka Jerusalem mena tonowon. Jisas ko tup ou näwäu owa tonomara, roat osap kau me rain emwaronuk, erekapu imine manoin. ⁴⁶ Kos awarowon, “Meter Anut nukan ämän jer we moin, ‘Anut nukas äiewon, ‘Isan ou kiro roasiret akas is pak aräun ou, *Aisaia 56:7*

utianik, akas okoro päu roat akan ämäi rawaun omoi senek sare moin.” ’ ” *Jeremaia 7:11*

⁴⁷ Omre orip orip, Jisas ko kiro tup owa tone raumara, Anut nukan ämän roasiret tamareäu. Anut kamuk raiäi roat näunäu pak sintore

ämän tamareäi roat pak roasiret kamwareäi roat näunäu akas Jisas wäun rai ämän ate rain. ⁴⁸ Utianik, ak kiro onok keseraun kar apu aparau wa. Owon, roasiret ak orip orip Jisas nukan ämän roiäi. Ak kon kar ämän utaun senek itok wa.

20

Karauk roat akas Jisas ko sakau inokos nuruwon rai totorin.

¹⁻² Kar omre opok, Jisas ko tup ou näwäu owa roasiret tamareanik, Anut nukan Ämän Eposek mare rawon. Anut kamuk raiäi roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat pak karauk kamwareäi roat näunäu, akas pemaña, Jisas aurin, “Na owo sakau oianik, kiro onok keseriäum? Inokos na sakau isowon? Na ik aik.”

³⁻⁴ Jisas nukas ätäi keser awarowon, “Isas nais ak totwaraurim, is airowe, Jon ko an jomareäwon ro, ko Anut nukas sakau nuruwon ra, ara, roat akas sakau nurin?”

⁵ Keseria, aka aka areanik, äiein, “Ik ko owo räi aurau? Utianik, ko Anut nukan sakau pakas an jomareäwon äieta, kos äiäi, keseria, ak owon akan woiaka epar mau utoi rai aikai. ⁶ Utianik, ik ko ro pakan sakau orip äieta, okoro roasiret akas ik aiaukus iwoikona, meiäm, owon, ak Jon ko Anut nukan ämän roianik, areäu ro rai sakau ronkateäi.” ⁷ Kesermana, akas äiein, “Jon inokos sakau nuruwon ik äpu wa.”

⁸ Jisas nukas ätäi awarowon, “Is nais, inokos is sakau ironuk, kiro onok keseriäim ak wa awaram.”

*Wain woi kameäin roat aru akan totok ämän.
(Matiu 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Jisas nukas kiro totok ämän roasiret maromara, awarowon, “Kar ro ko wain woi momara, karauk roat kiro woia sarau maun kau mareanik, sarau mona mona, nuka omsau atapuk pote om ses rumukäu rawon. ¹⁰ Wain nemauk murunuk, owaun ses penuk, kiro woi atak ros kon kar sarau ro kiro wain woia sarau me rain roat rawa karauk wain nemauk oi nuruna, oi kowaun rai, äsimornuk, potowon. Utianik, kiro woi kame rain roat akas kiro sarau ro wemana, wain nemauk wäpik orip erar äsimorna, potowon. ¹¹ Keserna, ätäi kar sarau ro äsimornuk, potowon. Ko nais keseriar wemana, aru murianik, erar äsimorna, potowon. ¹² Keserna, kos ätäi kar äsimornuk, potowon. Ko nais keseriar keserin. Ak ko nais weanik, kasik känkurena, nowon. ¹³ Keseria, kiro wain woi atak ros äiewon, ‘Is owosäu? Isan mokoi karar isan woias konun meieäm äsimoram. Ak kon ämän roumoi, wa aru muraiei.’ ¹⁴ Keseria, kon mokoi karar äsimornuk, potowon. Kiro roat akas kon mokoi aparmana, aka aka äiein, ‘Kiro woi atak ron mokoi kou. Kon momok meienuk, kos kon momokun osap erekapu owai, okon, ik ko weta, meienuk, okoro wain woi iken saräi. Kir ik kesernam.’ ¹⁵ Keseria, ak kiro mokoi wain woian imäi neanik, woi kasakupai wena, meiewon.

Jisas nukas totwarowon, ‘Kiro wain woi atak ros kiro sarau roat owoswarai? ¹⁶ Ko koumara, kiro sarau roat erekapu akwaronuk, meiena, kiro wain woi karauk roat akan ipiakap marai.’ ”

Roasiret ak kiro totok ämän roumana, äiein, “Kiro onok wa keserai.”

¹⁷ Jisas nukas ak sakau apwareanik, totwarowon, “Kiro ämän Devit nukas meter jer wewon, kon onoktapau owo senek?

‘Kiro ou tutu ou miäin roat akas aru äumoi, sauk moin.

Rusapai, kiro ou tutu kamuk opokan ou tutu sakau eposek sarewon.’ *Buk Song 118:22*

¹⁸ ‘Inok roasir kiro tutu opok siotorai, kiro roasir erekapu pitpatir usipnirnaräi. Kiro tutus kar ro opokup nonuk, kiro ro ko maimai senek saräi.’ ”

Roat akas takis ai auk Sisa nuraun itok ra wa rai Jisas totorin.

(Matiu 22:15-22; Mak 12:13-17)

¹⁹ Sintore ämän tamareäi roat pak Anut kamuk raiäi roat näunäu akas Jisas kiro opokar sakau ataurin, owon, ak äpu ko kiro totok ämän akan onok mesin awarowon. Ak roasiret iminewareanik, ak ko sakau atau wa.

²⁰ Keseria, ak karauk roat kau marianik, äsimwarona, koin. Kiro roat akas ik roat eposek äiäun rai sätäumana, Jisas apari rain. Ko owo ämän sät äienuk, sakatianik, omsau akan ro näwäu opok imäi potaun rai keserin. ²¹ Kiro kau maroin roat akas pemana, Jisas totorin, “Näwäu, ik äpu nan ämän ätär mukiäüm, kiro epar. Ik äpu na roat näunäu wa iminewareäüm, na Anut nukan onok karar epar ätär mukiäüm. ²² Nan ronkat owo senek? Moses nukan sintore ämän opok, ik Rom akan kamwarau ro näwäu ai auk nuraun itok ra, wa ra?”

23-24 Jisas nukas ätäi akan sät ämän äpu mōmara, awarowon, “Is kar aiauk ätär murowe. Okoro aiauk opok inokon totok enip orip rau?”

Akas ätäi aurin, “Sisa* nukān.”

25 Jisas nukas awarowon, “Owo osap Sisa nukān kiro Sisa nuruwe, owo osap Anut nukān kiro Anut nuraiei.”

26 Ak roasiret akan amiakap kon ämän roin sakau atāu senek wa, ak kon ämän awarowon roianik, ronkat sosop oi rain.

Jisas nukas roat meieanik, siräiäi ämän awarowon.

(Matu 22:23-33; Mak 12:18-27)

27-28 Karauk Juda akan roat näunäu, enmaka Sadusi*, akas äiäi, roat meiäi ätäi wa siräiäi rai äiäi. Karauk Sadusi roat akas pemana, Jisas aurin, “Näwäu, Moses nukān sintore ämän opok keser jer wewon, ‘Kar ro kon wau mokoī wäpik meie ute manonuk, kon amakus awakun wau oumara, mokoī mai. Kiro mokoī meiewon ron senek saräi.’”²⁹ Utianik, kar muti kar ro kon mokoit 7 orip. Mokoī urektapau asik oumara, ko mokoī wäpik meiewon.³⁰ Keseria, kon amakus kiro asir owon. Ko nais mokoī wäpik meiewon.³¹ Keseria, kar amunakas kiro asik owon, ko nais mokoī wäpik meiewon. Keseriar pote kiro roat 7 orip kiro asik oin erekapu mokoī wäpik, meiein.³² Kiro roat erekapu meiena, kiro asir ruris meiewon.³³ Kiro asir roat 7 oripas oin, tawa meiein roasiret siräiäiei omre opok sirauna, kiro inokon asir rawai? Omnokou opok, kiro roat 7 orip meiein akas kiro asir karar oin.”

³⁴ Jisas nukas ätäi awarowon, Rusapai roasiret awau rai rai ak epar ouratäiäi. ³⁵ Kiro roasiret eposek ak meieanik, tawa awau orip orip rawaun siräiäiei, ak ätäi wa ouratäiäiei. ³⁶ Ak Anut nukan sarau eitek senek saremoi, ätäi wa meäiei. Ak meieanik, siräiein, keseria, ak Anut nukan mokoit asinakut awau orip orip rawaiei. ³⁷ Moses nukas roat meiein, siräiäi mesin äiewon. Rusapai kiro ämän amop rau. Meter ep arou am eteinak opok jeremara, ko Anut enip keser mianik, äiewon, Apraham, Aisak, Jekop akan Eit. *Kisim Bek 3:6*

³⁸ Keseria, Anut ko roat meiein akan Eit wa, roat orip orip awau raiäi akan Eit. Kon amuk opok kiro askanai meiein ak erekapu awau rai.”

³⁹ Karauk sintore ämän tamareäi roat akas äiein, “Näu ro, kiro ämän äiem eposek.”

⁴⁰ Keseria, kar ros Jisas kar ämän ätäi totoraun iminein.

Krais inok.

(Matiu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Jisas nukas roasiret awarowon, “Owon roasiret akas Krais ko Devit nukan Mokoï äiäi?
⁴²⁻⁴³ Devit nukasar Buk Song opok keser jer wemara, äiewon,

‘Anut Näuäü nukas isan Näuäü auruwon,

“Na isan ipi näu kaima taneta, isas nan iwäi jaunat erekapu itimwareanik, nan isonap mare-ita, nan inkaruru rawaiei.” ’

Buk Song

110:1

⁴⁴ Devit nukasar ‘Krais ko isan Näuäü’ äiewon, keseria, owoseanik, akas ko kon mokoï äiäi?”

Sintore ämän tamareäi roat akan onok.

(Matiu 23:1-36; Mak 12:38-40)

45-46 Roasiret ak erekapu ämän roi rauna rauna, Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Ak sintore ämän tamareäi roat akan onok jekur aparwe. Kiro roat ak omjo eposek mianik, nepipir ariai. Roasiret akas kiro roat apu opok ra, amket opok ra pe apwarea, uoraka sur wena, kiro roat aka nepipiriäi. Ak Juda roasiret akan tururiäi owa ra, o jaun omoi ra pemoi, tanäun omoi eposek oiäi. ⁴⁷ Kiro roat akas wäimäs asiret sätwareanik, akan owan osap erar oi maneäi. Karauk roat akan amiakap nais ak Anut aurianik, ämän rumukäu miäi. Tawa, Anut nukas koi wasarewaraun ses opok, kiro roat ak usu näwäu senes owaiei.”

21

¹ Jisas ko tup ou näwäu owa raunuk raunuk, roat osap sosop orip akas ai auk Anut nuriäi tup owan bokis uru mona, apwarwon. ² Kar wäimäs asir pemara, ai auk eteinak oirori, 2 toia senek, Anut nuruwon. ³ Jisas ko kiro aparmara, äiewon, “Is epar senes awarom, okoro wäimäs asir ko ai auk näwäu senes mowon. Kos karauk roasiret erekapu itimware rau. ⁴ Okoro roasiret erekapu ak akan ai auk sosop rau, karauk ai auk karar oumoi, Anut nurin. Utianik, okoro asir ko ai auk wäpik senes. Ko kon ai auk erekapu Anut nuru, ko o kau maun kar ai auk rawau wa.”

Jisas nukas okoro tup ou näwäu aru saräi rai äiewon.

(Matiu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Karauk Jisas nukan tamareäu roat akas äiein, “Ai auk eposekus ou ate moin pak mer eposek

roat akas Anut nurin pak aparwe.” ⁶ Jisas nukas ätäi awarowon, “Kiro osap ak rusapai apari, omre päi opok iwäi jaunakat akas koianik, kiro ou erekapu aru maiei. Kiro ou moin aiauk erekapu uräi naiei. Kar aiauk kon omoi wa rawai.”

*Jisas nukas tawa usu näwäu päi äiewon.
(Matiu 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Jisas nukan tamareäu roat akas ätäi totorin, “Näwäu, kiro onok esepa päi? Owo onok amke penuk, kiro ik äpu mam?”

⁸ Kos ätäi awarowon, “Ak jekur apai rawe. Karauk roat akas ak sätwaraiei. Roat sosop akas pemana, isan enim atea, keser äiäiei, ‘Is Jisas ätäi imwaraun ro pe raim.’ ‘Omre rusapai peu,’ äiäiei. Ak kiro roat pote wa tainwarau. ⁹ Ak marai kowai ämän pak marai jejep pak siarakap kounuk, roumoi, ak wa karkairau. Kiro onok epar amke päi. Utianik, wasarewaraun ses kiro kurte wa pekeräi.”

¹⁰ Keseria, kos ätäi awarowon, “Kar omsau pakan roasiret akas siräianik, kar omsau pakan roasiret pak iwäi muratäianik, weräiäiei.

¹¹ Okoro omnokou opok mim näwäu omsau atap atap päi. Karauk omsau sou näwäu senes päi. Karauk omsau sip näwäu atap atap päi. Omar oik onok atap atap pak iminäun osap pak päi ak aparaiei. ¹² Utianik, kiro osap kurte wa päi. Amke akan iwäi jaunakat akas ak sakatwareanik, aru maraiei. Ak isan tamareäim roat isan ämän are ariaiei, okon, ak tururiäi owa akan ämän roianik, karapus owa maraiei. Ak imwarea, omsau kamwareäi roat näunäu akan

ipiakap maraiei. ¹³ Ak kiro onok kesewarona, akas isan ämän eposek awaraiei. ¹⁴ Kiro omre kurte wa päi opok, akan woiaka päurar moinai, owo ämän aräun ronkat sosop wa mau. ¹⁵ Owon, isakasar kiro ämän pak ronkat eposek ak aram. Keserita, akan iwäi jaunakat akas ak sät ämän moi rai wa awaraiei. ¹⁶ Akan momonakat, aninakat, aunakat, amunakat pak akan kinjau-nakat pak akan jaunakat akasar, ak akan iwäi jaunakat akan ipiak opok maraiei, karauk ak akwarona, meiäiei. ¹⁷ Ak isan tamareäim roat, okon, roasiret erekapu ak mesin kasiaka peanik, sauk maraiei. ¹⁸ Utianik, ak jekur rawaiei, akan tapiaka urik erekapu eposek rawai, karar wa siräi nai. ¹⁹ Ak sakau tai rawe. Keserna, akan totomaka orip orip awau rawai.”

*Jisas nukas Jerusalem mena aru mai äiewon.
(Matiu 24:15-21; Mak 13:14-19)*

²⁰ Jisas nukas ätäi äiewon, “Ak Jerusalem kon iwäi jaukut akas pe karirim katorna, aparia, ak äpu maiei kiro Jerusalem mena rusapai erekapu aru maiei. ²¹ Keserna, roasiret ak Juda provins rai omtorou oik imine manaiei. Roat ak Jerusalem mena raiäi, kiro mena ute kasik imine manaiei. Jerusalem mena kasakup raiäi roat, kiro mena wa tonaiei. ²² Kiro omre usu näwäu ses päi, kiro Anut nukas roat akan onok aru miäi ätäi amuk arai. Meter Anut nukan ämän areai roat akas jer wein, kiro epar päi. ²³ Kiro ses opok, asiret amaiwo orip pak asiret mokoit apur jerai orip ak wopuräiei. Usu näwäu okoro omnokou opok päi. Anut nukas kasak pemara, kiro roat aru marai. ²⁴ Karauk roat

weräianik, siräpis akwarona, meiäiei. Karauk roat karapus maraun imwareanik, kar omsau potaiei. Keseria, kar omsau pakan roasiret akas okoro mena pe oi rauna rauna, pote Anut nukasar akan ses patarai äiäi.”

Ro Nukan Mokoi kowai.
(*Matiu 24:29-31; Mak 13:24-27*)

²⁵ Jisas nukas ätäiar äiewon, “Tawa san, keir, päi opok onok atap atap päi. Okoro omnokou opokas urir nāwāu mas an opok siräienuk, roasiret ak kiro roumoi, erekapu iminäiei.

²⁶ Roasiret ak kiro osap omnokou opok päi rai kame raianik, ronkat sosop mia, akan woiaka uru nāwāu iminäiei. Amiaka koririrai, owon, omar oikan osap sakau rain erekapu ritratorai.

²⁷ Kiro onok kesernuk rai, roasiret akas Ro Nukan Mokoi omar oik iou pakas sakau nāwāu orip arou pakas kounuk, aparai. ²⁸ Kiro osap penuk penuk, ak sakau tai rainai, wa iminäu, ak omar oik eisane rawe, owon, Anut ak imwaraun ses ki kou.”

Suarou käunuk, ak äpu san tawaun ses pera.
(*Matiu 24:32-35; Mak 13:28-31*)

²⁹ Keseria, Jisas nukas ätäi kon tamareäu roat kar totok ämän awarowon, “Ak am suarou pak karauk am ronkatewe. ³⁰ Utianik, am suarou käienuk, kiro ak äpu miäi, kiro san tawaun ses pera. ³¹ Kiro keseriar, ak kiro onok atap atap penuk, ak äpu maiei, Anut kamwaraun ses pe rau.

³² Is epar senes awarom, okoro roat rusapai rai ak wa meiäiei opok, kiro kesek onok päi, ak aparai. ³³ Okoro omar omnokou pak erekapu

wasaräieir, utianik, isan ämän wa wasaräi, orip orip rawai.”

Jisas nukan tamareäu roat ak jekur tai rawe.

³⁴ “Ak jekur tai rawe. Warnuk, ak an sakau orip orip jaiei kiro raiaka käiäi. Ak okoro omnokou pakan osapun ronkat sosop owaiei. Keseria, kiro onokus ak aru mare raunuk raunuk, kiro omre opok Anut Nāwāu nuka kurte koi ak tarwarai. Kiro mukus opur weäi senek kesewarai. ³⁵ Kiro onok, roat erekapu okoro omnokou rai opok päi. ³⁶ Ak omre orip orip jekur sakau tai raianik, Anut nukas ak sakau araun orip orip auraiei. Keserna, kiro onok ak opok penuk, ak wa aru marai. Ak Ro Nukan Mokoï amukup jekur tai rawaiei.”

³⁷ Omre orip orip, Jisas nukas roasiret Anut nukan ämän tup owa tamareäu. Pututu ko omtapau enip Olivet kiro opok ninau poteäu. ³⁸ Roasiret ak Jisas nukan ämän rowaun orip orip taperar poteäi.

22

Roat näunäu akas Jisas wena, meïäun ronkat oin.

¹⁻² Kar tup enip Pasowa*, roasiret bret jis wäpik orip jeäi omre pe raunuk, Anut kamuk räiäin roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat pak akas roasiret iminewareanik, Jisas wena, meïäun ronkat ämäi ämäi oin.

Judas nukas Jisas roat näunäu ipiakap maraun paip marowon.

(Matiu 26:14-16; Mak 14:10-11)

³ Judas Iskariot ko kar Jisas nukan tamareäu ro. Satan nukas Judas nukan wou uru tonowon.
⁴ Kesernuk, Judas ko Jisas pak karauk tamareäu roat rain utwaromara, Anut kamuk raiäi roat näunäu pak roat tup ou kameäi pak rawa pote Jisas owose akan ipiakap maraun awarowon.
⁵ Ak kiro ämän roumana, ak nepipiria, akas ko aiauk nuraun rai a atoin. ⁶ Judas ko ior äumara, ko owose Jisas roat näunäu akan ipiakap maraun apu itane rawon. Keseria, kar omre roasiret sosop wa tururiäi opok ak ipiakap maraun kame rawon.

Jisas nukas Pasowa omre opok o jaun om jekur mowon.

(Matiu 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷ Kiro omre bret jis wäpik jeäi omre pewon. Kiro ses opok, Juda roasiret ak sipsip nak mantapau wemoi, patan opok amkea, Anut jou muriäi.
⁸ Keseria, kiro omre penuk, Jisas nukas Pita Jon ori äsimwatomara, keser awatowon, “Au potoinair, sumaun omre enip Pasowa opok o jaun omoi jekur mower.”

⁹ Awas ätäi auririn, “Ik erapok o jekurau?”

¹⁰ Kos ätäi awatowon, “Au kiro mena potaieir opok, kar ro ko an oremara, pea, au tarwatai. Kiro ro owa tonai opok tainori tonower.
¹¹ Tonoinair, kiro ou atak ro aurwer, ‘Iken Näwäus na aisou, isan tamareäim roat pak sumaun omre opok o jaun ou waru erapok rau?’
¹² Keser aursa, kos ou waru kar näwäu kämioik rau ätär matonuk, au kiro opok ik o jaun omoi jekur mower.”

¹³ Au poteanik, Jisas nukas awatowon siar aparianik, kiro owa o jaun omoi jekur moirin.

Jisas nukas an wain pak bret pak kon tamareäu roat arowon.

(Matiu 26:26-30; Mak 14:22-26, 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Pasowa o jaun ses penuk, Jisas kon tamareäu roat pak o jaun tanein. ¹⁵ Kos awarowon, “Isan woias ak pak is amke okoro o jeita, epar tawa tätäi näwäu senes oita, meiäm. ¹⁶ Is epar senes awarom. Is kiro pasowa o ätäi wa jam. Anut okoro omnokou kamäun amop kowai ses opok kiro epar ätäi jam.”

¹⁷ Keseria, Jisas nukas kap oumara, Anut aumara, äiewon, “Okoro an wain kap orip oinai, akasar aka aka je nurate pote. ¹⁸ Is epar awarom, is tawa okoro wain nemauk pakan an wa jam. Tawa Anut okoro omnokou kamäun amop kounuk, kiro epar is ätäi jam.”

¹⁹ Keseria, ko bret oumara, Anut ‘pere’ aurianik, ipous pararianik, kon tamareäu roat aromara, äiewon, “Ak oinai, jeie. Okoro isan enimsau. [Is okoro onok keserim apari ak tawa isanun ronkateinai, isan enim pakas keseriar pote keserwe.”

²⁰ Ak o je kurena, bret keserwon senek, wain an kap orip oumara, äiewon, “Okoro wain an kiro isan karian, Anut nukan paip awau kiro opok pasar rau, kiro ak arom, jeie.]

²¹ Utianik, inokos is isan iwäi jaiat ipiakap murai, kiro ro ko is pak erek tane rau. ²² Ro Nukan Mokoi ko kiro apu meter Anut nukas sare

muruwon tainori manai. Utianik, kiro ros kon iwäi jaukut akan ipiakap marowon kiro ro ko wopur.”

²³ Keseria, kon tamareäü roat aka aka äiein, “Kiro onok inokos keserai?”

Jisas nukan tamareäü roat aka aka inok näwäu rai ketäiein.

²⁴ Jisas nukan tamareäü roat aka aka ketäumoi, äiein, “Inok ik kamuk opok ro näwäu?” ²⁵ Jisas nukas awarowon, “Okoro omnokou pakan kamwareäi roat ak roasiret akan sarau roat senek kamwareäi. Kiro roat näunäu akas äiäi, ‘Ik iken roasiret jekur kamwareäum.’ ²⁶ Ak kiro onok senek wa keserau. Ro ak kamuk opok näwäu rau ko mokoi eteinak senek rawai. Akan kamwaraun ro näwäu ko sarau ro senek rawai. ²⁷ Inok ro ko näwäu? Kiro ro tane raumara, o jaun urweäu. Ko ro näwäu ra? Ro o wemoi, oi koiäu, ko ro näwäu ra? Kiro ro tane raumara, o jaun urweäu ko epar ro näwäu. Utianik, is akan ro näwäu is ak kamuk sarau ro senek sarwaroram.

²⁸ Is opok usu näwäu peäwon, ak is pak orip orip raianik, is wa utoire maneäi. ²⁹ Keseria, isan monias ak kamwaraun sakau irowon senek isas nais ak karauk roasiret kamwaraun sakau arom. ³⁰ Keseria, ak isan mena taneanik, isan patan pakan o pak an pak jaiei. Ak nais kamwareäi roat akan sia opok tanea, Israel akan tupsiu 12 orip akan onok wasarewaraiei.”

Jisas nukas Pita auruwon, “Nas ‘is ko äpu wa’ äiäm.”

(Matiu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

³¹ Jisas nukas äiewon, “Saimon, Saimon. Satan nukas ak wit nemauk seperiäi senek na ate apaisaun Anut nukas auruwon siar keserai. ³² Is nan won sakau maun rai Anut aurimin. Nan won ätäi is opok pirirmoi, is siarap koumata, nas ätäi nan sarau jaunat akan woiaka sakau mar.” ³³ Pita nukas ätäi Jisas auruwon, “Näwäu, is na pak karapus owa potea, meiäun raim.”

³⁴ Jisas nukas Pita ätäi auruwon, “Is epar senes aisom, Rusapai pututu, kakarau urwäu wa opok, nas isan enim ämäi momata, ‘Is ko äpu wa’ rai 3 orip äiäm.”

Jisas nukas kon tamareäu roat sakau ämän awarowon.

³⁵ Keseria, Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Kar muti is ak Anut nukan ämän roasiret awaraun äsimwaromin opok, ak kar aiauk ra, jo ra, su ra wa oi manaiei, ak kar osap owaun ronkatein ra?”

Akas ätäi äiein, “Ik kar osapun ronkatäu wa.”

³⁶ Jisas nukas ätäi awarowon, “Rusapai kiro onok atap, inok ro ko aiauk orip ra, jo orip ra, ko kiro owai. Inok ro ko siräp rumukäu wäpik, ko kon kar omjo karauk roat aronuk, kau mona, ko kiro pakan aiauk oumara, kar siräp rumukäu kau mai. ³⁷ Is epar awarom, meter jer weanik, äiein, ‘Akas kiro ro ko onok aru miäi roasiret pak turur maiei.’”

Aisaia 53:12

Kiro jer wein ämän epar rusapai is opok päi.”

³⁸ Kon tamareäu roat akas ätäi äiein, “Näwäu, siräp rumuk oirori okoro rau.”

Kos ätäi awarowon, “Ak kiro ämän ekep wa mau äiäk.”

Jisas nukas omtapau enip Olivet opok Anut auruwon.

(Matiu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas kiro mena utia, kar omtapau enip Olivet ko kiro opok orip orip maneäu opok potonuk, kon tamareäu roat akas ko tainori potoin. ⁴⁰ Kiro mena potea, kos keser awarowon, “Ak orip orip Anut aurna, Satan nukas ak wa ate apwarai.”

⁴¹ Keseria, ko ak utwareanik, kar ros ai wäun aiauk atapuk känkurenuk, poteäu senek opok potomara, kon uou sur wemoi, Anut auruwon.

⁴² Kos äiewon, “Moni, nakasar okoro usu is opok rau jākäi mo. Utianik, na isan ronkat wa tainorau, nan ronkat karar tainor.” [⁴³ Kesernuk, Anut nukan sarau eitekus omar oikas koumara, ko sakau muruwon. ⁴⁴ Jisas ko usu näwäu owaun ronkatemara, Anut sakau auruwon. Kesernuk kesernuk, kon musas karian senekus omnokou opok nowon.]

⁴⁵ Ko Anut auri kuremara, siräianik, pote kon tamareäu roat rain opok potowon. Ak woiaka aru mianik, erekapu ninoin apwarwon. ⁴⁶ Kos rurawaremara, awarowon, “Ak owon ekep nini rai? Siräinai, Anut aurwe. Keserna, Satan nukas ak wa ate apwarai.”

Jisas wena, meiaun koi sakau atoin.

(Matiu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

⁴⁷ Jisas nukas kon tamareäu roat are maronuk maronuk, roat näunäu sosop, Judas tainori pote Jisas sakau atau potoin. Judas ko Jisas nukan tamuriäu ro. Kos amke Jisas siakup potomara, oktokorowon. ⁴⁸ Jisas nukas totorwon, “Judas, na

Ro Nukan Mokoi kon iwäi jaukut akan ipiakap maraun koi oktokorum ra?”

⁴⁹ Kon tamareäu roat akas kiro onok keserin aparia, äiein, “Näwäu, ik ak pak weräiäun itok ra?” ⁵⁰ Keseria, karas siräp rumukäu oumara, Anut kamuk raiäwon ro näwäu senes nukan sarau ro wem raiar kon rauk näu kaima patir kurewon.

⁵¹ Jisas nukas kiro onok aparmara, awarowon, “Kiro onok wa keserau.” Keseria, kos kiro ron rauk käu ate oi monuk, ätäi kon rawon senek sarewon.

⁵² Keseria, Jisas nukas Anut kamuk raiäi roat pak roat näunäu pak tup ou kameäi roat pak awarowon, “Ak weräiäun utupauk pak siräp pak oianik, is päu ro senek sakatoirianik, iworaun koi ra? ⁵³ Is tup owa omre orip orip ak pak raiäimin, ak kiro opok atoirauun utiäin. Utianik, rusapai kiro akan ses. Okoro omnokou pakan pututu ko sakau orip.”

Pita nukas Jisas nukan enip ämäi mowon.

(Matiu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Keseria, Jisas sakau ate oumoi, Anut kamuk raiäu ro näwäu senes nukan owa imäi potoin. Pita ko potonar, ämäi ämäi keres keres potowon.

⁵⁵ Karauk roat akas ep kasik tukurin, Pita ko karauk roasiret kiro ep uke rain opok potomara, erek ep uke rain. ⁵⁶ Kar sarau asires ep arou opok kon nepu jekur aparmara, äiewon, “Is äpu okoro ro ko Jisas pak ariäwon ro.”

⁵⁷ Pita nukas ätäi äiewon, “Is kiro ro äpu wa.”

⁵⁸ Rai rai, kar ros kon nepu aparmara, äiewon, “Na nais kon tamusiäu ro.”

Kos ätäi äiewon, “Is kon tamuriäu ro wa.”

⁵⁹ Ätäi rai rai kar ros äiewon, “Okoro ro ko Jisas pak ariäu is äpu. Ko Galili provins pakan ro.”

⁶⁰ Kos sakau momara, äiewon, “Na kiro ämän aurem kiro is äpu wa.”

Ko keser äienuk äienuk, kakarau urwewon.

⁶¹ Kesernuk, Näwäu nukas pirirmara, Pita sakamarwon. Pita ko Jisas nukas meter auruwon ämän ätäi ronkatewon. ‘Rusapai pututu kakarau urwäu wa opok, na isan enim ämäi momata, is ko äpu wa rai 3 orip äiäm.’ ⁶² Ko kiro ämän ronkatemara, kasik nomara, wouti monuk, näwäu waiewon.

Jisas jeje ämän murianik, mänkäsiöin.

(Matiu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Kiro roat Jisas kame rain akas ko jeje ämän aurianik, mänkäsiöin. ⁶⁴ Kon amuk omjos pararar momoi, sipou purianik, totorin, “Na äu, inos na iwosou?” ⁶⁵ Keseria, jeim arianik, karauk aru ämän aurin.

Jisas ko roat näunäu amiakap wena, meiäun ate aparin.

(Matiu 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Om teinenuk, tapera, roat näunäu pak Anut kamuk raiäi roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat pak erek tururia, wasarewareäi roat näunäu opok Jisas imäi potoin. ⁶⁷ Akas totorin, “Na Krais, Anut nukas äsimoisonuk, koumon ra?”

Kos ätäi awarowon, “Utianik, is Krais awaroita, akan woiaka epar wa maiei. ⁶⁸ Isas ätäi ak totwaroita, akas isan ämän ätäi wa airaiei. ⁶⁹ Tawa Ro Nukan Mokoï ko Anut sakau năwău orip nukan ipou nău kaima tane rawai.”

⁷⁰ Akas ätäi aurin, “Keseria, na Anut nukan Mokoï ra?”

Kos ätäi awarowon, “Io, aka äiäi senek, is Anut nukan Mokoï.”

⁷¹ Keseria, akas äiein, “Ik karauk roat kamware rauta, akas koi kon enkup kar ämän wa maiei. Owo ämän nukan oksaus ämän äienuk, roumun. Nukan ämänisar nuka wasare murai.”

23

Jisas ko Pailot siakup imäi potoin.

¹⁻² Keseria, roat năunău ak erekapu sirăianik, Jisas Pailot nukan amuk opok imäi potea, kon enip opok ämän sătăia, äiein, “Okoro ro kos iken roasiret akan ronkat aru mia, awareău ak takis ai auk wa mau rai, äienuk, roiăumun. Kos äiău, is Krais, roasiret kamwaraun ro năwău rai awareău. Keseria, ik na siatap imäi koun.”

³ Pailot nukas Jisas totorwon, “Na Juda roasiret akan kamwaraun ro năwău king ra?”

Jisas nukas äiewon, “Kiro naka äiem senek.”

⁴ Pailot nukas Anut kamuk raiäi roat pak roasiret turur rain pak awarowon, “Is okoro ros kar onok aru mowon aparau wa.”

⁵ Akas ätäi sakau ämän mianik, keser äiein, “Kos roasiret amiakap onok aru ätăr mareău. Ko Judia provins erekapu keserwon. Ko Galili

provins opok onoktoreanik, rusapai Jerusalem mena keserau kou.”

Jisas Herot-Antipas siakup imäi potoin.

⁶ Pailot ko kiro ämän roumara, totwarowon, “Okoro ro ko Galili provins pakan ra?” ⁷ Akas ko Galili provins pakan äiein roumara, kos Herot siakup äsimorwon. Herot ko Galili provins kameäwon ro näwäu. Kiro ses opok, ko kon mena utomara, Jerusalem mena pote rawon.

⁸ Jisas ko Herot rawa imäi potona, Herot ko Jisas aparmara, näwäu nepipirwon, owon, ko Jisas nukan enip roiäu, om ses rumukäu ko owose aparam rai rawon. Ko Jisas nukas karauk kurur atap atap kesernuk, aparaun ronkatewon.

⁹ Keseria, kos Jisas ämän sosop totorwon, Jisas nukas kar ämän ätäi aräu wa. ¹⁰ Anut kamuk raiäin roat akas tonomana, Jisas nukan enip opok sät ämän sosop moin. ¹¹ Herot kon marai roat pak, akas Jisas ir murianik, jeje ämän sosop aurin. Keseria, Herot nukas kon marai roat awaronuk, kon omjo eposek Jisas orke muria, ätäi Pailot rawa äsimornuk, potowon. ¹² Herot Pailot ori au meter iwäi rairin, rusapai kiro ses opok au jiateir.

Pailot nukas Jisas wena, meitäun awarowon.

(Matu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39–19:16)

¹³⁻¹⁴ Herot nukas Jisas ätäi Pailot rawa äsimornuk, kos Anut kamuk raiäi roat näunäu pak kamwareäi roat näunäu pak roasiret erekapu pak urwarnuk, koi tururna, Pailot nukas awarowon, “Akas okoro ro ätäi is siarap imäi koianik, roasiret onok aru ätär mareäu rai

airoin. Is akan amiakap totormin is kos kar onok aru mowon aparau wa. ¹⁵ Utianik, Herot ko nais keseriar keserwon. Ko Jisas nukas onok aru mowon aparwon maro, kos is jer we murunuk, aparwom. Okoro ro ko kar onok aru mau wa, ko owon erar wena, meiäi? ¹⁶ Isan marai roat awaroita, mänkäsi oumoi, utona, manai.” [¹⁷ Akan onok, Pasowa* sumaun omre opok orip orip Pailot nukas kar karapus ro utonuk, maneäu.]

¹⁸ Roat erekapu akas urweanik, äiein, “Bar-Abas erar utota, manai. Jisas weta, meiäi.”

¹⁹ (Meter kiro mena roat akan kamwareäwon ro näwäu pak weräianik, Bar-Abas nukas kar ro wenuk, meiewon. Keseria, ko karapus owa kurena, rawon.)

²⁰ Pailot nukas ätäi Jisas utonuk, manaun roasiret awarowon. ²¹ Roasiret akas ätäi urweanik, sakau äiein, “Ko am äpäs opok we mota, meiäura.”

²² Pailot nukas ätäi awarowon, “Ko owo onok aru keserwon? Is kos kar onok aru keserwon aparau wa. Ko erar weta, meiäun itok wa. Is isan marai roat awaroita, mänkäsi oumoi, utona, manai.”

²³ Akas ätäi kakaparar urweanik, äiein, “Ko am äpäs opok we mota, meiäura.” ²⁴ Keserna, Pailot nukas roasiret akan ämän tainorwon. ²⁵ Pailot nukas Bar-Abas kiro ro kar ro wenuk, meiewon utonuk, manonuk, ko Jisas marai roat akan ipiakap marowon.

Rom akan marai roat akas Jisas am äpäs opok wena, meiäun imäi potoin.

(Matiu 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ Rom akan marai roat akas Jisas am äpäs opok wäun apu opok imäi potona potona, kar ro ko Sairini menas näu mena tonaun kowon. Kon enip Saimon. Apu opok tararia, sakau atea Jisas nukasar kon am äpäs ämäi potowon kiro oianik, Saimon ämäi muruna, Jisas tainori potowon.

²⁷ Roasiret sosop Jisas tainori potoin. Kiro kamuk karauk asiret ko aparmana, woiakati maronuk, konun waiein. ²⁸ Jisas nukas ätäi pirirmara, awarowon, “Jerusalem asiret. Ak isanun woiakati momoi, wa waiäu, ak akan mokoit pak aka mesin waiewe. ²⁹ Ak jekur rowe, tawa kiro omre päi opok aka äiäiei, ‘Asiret ewit ak nepipiraiei. Asiret ak mokoï mau wa ak nais nepipiraiei. Asiret ak mokoï apur wa jeäi ak nais nepipiraiei.’ ³⁰ Keseria, kiro ses opok, roasiret akas omtapau näunäu awaraiei, ‘Ik koi, tonoi ke mowe.’ Akas omtapau eteinak awaraiei, ‘Ik koi kururur mukia, ämäi mukowe.’ *Hosea 10:8*

³¹ Utianik, ak ro eposek keser aru muruna, ak ro aru opok owo onok kesewaraiei?”

³² Ro oirori au meter onok aru moirin nais Jisas pak meiäun kiro mena erek imwate potoin.

³³ Kiro mena enip Golgota, enip onoktapau kiro kesek, ‘op tapau sekerem’. Kiro opok peanik, Jisas pak kiro ro oirori au onok aru moirin erek am äpäs opok äsäiware maroin. Kar ro Jisas nukan ipou näu kaima äsäi moin, kar ipou saunan kaima äsäi moin. [³⁴ Jisas nukas äiewon, “Moni, kiro onok keseri, ak äpu wa, nas akan onok aru jäkäi mar.”]

Keseria, marai roat akas ai auk oianik, satu sipiräieanik, kon omjo aka inäi owaun keserin.

³⁵ Roasiret ak tai rai Jisas apai rauna rauna, kamwareäi roat näunäu akas ko ir muria, jeje ämän aurin, “Ko karauk roasiret sarwareäwon. Ko Krai kiro ro Anut nukas äsimornuk, kowon maro, nukasar nuka saräun itok.”

³⁶⁻³⁷ Rom akan marai roat akas nais ko pe jeje ämän aurmana, wain an tiu nurianik, aurin, “Na epar Juda roasiret akan kamwareäum ro näwäu ra, na am äpäs utoinam, no.” ³⁸ Kon tapau opok keser jer we moin, ‘Okoro ro ko Juda roasiret akan kamwareäu ro näwäu king.’

³⁹ Kiro ro aru oirori erek am äpäs opok äsäi matoin, karas Jisas jeje ämän keser auruwon, “Na Krai ra roi, nakasar nan enmatsau sareinam, iu sareit.”

⁴⁰ Ro karas jauk kermara, auruwon, “Na Anut iminäu utom ra? Ik erekapu usu karar oum.

⁴¹ Iu kiro usu oumur kiro itok, owon iu onok aru momurin, kiro meiäun itok. Okoro ro ko kar onok aru keserau wa ko ro eposek erar meiäun itok wa.” ⁴² Keseria, kos ätäi Jisas auruwon, “Jisas tawa na ik kamoikau kowaun ses opok na is ronkateir.”

⁴³ Jisas nukas kiro ro auruwon, “Is na epar paip musom, rusapai na is pak omar oik rawam.”

Jisas meiewon.

(Matiu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Sankeu san näu kamuk, san jeräu wa, omnokou erekapu pututu sare pote, 3 klok iukärrir. ⁴⁵ San jeräu wa opok, kiro omjo tup ou näwäu owa äsäi moin rawon oikas kiräi nopte oirori sarewon. ⁴⁶ Jisas nukas urwemara, äiewon, “Moni, rusapai isan totom nan ipon

opok musom.” Ko keser äiemara, kon osou nukasar utomoi, meiewon.

⁴⁷ Marai roat akan kamwareäu ro năwău ko kiro onok aparianik, Anut nukan enip jou murmara, äiewon, “Epar senes, okoro ro ko onok aru wa miău.”

⁴⁸ Roasiret ak owo onok penuk, apwaraun koi tururin, ak kiro onok aparmana, ak woiakati năwău maronuk, ätäi akan mena ute manoin.

⁴⁹ Jisas nukan jaukut pak asiret Galili provins pakas Jisas tainori koin ak erek atapukas tai raianik, kiro onok keserin apai rain.

Jisas nukan kopeu oi aireu uru moin.

(Matiu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰ Kar ro kon enip Josep ko Arimatea menan, Judia provins raiău. Ko roasiret amiakap ro eposek raiău. Ko Juda kamwareäin roat nău nău akan sarau jaunaka. ⁵¹ Ko karauk roat năunău akan ronkat Jisas wena, meiăun äiein akan ämän tainorau wa. Ko Anut okoro omnokou kamăun ätäi kowai rai kame raiăwon. ⁵² Kiro ro ko Pailot siakup potomara, Jisas nukan kopeu oumoi, up uru kurăun totorwon. ⁵³ Keseria, kos Jisas nukan kopeu am äpăs opokan oumara, omjo ärneus kururur murianik, aireu uru moin. Kiro up aiauk năwău uru tuein. Kiro uru meter kar ro up kurău wa. ⁵⁴ Kiro Fraide, osap jekuraun ses opok keserin. Tup etei, kiro Juda akan sumaun ses.

⁵⁵ Kiro asiret meter ak Galili provins pakan Jisas tainori koin, ak erek Josep tainori potea, kiro aireu uru Jisas nukan kopeu owose maiei rai ak apari rain. ⁵⁶ Keseria, kiro asiret ak ätäi akan

mena potea, am anakas sou eposek päun jekur mianik, sumaun omre penuk, ak sintore ämän tainorianik, sumoin.

24

Jisas meieanik, ätäi siräiewon.

¹ Tup Näu opok, taperar senes asiret ak kiro am anakas sou eposek ate moin oianik, Jisas nukan enipsau opok joutor muraun potoin. ² Poteanik, kiro aiauk näwäus Jisas nukan up oksau pene moin erororin aparin. ³ Keseria, ak kiro up uru tonea, Jisas nukan kopeu aparau wa. ⁴ Ak kiro onok keserwon aparianik, ronkat sosop oi rauna rauna, Anut nukan sarau eitek oirori awan omjo ärneu senes orip kurte pemasa, amiakap tai rairin. ⁵ Merek näwäus akan amiawa senir nuk, kiro asiret ak iminemoi, akan totomaka manonuk, ak omnokou apai rauna rauna, kiro sarau eitek ories awaroirin, “Ak owon ro awau raiäu meieäin roat akan mena itanera? ⁶ [Ko okoro opok rawau wa, ko siräi manowon.] Ak kiro ämän meter Galili provins opok raumara, awarowon ronkatewe. ⁷ ‘Ro Nukan Mokoï sakau ateanik, onok aru miäi roat akan ipiakap marona, akas ko am äpäp opok wena, meiäi. Omre 3 opok ko ätäi siräiäi.’ ”

⁸ Kesernuk, ak kiro ämän Jisas nukas meter äiewon ronkatein.

⁹ Keseria, kiro asiret akas up utia, kiro osap aparin erekapu karauk roat pak kon tamarowon roat 11 orip turur rain opok pote awaroin. ¹⁰ Kiro asiret akan enmaka kiro, Maria ko Magdala menan, Joana, Jems nukan anak Maria,

karauk asiret pak erek potoin, akas kiro onok aparin, Jisas nukan tamariäwon roat awaroin.

¹¹ Utianik, kiro roat akan ronkat kiro asiret ak sätäi räumoi, ak woiaka epar mau wa. [

¹² Utianik, Pita ko kiro ämän roumoi, siräumara, kurte kiro up opok potomara, kiro up uru omjo ärineu karar aireu uru rawon aparwon. Ko ätäi owa potomara, kiro onok keserwon, ronkat sosop oi rawon.]

Näwäu nukas kon tamariäwon roat oirori Emeas mena potoirin opok amiawap pewon.

(Mak 16:12-13)

¹³ Kiro omre opok, Jisas nukan tamariäwon roat oirori au kar om enip Emeas mena potoirin. Kiro menas Jerusalem mena potaun atapuk wa.

¹⁴ Au aukarar apu opok pote rai, kiro onok pewon are are potoirin. ¹⁵ Au are potosa

potosa, Jisas nukas awan mekesirawap pemara, tainwate erek potoin. ¹⁶ Au ko jekur kon nepu aparau senek wa. ¹⁷ Jisas nukas totwatowon, “Au oworäi are potorair?”

Kos keser totwatowon, au awan woiaka uru usu sarewon. ¹⁸ Ro karan enip Kliopas nukas ätäi auruwon, “Na kar menan rö rusapai Jerusalem mena koumon, okon, na kiro onok umara pewon na äpu wa ra?”

¹⁹ Kos ätäi totwatowon, “Owo onok umara pewon?”

Awas ätäi auririn, “Kiro onok Nasaret menan Jisas opok keserwon. Ko Anut nukan ämän areäu ro näwäu. Anut nukan amukup pak roasiret erekapu akan amiakap kon sarau pak ämän pak sakau senes. ²⁰ Iken Anut kamuk raiäi

roat näunäu pak kamoikeäi roat näunäu akas sakau ateanik, am äpäs opok wena, meiewon. ²¹ Iken ronkat koş ik Israel roasiret imäikau kou äiemun. Rusapai tapera omre 3 opok kar onok pewon. ²² Karauk asiret ik pak erek raiäi akas ik aikona, ik karkairmun. Ak tapera senes up opok potoin. ²³ Ak kon enipsau aparau wa. Akas ätäi koianik, ik aikoin, Anut nukan sarau eitek ories Jisas ko ätäi siräiewon aikoin. ²⁴ Keseria, iken roat karauk kiro up opok potea, asiret akas awaroin siar aparin. Ak kon enipsau aparau wa.”

²⁵ Keseria, Jisas nukas awatowon, “Awan ronkat rumukäu wäpik. Meter Anut nukan ämän roianik, areai roat akas kiro ämän äiein, au awan woiaka epar mau wa. ²⁶ Au äpu wa ra? Krai ko tätäi näwäu oumara, tawa ätäi ko Anut nukan sakau owai.” ²⁷ Kos Moses nukan ämän pakaima onoktoroi awatomara, karauk Anut nukan ämän roianik, areai roat akan ämän pak awatowon. Kos nuka mesin jer wein ämän onoktapau erekapu awatowon.

²⁸ Ak Emeas mena siakup pein. Jisas ko sätäumara, ko kar apu pakas manaurwon. ²⁹ Awas au pak rawaun sakau ateanik, auririn, “Om irai, okon, na ik pak ne ninam, na wa manau.” Keseria, ko tonomara, au pak rawon.

³⁰ O jaun ses, Jisas nukas bret oianik, Anut aurmara, bret eneanik, kiro roat ori atowon. ³¹ Au kiro onok kesernuk, aparia, au äpu moirin kiro Jisas karar. Keseria, ko kiro pakasar ämäiewon. ³² Kesernuk, au awaka awaka äieirin, “Iu apu opok komurin, kos kiro ämän onoktapau Anut

nukan ämän opokas aitowon, kiro omre opokar iwen woiok siräiewon.”

³³ Au kiro ämän areanik, kiro omre opokar siräianik, Jerusalem mena ätäi potoirin. Poteanik, Jisas nukan tamariäwon roat 11 orip pak karauk jaunakat pak erek owa turur rain opok pote tarwaroirin. ³⁴ Kiro owa rai roat akas kiro roat ori awatoin, “Epar senes Näwäu ko ätäi siräiewon. Saimon ko aparwon.” ³⁵ Keseria, kiro ro ories ätäi kiro onok apu opok pewon erekapu awaroirin. Awas äieirin, “Kos bret ene itonuk, iu ko äpu momurin.”

Jisas nukan tamarowon roat ak erekapu Jisas aparin.

(Matiu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23, Aposel 1:6-8)

³⁶ Kiro roat ories kiro onok aparirin arena arena, Jisas nukasar kurte ak kamuk opok pe-mara, [awarowon, “Akan woiaka päurar rawai.”]

³⁷ Akas karkairmana, iminein, owon, akan ronkat ak op aparum äiein. ³⁸ Kos ätäi awarowon, “Ak owon, karkairianik, iminei? Owon ak ronkat sosop ourai? ³⁹ Ak isan ipi isi ek aparwe, okoro isaka pe raim. Ak isan ipi atoinai, ak äpu maiei. Op akan enmaksau is apairoi senek wa.”

[⁴⁰ Ko keser awaromara, kon ipou pak isou pak ätär marowon.] ⁴¹ Ak erar nepipirin. Utianik, ak akan woiaka epar mau wa, ak ronkat sosop oi rain. Kos totwarowon, “Ak karauk o jaun rau ra?” ⁴² Akas was jerewon oi koi nurin. ⁴³ Ko kiro was oumara, akan amiakap jenuk, aparin.

⁴⁴ Kos awarowon, “Is okoro onok meter ak pak raia, kiro ämän awaromin. Kiro osap meter is mesin Moses nukan sintore ämän jer pak Anut nukan ämän roianik, areain roat akan ämän pak Buk Song opok jer wein päi awaromin, rusapai epar peu.”

⁴⁵ Kos akan ronkat are rawa ak Anut nukan ämän awarowon äpu moin. ⁴⁶ Kos awarowon, “Kiro ämän opok keser jer wein, ‘Krais ko tätäi näwäu oumoi, meieanik, ätäi omre 3 opok siräiäi.’ ⁴⁷ Kon enip opokas kon ämän roasiret marona, akan woiaka pirirna, Anut nukas akan onok aru jäkäi marai. Ak kiro sarau Jerusalem mena onoktoraiei. ⁴⁸ Akas okoro onok akan amiakas apari omsau erekapu pote awarowe. ⁴⁹ Kiro Osou Näu isan Monias ak araun paip marowon, kiro isas rusapai äsimorita, ak opok kowai. Ak Jerusalem mena rauna rauna, kiro Osou Näus koi ak sakau marai.”

Anut nukas Jisas omar oik imäi tonowon.

(Mak 16:19-20, Aposel 1:9-11)

⁵⁰⁻⁵¹ Keseria, Jisas nukas kon tamariäwon roat imwaromara, Betani mena manowon. Kiro opok kon ipou oik momara, kon tamariäwon roat jekur rawaun ämän aware aware utware manowon. [Anut nukas ko omar oik imäi tonowon.] ⁵² Kesernuk, kon tamarowon roat woiaka ererwon orip, ätäi Jerusalem mena po-toin. ⁵³ Ak orip orip Anut osap nuriäi owa raianik, Anut auria, jou muri rain.

CXXXV

**Anut nukan Ämän Eposek
New Testament in Girawa**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Girawa

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

79f715b0-a1c7-58ec-85a5-b96f2ba338fd